dezmeticiți. Trebuie să aflați și să folosiți cele mai bune mijloace pentru a cunoaște oamenii, a-i mînui, a-i stăpîni, pentru a face din ei instrumente tot atît de utile, eficiente, docile și sigure ale producției, ca și mașinile. Prea vă concentrați exclusiv asupra mașinilor. Voi nu vedeți ce se petrece în jurul vostru? Muncitorii se agită, se organizează, acționează. Într-o serie de țări au instaurat regimuri socialiste. În zeci de țări masele se revoltă și zdrobesc jugul colonial. În timpul acesta voi sînteți preocupați exclusiv de perfecționarea mașinilor și a procedeelor de producție. Pericolul nu constă în mașini, ci în oameni. Trebuie să vă asigurați neapărat o dominație asupra lor, alta decît cea strict economică, mai vastă, mai profundă, mai eficientă. Altfel veți pieri. Pînă acum s-a pus numai problema sporirii profiturilor, acum se pune problema mult mai gravă, dramatică și decisivă: veți supraviețui sau nu?"

Iată, într-un rezumat foarte succint, ce spun „managerilor" „filozofii manageriali". Cartea care ne preocupă este plină, de la un capăt la altul, de astfel de sfaturi cu caracter orientativ, filozofico-politic. „Întru cît individul se dezvoltă și ocupă un loc într-o societate tot mai complexă, — scrie Mason Haire — el devine tot mai dependent de alții, iar supraviețuirea lui depinde în întregime de măsura în care poate face pe alții să îndeplinească anumite lucruri pentru el și să accepte, în schimb, anumite servicii din partea lui. Ne găsim angrenați în chip inextricabil într-o rețea de interdependență. În consecință, sîntem nevoiți să ne satisfacem multe din nevoile noastre *prin* alții, iar ei prin noi. Rămîne foarte puțin loc pentru problema dacă este drept de a te folosi de alții în acest mod. Trebuie să lucrăm prin alții pentru a supraviețui" (pag. 15). Textul acesta dezvăluie cu sinceritate, dar și cu cinism, raporturile reale dintre oameni impuse de orînduirea capitalistă, în care exploatarea omului de către om este o lege fundamentală a vieții.

Mason Haire stăruie la tot pasul asupra necesității de a se adopta o „nouă filozofie" pentru a imprima activității „manageriale" o orientare cît mai adecvată cu putință la o lume nouă, angajată într-o prefacere adîncă. După el, în împrejurările actuale nu mai este suficient să se arate „managerilor" ce au de făcut pentru a obține eficiența profesională dorită, ci trebuie să li se dezvolte propria lor capacitate de gîndire, pentru a decide singuri, într-un nou orizont de cunoaștere, în situații imprevizibile tot mai numeroase. „Lumea se schimbă. O dată cu ea se schimbă și influențele care acționează asupra întreprinderii din punct de vedere al organizării. Pentru a supraviețui ca instituție socială, întreprinderea trebuie să răspundă adecvat și să se adapteze în funcție de împrejurările schimbătoare" (pag. 228). Este chiar concluzia sociologică a lucrării.

Dacă ținem seama de spiritul integral al cărții, precum și de contextul social în care a fost concepută, apare foarte clar despre ce anume *„supraviețuire"* este vorba. Conținutul principal al epocii noastre este trecerea de la capitalism la socialism. Uriașele transformări social-economice petrecute în lume nu antrenează dispariția întreprinderilor industriale ca atare, ci duce, dimpotrivă, la neîncetata lor dezvoltare. Instaurarea regimurilor socialiste duce însă, în chip necesar, la dispariția „managerilor", a capitaliștilor și a tuturor oamenilor de afaceri din apropierea lor. În perspectiva reală a dezvoltării obiective, legice, a societății contemporane, problema „supraviețuirii" nu se pune decît pentru aceștia, lucru pe care „filozofii" ce elaborează „filozofie" pentru „manageri" sînt nevoiți să-l recunoască cu tot mai multă luciditate. Ceea ce știu ei tot atît de bine, dar nu spun, e că în ultimă analiză nu e vorba nici numai de anumiți indivizi, nici numai de întreprinderile industriale pe care le stăpînesc, ci de o întreagă clasă socială care și-a consumat rosturile istorice, de o întreagă formație social-economică — cea capitalistă — condamnată de istorie. Iată ce ar dori în realitate „filozofii manageriali" să salveze. E semnificativ, după noi, faptul că ei nu îndrăznesc sau socotesc că nu este oportun, în lumina intereselor proprii, să atace problema frontal, să pună problema posibilităților de „supraviețuire" pentru întreaga orînduire socială capitalistă — dar nici nu renunță la orice sistem de apărare. Ei încearcă să organizeze întreprinderea capitalistă după „principii noi", care să demobilizeze cît mai mult cu putință clasa muncitoare, să-i adoarmă conștiința de clasă, sentimentul misiunii sale istorice. Ideologii burghezi se zbat să atingă acest obiectiv, atît de dorit de ei, prin doctrina „paternalismului", a „relațiilor umane", a „partenerismului" etc. Acum se încearcă o formulă nouă: „filozofia managerială", care utilizează numeroase date din domeniul sociologiei, al psihologiei sociale. Noua doctrină este mai subtilă, mai rafinată, mai complexă, dar nu mai ecifientă.

Orînduirea capitalistă este scindată, prin însăși structura ei economică, independent de voința și conștiința oamenilor, în clase sociale antagoniste. Raporturile dintre capitaliști și muncitori nu au un caracter antagonist numai în cadrul întreprinderilor, ci în întreaga viață socială. Ele sînt în mod organic, constituțional, *raporturi de exploatare*, în care unii, cei puțini, sînt exploatatori și dominanți, alții, cei mulți, sînt exploatați și dominați. Nici o „filozofie" din lume nu poate schimba această situație obiectivă. Ea nu poate fi modificată decît printr-o prefacere calitativă, revoluționară, a temeliilor societății. Aceasta este însă cu totul altă problemă, despre care „filozofia" pentru „manageri" nu suflă nici un cuvînt, lucru foarte de înțeles. Problema vitală a capitaliștilor și ideologilor burghezi este să nu se ajungă acolo. Problema vitală a clasei muncitoare și a tuturor oamenilor muncii este să se ajungă cît mai curînd cu putință. Cele două tendințe istorice nu pot fi împăcate, iar de învins nu poate să învingă decît cea nouă, vie, progresistă, înscrisă în legile de dezvoltare a lumii contemporane.

Traian HERSENI

Jules Moch, memorialist

Nu numai funcțiile sale de vicepreședinte al consiliului și ministru de război în anii postbelici, dar și calitatea de inginer militar au făcut din Jules Moch unul dintre participanții cei mai activi la toate controversele pe care le-au suscitat încă de atunci în cercurile politice din Apus constituirea blocului N.A.T.O. și problema raporturilor lui cu Germania occidentală. La început partizan al așa-numitei Comunități Defensive Europene — făcea parte dintre acei politicieni care afirmau că pe această cale se va putea evita o reînarmare vest-germană pe cont propriu — Moch a devenit apoi adversar al formulei C.D.E. și a participat la înfrîngerea ei în Parlament.

În volumul de peste 400 pagini pe care l-a consacrat recent reînarmării Germaniei occidentale ★), Jules Moch — care azi se declară partizan al unei dezarmări controlate, văzînd în aceasta și calea rezolvării problemei germane — face operă și de istoric, și de specialist militar, și de memorialist. Într-adevăr, relatarea evenimentelor este însoțită de referiri la documente (de pildă la minutele convorbirilor autorului cu colegii săi de atunci în organele N.A.T.O.) și de numeroase comentarii personale.

★) Jules Moch. Histoire du réarmement allemand depuis 1950, Ed. Robert Laffont, Paris 1965.

C.E.E. și principiile democrației

„Sub ochii noștri se petrece un fenomen al cărui țel pare să fie în mod clar slăbirea democrației în Europa occidentală. Fenomenul este în legătură directă cu procesul de integrare progresivă, sau mai exact spus cu modalitatea de realizare a integrării în cadrul comunității vest-europene, al C.E.E., al C.E.C.O. și al Euratom-ului. Aci înregistrăm din păcate mai curînd un regres în substanța democratică".

Otto Wanke, autorul cărții „Parlamentul european" ★), deplînge faptul că opinia publică acordă prea puțină atenție acestui fenomen. El pune cu justificare asemenea întrebări: este la urma urmei așa-numitul Parlament european un parlament? este oare european? cui cedează statele membre drepturile lor suverane? ce fel de forțe politice își exercită influența hotărîtoare în zona integrată? există mijloace de control eficace?

Răspunsurile la toate aceste întrebări contrazic aserțiunile partizanilor integrării vest-europene. După părerea lui Otto Wanke, „Parlamentul european" nu numai că nu este un „parlament", dar nu merită nici atributul „european". Autorul socotește că într-o asemenea „mixtură" parlamentele naționale ar pierde tot mai mult din drepturile lor. În concluziile sale, autorul avertizează pe susținătorii „integrării" asupra abandonării democrației la care se expun.

★) Otto Wanke: Das Europäische Parlament. Editura O.G.B. — Viena.

Drumul „pașilor de gîscă"

William Sheridan Allen, asistent la catedra de istorie a Universității din Missouri, cunoaște problemele germane dintre cele două războaie numai pe baza documentelor cercetate cu prilejul unei călătorii în Germania occidentală. De aci probabil și limitele reconstituirilor sale.

Dedicată studiului venirii la putere a naziștilor, cartea sa ★), circumscrie realitățile germane ale anilor 1920—1935 în perimetrul unui orășel din regiunea Hanovra. Autorul a poreclit orășelul „Thalburg", a schimbat numele eroilor săi și a disimulat izvoarele folosite; numele și detaliile reale figurează doar în dizertația sa de doctorat, depusă în biblioteca Universității din Minnesota.

Poate pentru că privește lucrurile de la distanță, în timp și spațiu, autorul este adesea neașteptat de îngăduitor față de cei ce au permis nazismului să ajungă la putere. Analiza istorică, economică, socială și politică îl ajută pe W. S. Allen să definească întrucîtva datele momentului. Dar el rămîne dator cititorilor cu multe răspunsuri. Cartea lui Allen seamănă astfel cu un tablou neîncheiat.

★) William Sheridan Allen: The Nazi seizure of power, Quadrangle Books-Chicago.

PE
URMELE
ISTORIEI

AUGUST 1945

HIROŞIMA
NAGASAKI

Luni 6 august 1945, la ora 8, 15 minute şi 17 secunde, la 570 metri deasupra unui punct situat cu 25 metri spre sud-est de zidul spitalului Saiku-machi, din centrul oraşului japonez Hiroşima, a explodat prima bombă atomică, de tipul Uraniu 235. Ea a fost lansată, conform ordinului dat de preşedintele Statelor Unite, Harry S. Truman, dintr-un avion B 29 al forţelor aeriene americane, aflat la 10 000 metri înălţime şi pilotat de colonelul Paul Tibbets.

Punctul de întîlnire al celor trei coordonate — timp-spaţiu-om — este considerat în general ca marcînd începerea erei atomice a lumii noastre. Şi aceasta, pentru că într-o zecime de miime de secundă, a intrat în istorie cel mai îngrozitor fapt de război, ale cărui proporţii întrec posibilităţile închipuirii şi ale cărui consecinţe nu pot fi măsurate nici azi.

Poate că era atomică a omenirii ar trebui să înceapă din clipa, mai puţin bine cunoscută, în care Pierre Curie şi soţia lui, Maria Sklodowska-Curie au descoperit elementul radium şi radioactivitatea. Sau, din zilele în care fiica lor, Irène Curie şi soţul ei, Frédéric Joliot au descoperit radioactivitatea artificială şi au pus bazele fizicii nucleare. Mulţi ani de muncă au fost cheltuiţi de numeroşi savanţi pentru ca oamenii să poată intra în stăpînirea energiei atomice. Cercetători şi oameni de ştiinţă de naţionalităţi diferite, lucrînd în locuri depărtate, pornind deseori de la ipoteze în aparenţă fără legătură imediată unele cu altele, au contribuit ca secolul nostru să devină secolul descătuşării atomului. Aşa ar trebui să fie concepută şi scrisă istoria ştiinţifică a erei nucleare : o apoteoză a savanţilor, din al căror geniu omenirea a făcut cel mai mare pas înainte, de la descoperirea focului şi pînă în zilele noastre. Numai că acum 20 de ani, într-o dimineaţă de vară, deasupra unui oraş liniştit, vestit doar prin frumuseţea sălciilor sale şi unde trăiau, cu necazurile şi cu bucuriile lor, 340 000 de oameni, a explodat o bombă...

În fracţiunea de timp, insesizabil de mică, în care s-a produs fisiunea în lanţ a nucleelor de atomi Uraniu 235, s-ar fi putut vedea — dar nu a văzut nimeni, pentru că ochii omeneşti nu ar rezista unui asemenea spectacol — o minge uriaşă de hiperlumină, a cărei temperatură interioară era de ordinul mai multor milioane de grade centigrade. După o zecime de miime de secundă, globul de foc nuclear s-a extins pe un diametru de 13 metri, iar temperatura a coborît la 300 000 de grade. În acel moment, văzut de la trei kilometri, uriaşul ghem incandescent era de o sută de ori mai strălucitor decît soarele. Abia atunci s-a dezlănţuit explozia propriu-zisă, un uragan de flăcări, care s-a năpustit asupra oraşului cu viteza de 4 400 metri pe secundă.

S-a scris mult despre clipa aceea. Dar evenimentul în sine, pulverizînd o enormă cantitate de noţiuni curente şi făurind, cu violenţă, cantităţi şi mai mari de noţiuni inedite, se refuză descrierii. Căci, cum se poate descrie, în limbaj normal, faptul că la Hiroşima au murit, volatilizaţi, în mai puţin de o secundă, două sute douăzeci şi trei de mii de OAMENI ? Această cifră, de dincolo de groază, poate avea, la prima vedere, un efect derutant. Nimeni nu ar izbuti să treacă, spontan, de la enunţarea ei la realizarea conţinutului ei concret. Nu-i de crezut. Nu-i de imaginat, nu intră în aprecierile noastre posibile. De altfel, ea a şi fost, multă vreme, înconjurată de un mister, lesne de înţeles, ţesut de cei ce nu puteau fugi de răspunderea implicată în ea. Nici acum, după douăzeci de ani, numărul exact al victimelor primei bombe atomice nu este şi probabil că nici nu va putea fi cunoscut vreodată. Toate datele bombardamentului sînt ştiute cu înaltă precizie, numai numărul exact al morţilor nu se poate stabili...

■

La data exploziei, oraşul Hiroşima era locuit de 240 000—250 000 de oameni, afirmă sursele americane. Aceste cifre sînt, însă, contestate categoric de japonezi. Ar trebui să ţineţi seama, afirmă ei, de faptul că printr-un fel de ironie sinistră, Hiroşima a fost cruţată de bombardament, în tot lungul războiului. Peste oraşul acesta care se apropia, cu fiecare clipă, de cea mai mare tragedie umană, au căzut, în trei ani şi jumătate de război, numai 12 bombe de avion, de volume relativ mici şi lansate din greşeală. Poate că din această cauză, mulţi japonezi, oameni simpli, femei rămase singure, muncitori bătrîni s-au îndreptat spre Hiroşima, unde găseau de lucru la şantierele navale, în uzinele de muniţii şi prin fabricile de conserve pentru armată, care dădeau, gratis, o masă pe zi. În aceste condiţii, populaţia oraşului era evaluată între 310 000 şi 340 000 de locuitori. Acestora, li se adăugau 10 000 de voluntari recrutaţi din împrejurimi, pentru instruire militară, în vederea a ceea ce se credea că va fi o apropiată debarcare americană şi 90 000 de soldaţi, funcţionari civili şi lucrători din efectivele armatei. Deci, 410 000 pînă la 440 000 de oameni. Morţii au fost număraţi prin scădere. Documentele de stare civilă, scriptele toate, referinţele de orice fel, s-au carbonizat o dată cu ei.

Este semnificativă constatarea că un mare număr de oameni au şi astăzi o imagine mai mult decît precară despre cele ce s-au întîmplat la Hiroşima. Un sondaj sumar de opinie efectuat în Statele Unite, la începutul acestui an, a demonstrat că dintr-o sută de oameni în vîrstă de la 20 pînă la 50 de ani, de profesiuni diferite, inclusiv profesiuni aşa-zise intelectuale, nici unul nu a ştiut numărul victimelor de la Hiroşima, nici măcar cu o aproximaţie rezonabilă. Cei mai mulţi au afirmat că ar fi murit între 6 000 şi 10 000 de oameni, cînd înseşi autorităţile militare americane au trebuit să vorbească de cifre „de ordinul a o sută de mii de morţi".

■

...Încă nu se răspîndise fumul holocaustului de la Hiroşima şi nu se ştia aproape nimic despre cele întîmplate acolo ; autorităţile japoneze erau în plină stupefacţie şi încă nu credeau sau nu puteau înţelege sensul comunicatului dat de comandamentul american despre „noua armă atomică" ; supravieţuitorii oraşului topit de foc abia îndrăzneau să facă primii paşi spre ruinele în care vor fi contaminaţi de moartea nevăzută a radiaţiilor, cînd o nouă explozie a nimicit al doilea oraş, Nagasaki. Deflagraţia s-a produs la 9 august 1945, ora 11 şi 8 minute, la 490 de metri deasupra catedralei Uragami. De data aceasta, era o bombă cu Plutoniu 239, de o putere mai mare decît sora ei cu Uraniu.

Nagasaki, situat în punctul cel mai de sud al Japoniei, nu prea departe de Hiroşima, simţise gustul războiului, suferise mai multe serii de bombardamente puternice şi din această cauză era un centru mai bine pregătit pentru luptă. Număra la data exploziei 271 500 de locuitori, iar mu-

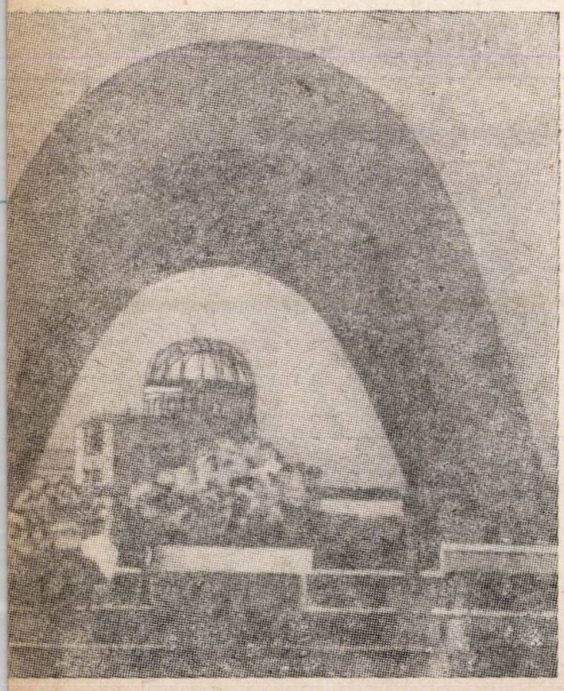

Monumentul ridicat în centrul Hiroşimei, în dreptul punctului unde a explodat prima bombă atomică. În fund se vede „muzeul atomic" în care au fost adunate vestigii din oraşul distrus

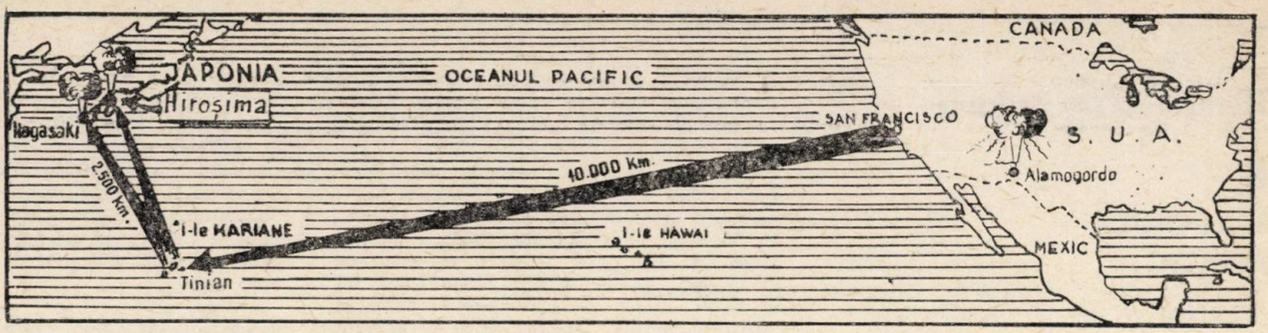

Itinerarul primelor bombe atomice. După explozia experimentală de la Alamogordo, bombele au fost transportate în insula Tinian, la bordul unui cuirasat. De acolo, avioanele de bombardament le-au dus la Hiroşima şi Nagasaki

nicipalitatea probabil că-şi pusese arhivele la adăpost, deoarece, de data aceasta, au putut fi publicate cifre precise, necontroversate. Au fost ucişi pe loc, carbonizaţi, volatilizaţi 73 884 de oameni, vii, sănătoşi, ca oricare din oamenii acestei lumi. Au fost răniţi mortal, datorită în primul rînd radiaţiilor nocive, 76 794 de oameni. Şi aceştia au încetat din viaţă, treptat, în următorii cinci ani, după chinuri care nu au nume. Răniţi şi cu arsuri de diferite grade au fost alţi 120 820 de oameni, dintre care vreo cîteva mii se mai află şi astăzi internaţi în spitalele speciale, „atomice", din Japonia. Chiar la Hiroşima funcţionează un spital care se şi numeşte „A. Bomb Hospital" şi numără, actualmente, 184 767 de pacienţi externi şi 2 091 de bolnavi internaţi, toţi victime ale iradiaţiilor bombei A. Nu mai departe de săptămîna trecută agenţiile de presă au transmis ştirea despre moartea unei femei, la Nagasaki, din cauza leucemiei provocate de iradiaţii. Era a doua victimă din familie ; tatăl ei a murit acum doi ani, iar în spital sînt internate mama şi o soră a ei, cu acelaşi tragic diagnostic.

■

Distrugerile materiale ? Imense. Dar mai au oare ele consistenţă în faţa acestui tablou care a marcat conştiinţa umanităţii înseşi ? O umanitate care de-a lungul celor două decenii ce au trecut de atunci nu a putut uita o clipă imaginea celor două gigantice morminte şi în mintea căreia stăruie o întrebare : de ce ? Cărei necesităţi inexorabile au corespuns cele două bombe, în momentul cînd au fost lansate ?

În august 1945 războiul antihitlerist se terminase, iar Statele Unite ale Americii de Nord se aflau încă în luptă cu Japonia. Pierderile erau grele de ambele părţi. Devenise, totuşi, evident că militariştii japonezi, oricît se încăpăţînau ei să poarte o „mască de fildeş" şi să prepare escadrile de sinucigaşi, aveau din zi în zi mai puţine şanse de a rezista. Se ştia că japonezii vor fi siliţi să accepte capitularea, mai ales de cînd era limpede că Uniunea Sovietică, socotind momentul strategic optim pentru a da lovitura militară hotărîtoare, se pregătea să declare război Japoniei (8 august 1945) şi atrăsese spre frontierele sale mari forţe militare nipone. Documentele diplomatice şi arhivele secrete militare, cunoscute acum, sînt categorice în privinţa faptului că în vara anului 1945 militariştii japonezi erau în agonie. Guvernul Statelor Unite — prin agenţiile sale confidenţiale — stabilise contacte secrete cu cîţiva diplomaţi japonezi, cu anumiţi generali şi chiar cu unul dintre membrii influenţi ai guvernului imperial.

În aceste condiţii, preşedintele Harry Truman, care moştenise subit de la Franklin Roosevelt cîrma politică a Statelor Unite şi o dată cu ea arma atomică aproape gata, s-a văzut în situaţia de a lua o hotărîre. Va fi folosită bomba, sau nu ? În caz afirmativ, unde, cînd, pentru ce ?

Poate că două decenii nu sînt o perspectivă îndeajuns de largă pentru clarificarea tuturor problemelor legate de aceste întrebări. Totuşi, cu fiecare zi ce trece se dezvăluie noi documente în chestiunea bombei atomice. Acum se ştie că Germania hitleristă căuta, cu febrilitatea disperării să fabrice bomba A. De asemenea, se cunoaşte emoţia de care erau cuprinşi conducătorii americani şi englezi în faţa destăinuirilor venite de la serviciile lor de spionaj despre aceste pregătiri, prezentate ca mult mai avansate decît erau în adevăr. Fizicienii atomişti, care în condiţiuni de pace nu se bucurau de un concurs deosebit şi nu dispuneau de mijloace materiale adecvate pentru experienţele lor bizare, s-au pomenit, de-o dată, înconjuraţi de cea mai frecventă atenţie şi instalaţi în laboratoare de dimensiuni mai mari decît visaseră. Toţi s-au pus în grabă pe lucru, pentru a ajunge cei dintîi la sosire în cursa dramatică a bombei atomice. Ei au înţeles că li se cerea un efort supraomenesc pentru o acţiune defensivă. Dar în clipa cînd Germania hitleristă a capitulat, şi s-a aflat că bomba ei era departe de realizare, s-a ridicat, în mod firesc, problema utilităţii lucrărilor „ultrasecrete" de la baza atomică Los Alamos din Statele Unite. Acolo se aflau fizicieni atomişti cu renume şi lucrările lor — o ştiau deja, din punct de vedere teoretic — se apropiau de stadiul final. Bomba era virtual realizată. „Transformarea masei în energie", formula de geniu a lui Einstein, devenea realitate. Dar datorită unor circumstanţe istorice speciale, ea se făurea în forma unei bombe, în loc să dea naştere unor uriaşe uzine paşnice, care ar fi ridicat civilizaţia pe o treaptă nouă.

Înainte de a se auzi detunătura de la Hiroşima, poate chiar înainte de a se declanşa cea dintîi explozie experimentală, pe o schelă de fier din deşertul Alamogordo, statul Noul Mexic (16 iulie 1945), au început să răsune glasuri severe şi avertismente pline de înţelepciune, despre primejdia pe care o reprezenta pentru omenire orientarea forţei atomice către scopuri militare.

Din vasta literatură care s-a scris şi se scrie mereu despre începutul erei atomice se cunosc amănunte asupra reacţiei stîrnite de explozia de la Alamogordo. Speriaţi de imensitatea forţei dezlănţuite, intuind consecinţele posibile pentru omenire, savanţii care au contribuit la facerea bombei au considerat că este o datorie de conştiinţă să atragă atenţia conducătorilor politici şi militari asupra gravei răspunderi ce le revine. Înaintea lor, Albert Einstein trimisese preşedintelui Roosevelt o scrisoare, prin savantul atomist Leo Szillard, privitoare la arma atomică. Einstein arăta, în termeni categorici, că înainte de a se folosi bomba atomică în luptă, este obligatoriu să se facă o demonstraţie cu ea, în condiţii care să arate inamicului riscul pe care şi-l asumă dacă nu încetează agresiunea. Scrisoarea este datată din 25 martie 1945. La 12 aprilie 1945 Roosevelt a încetat din viaţă. Succesorul lui legal, vicepreşedintele Truman, nu ştia, pînă atunci, absolut nimic despre bomba atomică. Probabil că secretul, pentru a fi bine păstrat, fusese păstrat şi faţă de el. În aceste condiţii, avertismentele de pînă atunci erau fără efect. A început o competiţie, din păcate inegală, între generali şi savanţii atomişti. Comandanţii armatei pledau pentru lansarea bombei atomice, cu argumentul că se vor scurta acţiunile militare, vor fi cruţate vieţi americane şi nu se vor mai cheltui dolari. O petiţie semnată de 67 de savanţi atomişti americani, care propunea să nu se folosească bomba în lovituri directe pe teritoriul inamicului ci, cel mult, în demonstraţii, a rămas fără răspuns. Hotărîrea fusese luată. Truman, în memoriile sale, citate de Robert Jungk, afirmă că el ar fi spus „da" pentru folosirea bombei atomice. În acelaşi timp, generalul Groves „un fel de Napoleon ratat", comandantul grupului de fabricare a bombei, îl comentează pe Truman cu o ironie tragică : „Atîta doar că n-a spus nu. De altfel, i-ar fi trebuit nervi tari ca să pronunţe acest nu".

Privind astăzi monumentul simbolic din centrul încă pustiu al oraşului Hiroşima, citind uriaşele statistici funebre, urmărind zadarnica luptă cu moartea a sutelor de mii de victime ale armei atomice, nu se poate să nu ajungi la constatarea că, de fapt, era nevoie de nervi mult mai tari pentru a spune acel „da" în loc de „nu".

■

Au trecut douăzeci de ani din august 1945. Între timp, arma atomică s-a perfecţionat şi s-a acumulat în stocuri care îşi aruncă umbra primejdioasă asupra evoluţiei situaţiei internaţionale. Există o soluţie ? În Raportul prezentat la Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român se spune : „Ţara noastră militează pentru încetarea cursei înarmărilor şi înfăptuirea dezarmării, pentru crearea de zone denuclearizate, pentru interzicerea necondiţionată a folosirii armelor atomice şi distrugerea totală a stocurilor existente".

Este o cale împărtăşită de majoritatea omenirii, pentru că ea serveşte cauzei păcii. Pe această cale siluetele ca nişte umbre, care se mai descifrează şi azi pe zidurile negre din Hiroşima, acolo unde în dimineaţa zilei de 6 august 1945 erau oameni, vor rămîne doar amintirea tristă a unui capitol definitiv încheiat al istoriei.

Mircea GRIGORESCU

NEW YORK Herald Tribune

RĂZBOIUL ASIATIC

SÎNTEM pe cale să asmuțim pe americani împotriva asiaticilor pe continentul Asiei. Exceptînd armata sud-vietnameză în curs de reducere și de dezintegrare, nu avem decît sprijin simbolic sau verbal din partea țărilor asiatice. Nici o mare putere asiatică, Japonia, India sau Pakistan, nu este alături de noi. Nici unul din aliații noștri europeni nu dă altă contribuție decît un sprijin verbal rar. Nu avem mandat din partea O.N.U., nu avem mandat din partea N.A.T.O., nu avem mandat din partea națiunilor continentului american.

Ne aflăm într-o situație fără precedent. Nu a existat nici o dovadă, și nici măcar o încercare reală de a dovedi că securitatea S.U.A. este vital amenințată în acest război așa cum era, de pildă, atunci cînd Hitler era pe cale să cucerească Marea Britanie și să captureze flota britanică, sau cînd Japonia, cu o flotă mare, amenința să stăpînească întreg Oceanul Pacific, inclusiv Hawaiul și coasta Californiei.

Națiunile luptă bine atunci cînd se apără, adică atunci cînd au un interes vital. Lipsa unui interes vital american explică actuala stare de spirit de depresiune și îngrijorare, explică de ce intervenția noastră în Asia de sud-est este de zece ani atît de prudentă, atît de ascunsă, atît de inadecvată.

De fapt, există două motive principale care explică de ce sîntem tot mai implicați în Vietnam. Primul, și de departe cel mai puternic, este refuzul mîndru de a recunoaște o greșeală, de a recunoaște eșecul unei încercări, începute cu zece ani în urmă, de a face Vietnamul de sud un stat proamerican. Luptăm în primul rînd pentru a evita să recunoaștem un eșec — ca să spunem lucrurilor pe nume, luptăm pentru a salva aparențele.

În al doilea rînd, după părerea mea, concepția că sîntem polițistul solitar al omenirii este o formă periculoasă de autoînșelare. S.U.A. sînt cu totul incapabile să facă poliție în lume și este periculos să profesăm și să pretindem că putem fi polițistul lumii. În cîte alte republici dominicane mai pot face poliție S.U.A. în această emisferă ? Cîte Vietnamuri pot apăra S.U.A. în Asia ?

Cei care consideră America drept polițistul lumii ocolesc aceste dificultăți practice prin postulatul că ceea ce se petrece în Vietnam va determina ceea ce se petrece în alte părți în Asia, că ceea ce se petrece în Republica Dominicană va determina ceea ce se petrece în întreaga Americă Latină. Această idee a testului hotărîtor este o iluzie. Războiul coreean, în cursul căruia noi am fost de partea Coreei de sud, nu a determinat rezultatul din Indochina. Ceea ce am făcut noi în Republica Dominicană nu va evita vreunei alte țări latino-americane perspectiva revoluției.

Într-adevăr, este periculos să intervii în războaie revoluționare și este greu să știi cum să le faci față. Dar putem fi siguri că fenomenul războaielor revoluționare, care este latent în toate regiunile slab dezvoltate ale lumii, nu poate fi tratat prin intervenție militară americană ori de cîte ori este amenințată autoritatea constituită. Dimpotrivă, este mai probabil că făcînd din Vietnam testul capacității noastre, vom concentra ura populară împotriva noastră. Lăsăm să ni se atribuie rolul de dușman al maselor sărace și nefericite din țările noi.

Walter LIPPMANN

The New York Times.

FAPTE CARE TREBUIE PRIVITE ÎN FAȚĂ

„FAPTUL ESENȚIAL este că acesta este un război", a declarat președintele la conferința sa de presă televizată din 28 iulie. Recunoaștem sinceritatea sa față de poporul american după îndelungata ezitare a oficialităților de a aplica acest termen unei implicări militare a S.U.A. care, în mod teoretic, nu atinge stadiul războiului înainte de declararea lui oficială de către Congres. Dar conflictul din Vietnam este legat de alt fapt esențial pe care președintele l-a trecut sub tăcere. Este vorba de faptul că marea extindere a implicării militare americane în Vietnam ordonată de președinte, inclusiv dublarea numărului lunar al recruților, nu poate fi efectuată într-o situație internă obișnuită și continuîndu-se aplicarea deplină a tuturor programelor federale costisitoare pentru instaurarea rapidă a Marii Societăți.

Totuși, atunci cînd i s-a cerut să comenteze acest „fapt esențial", Johnson a temporizat.

Aceeași atitudine evazivă a călăuzit hotărîrea de a amîna pînă în ianuarie alocarea de către Congres a unei noi sume de 5 500 000 000 pentru apărare, care va fi cerută pentru marea consolidare militară a S.U.A. în Vietnam, etapa imediată urmînd a fi finanțată printr-o alocație suplimentară de 1 300 000 000 dolari din actualul buget militar pe 1965—1966.

Așa cum a subliniat Melvin R. Laird, membru republican al Camerei Reprezentanților din partea statului Wisconsin, în comentariul său televizat imediat după conferința de presă a președintelui, deși acest aranjament permite menținerea cifrei „magice" de 100 000 000 000 dolari a actualului buget, ea amînă momentul în care poporul american va putea înțelege pe deplin amploarea războiului din Vietnam și sacrificiile financiare și individuale pe care le va cere în mod inevitabil din partea lor acest război.

Cei 43 de guvernatori pe care președintele i-a invitat să discute cu el i-au exprimat îngrijorarea lor cu privire la unele aspecte ale politicii sale în Vietnam. Mark O. Hatfield, guvernatorul statului Oregon, de pildă, a întrebat cu glas tare dacă S.U.A. avansează unilateral spre implicarea lumii necomuniste într-un al treilea război mondial.

Întrebat în această privință la conferința sa de presă, președintele a declarat că le-a furnizat lui Hatfield și celorlalți guvernatori informațiile ultrasecrete care au jucat un rol important în determinarea concluziei sale.

S-ar putea ca acest procedeu să îndepărteze sau nu această teamă a lui Hatfield și a altora, inclusiv guvernatorii care au exprimat-o sau au oglindit-o. Problema importantă este dacă vreun guvernator se va folosi de acest prilej neobișnuit pentru a pune în discuție „al doilea fapt esențial" al consolidării militare din Vietnam, asupra căruia congresmanul Laird a atras atenția opiniei publice după ce președintele l-a ocolit la conferința sa de presă.

Căci, împreună cu membrii ramurilor politice ale guvernului federal, guvernatorii mai multor state din componența S. U. A. vor purta marea povară a acțiunii de trecere a poporului american de la activitatea economică și politică obișnuită la restricțiile impuse în ambele domenii de poverile războiului.

Întîlnirea cu guvernatorii merită să atragă interesul opiniei publice deoarece constituie un prilej pentru o examinare realistă a tuturor efectelor intrării S.U.A. într-un conflict care din punct de vedere istoric este un fapt grav pentru înaltul comandament militar american : un război terestru total în Asia de sud-est.

Arthur KROCK

În Vietnamul de sud militarii americani arestează pe țăranii suspectați de a avea legături cu unitățile patriotice

Neue Zürcher Zeitung

DIZIDENȚE ÎN COALIȚIA GUVERNAMENTALĂ DE LA BONN

ABIA la 8 august, printr-o mare manifestație a U.C.D. în regiunea Ruhrului, va începe în mod „oficial" campania electorală în Republica Federală Germană. Dar ciocnirile preliminare, care depășesc cadrul unor simple hărțuieli, au început de mult. În mod surprinzător, ele se desfășoară mai puțin între cele două mari partide — Uniunea creștin-democrată și Partidul social democrat — cît mai ales între partenerii actualei coaliții de la Bonn — U.C.D. și Partidul liber-democrat. Situația devenise atît de acută, încît în ziare s-a scris chiar despre o „criză a coaliției" și s-au făcut speculații — desigur exagerate — în sensul că s-ar putea ca Erhard să renunțe la coaliție și să guverneze pînă la alegerile fixate pentru data de 15 septembrie cu un cabinet U.C.D.—U.C.S.

Principala cauză a fricțiunilor dintre U.C.D. și Partidul liber-democrat rezidă în slabele perspective electorale ale liber-democraților. Partidul trebuie să conteze pe o pierdere de circa o treime din mandatele sale. Se înțelege că partidul lui Mende încearcă să limiteze la minimum pierderile. Întrucît, așa cum îl îndreptățește să creadă experiența din trecut, el se așteaptă să atragă mai puțini alegători din rîndurile social democrate decît din cele ale U.C.D., cele mai vehemente atacuri ale sale sînt îndreptate împotriva partenerului de coaliție.

În propaganda sa electorală Partidul liber-democrat se dă pe sine ca „exemplu" de partid care ar fi singurul demn de încredere, atît în problemele naționale, cît și în menținerea drepturilor constituționale ale statului. În timp ce președintele U.C.S., Franz Josef Strauss, este atacat fără cruțare, s-a emis sumbra prevestire că un guvern fără miniștrii Partidului liber-democrat, „care nu se agață de portofolii", ar lăsa cale liberă arbitrariului. Aceste aluzii la „afacerea Spiegel" sînt desigur menite să stîrnească nemulțumirea U.C.D. și a U.C.S.

După ce cu vreo zece zile în urmă cîțiva miniștri, membri ai U.C.D., au protestat într-o ședință a cabinetului, ținută în absența lui Erhard și sub președinția lui Mende, împotriva acestei propagande, cancelarul l-a convocat pe Mende pentru a-i prezenta obiecțiile sale. Și conducerea U.C.D. sub președinția lui Adenauer, ocupîndu-se de această situație, a cerut Partidului liber-democrat într-o declarație oficială să adopte, în cadrul campaniei electorale, o poziție pe linia „răspunderii politice comune" din ultimii ani. Partidul liber-democrat a arătat însă limpede că nu intenționează să se abată de la drumul pe care și l-a ales. Mende a respins orice imixtiune în campania electorală a partidului său și a anunțat o platformă „independentă" a Partidului liber-democrat.

Dizidențele dintre cei doi parteneri de coaliție de la Bonn ar putea fi considerate ca fenomene obișnuite și inerente luptei electorale, dacă nu ar avea consecințe pentru formarea noului guvern, după alegeri. Niciodată încă, din 1949, în rîndurile U.C.D. nu a fost atît de puternică predispoziția spre o coaliție cu social-democrații. Or, tocmai atitudinea Partidului liber-democrat, care a fost foarte reticent în Bundestag cu prilejul prezentării unor proiecte de legi nepopulare, a fost aceea care a încurajat această tendință. Mulți politicieni de frunte din U.C.D. sînt astăzi de părere că rezolvarea anumitor probleme — ca, de pildă, completarea legilor excepționale, reforma sistemului fiscal și de învățămînt — sînt posibile numai în cadrul unei coaliții a celor două partide mari.

Dar există desigur și alte motive, exprimate mai puțin fățiș. Deoarece Erhard s-a și pronunțat împotriva unei asemenea „mari coaliții", multor politicieni din U.C.D. și U.C.S. le apare atrăgătoare perspectiva de a scăpa nu numai de Partidul liber-democrat dar, în același timp, și de Erhard. Realizarea unor asemenea idei pare însă îndoielnică. Dacă U.C.D., sub conducerea lui Erhard, va ieși întrucîtva consolidată din lupta electorală, ea nu-și va putea înlătura liderul. Numai o pierdere mai mare de voturi ar putea fi primejdioasă pentru Erhard ; dar ea ar prezenta același pericol și pentru „mica coaliție" dintre U.C.D., U.C.S. și Partidul liber-democrat. De aici se poate trage concluzia paradoxală că pentru a rămîne în guvern Partidul liber-democrat ar trebui să dorească victoria în alegeri a U.C.D.-ului, al cărei preț va trebui însă să-l suporte el însuși. Un asemenea altruism nu este însă de așteptat de la un partid angajat în lupta electorală.

În climatul de tensiune pe care pregătirea alegerilor l-a adus în sînul coaliției guvernamentale vest-germane, afișul electoral de mai sus a făcut să izbucnească una din cele mai violente furtuni. Inserat pe o pagină întreagă a magazinului **Stern**, afișul, semnat de Partidul Liber German, proclamă în titlu că membrii săi **„nu sînt lipiți de fotolii"**. Textul care urmează repetă și explică : „Noi nu sîntem lipiți de fotoliile ministeriale. Noi sîntem legați de probleme". Ceea ce n-ar fi prea grav. Dar afișul evocă, acuzator, afacerea „Fibag", scandalul pricinuit de măsurile luate împotriva săptămînalului **Der Spiegel** etc. — căpătînd astfel aspectul unui act de desolidarizare de partenerii creștin-democrați din coaliția guvernamentală.

Întîmplarea a făcut ca, pentru ziua următoare apariției magazinului **Stern**, să fi fost convocat un consiliu de miniștri pe care, în absența cancelarului Erhard, îl prezida vice-cancelarul Mende, președintele partidului liberal. Acesta a avut de întîmpinat din partea membrilor creștin-democrați ai cabinetului tumultuoase proteste, pe care nu le-au potolit nici asigurările că afișul îl viza doar pe fostul ministru Strauss, nici sugestia ca, eventual, un viitor afiș să precizeze despre cine a fost vorba.

În cele din urmă se pare că intervenția diplomatică a ministrului de externe Schroeder a făcut posibilă desfășurarea ședinței.

REFLECTOR

Clericii americani și Vietnamul

Domeniul în care oamenii bisericii din S.U.A. caută să dovedească în aceste zile legătura creștinătății cu contemporaneitatea este politica externă.

De curînd, un „comitet de urgență al oamenilor bisericii pentru Vietnam", reprezentînd 3 000 de clerici, a trimis pe 12 din membrii săi într-o „misiune de reconciliere" în Vietnam. Printre delegați era președintele unitarian universalist Dana McLean Greely ; pastorul baptist Edwin T. Dahlberg, fost președinte al Consiliului național al bisericilor ; și reverendul Harold Bosley, pastor al bisericii metodiste a lui Christ din Manhattan. La înapoiere, clericii au propus ținerea imediată a unei conferințe de pace la care să participe atît China cît și Frontul Național de Eliberare.

În aprilie, Comitetul de urgență, care este patronat de Asociația pacifistă a reconcilierii, a inserat un apel pe două pagini în **New York Times** pentru a proclama : Domnule președinte ! În numele lui Dumnezeu, încetați ! Mulți din membrii acestei asociații au apărut o lună mai tîrziu la Washington pentru a participa la o demonstrație de masă la Pentagon în semn de protest împotriva escaladării în războiul din Vietnam.

Atacurile împotriva acțiunilor Administrației nu s-au limitat la pastori luați individual. Anul acesta, Conferința anuală a Bisericii mormonilor și Conferința centrală a rabinilor americani au făcut declarații formale în care critică politica S.U.A. în Vietnam ; la fel a făcut și Comitetul executiv al Oficiului metodist al operelor creștin-sociale. Revistele protestante **Christianity & Crisis** și **The Christian Century** au publicat de curînd un apel comun adresat Consiliului național al bisericilor, căruia îi cereau să-și asume un rol mai activ în organizarea unor dezbateri pe tema politicii externe. De fapt, Consiliul a publicat de două ori în anul acesta rezoluții în care cere Statelor Unite să negocieze o încetare a focului în Vietnam.

Cînd și în ce fel trebuie să-și exprime oamenii bisericii părerile în problemele externe ? O minoritate radicală ar dori să angajeze bisericile într-o politică de opoziție totală față de război. Reverendul Stephen Rose, redactor al săptămînalului **Renewal** din Chicago a sugerat că biserica ar trebui să acorde sprijin moral soldaților care refuză să lupte în Vietnam. Reverendul Gardiner Day, rector al Bisericii lui Christ (episcopaliană) din Cambridge Mass, care a denunțat excluderea Chinei populare de la O.N.U., a declarat într-o predică : „Biserica ar trebui să-și spună cuvîntul în toate problemele sociale, politice și economice. Dacă nu îți spui cuvîntul atunci cînd criza este acută, nu mai găsești alt prilej".

Unii lideri ai bisericii consideră că clericii activi din punct de vedere politic ar trebui să arate în mod clar că atunci cînd adoptă o poziție cu privire la Vietnam, o fac ca cetățeni particulari și nu ca purtători de cuvînt sau interpuși ai creștinătății. Dar biserica ar trebui să vorbească cu un singur glas, sugerează dr. Tex S. Sample, de la Consiliul bisericilor din Massachusetts atunci cînd războiul creează probleme. „Sîntem la fel de capabili ca și oamenii politici să judecăm valorile umane".

(Din **TIME**)

MOSCOVA

POLITICA DE AGRESIUNE ŞI SOCIAL-DEMOCRAŢII

ÎNRĂUTĂŢIREA situaţiei internaţionale necesită din partea tuturor forţelor iubitoare de pace acţiuni imediate şi energice. Această idee pătrunde tot mai adînc în conştiinţa maselor. Mişcarea pentru curmarea agresiunii din Vietnam capătă o amploare crescîndă.

Se ştie, însă, că amploarea mişcării de masă, mai ales în principalele ţări capitaliste, nu corespunde încă nici pe departe proporţiilor pericolului care ameninţă. Aceasta se explică în măsură considerabilă prin poziţia evazivă, iar uneori de-a dreptul negativă sau de duplicitate a conducerii majorităţii partidelor socialiste. Or, situaţia impune acţiuni energice din partea tuturor forţelor democratice organizate. Aceasta conferă o răspundere serioasă şi socialiştilor.

Evenimentele care se desfăşoară în prezent în Vietnam oferă, pare-se, partidelor social-democrate un prilej excelent pentru a aplica în practică principiile păcii şi independenţei popoarelor, proclamate de ele pentru a încerca, împreună cu celelalte forţe care militează activ împotriva politicii americane de agresiune, să-şi aducă contribuţia la cauza comună a tuturor democraţilor. Dar şi pentru aceasta este necesară adoptarea unei poziţii de sine stătătoare şi fără prejudecăţi.

Nu s-ar putea spune că liderii social-democraţiei nu-şi dau seama de caracterul serios al situaţiei create, că n-ar înţelege proporţiile pericolului. De exemplu, în rezoluţia recentului Congres al Partidului muncitoresc din Norvegia se spune: „Dacă acest conflict va ieşi de sub control, el se poate transforma într-un război de mai mari proporţii". Bruno Pittermann, liderul socialiştilor austrieci şi preşedinte al Internaţionalei socialiste, luînd cuvîntul la un post de radio, a apreciat situaţia din Asia de sud-est ca „periculoasă pentru pacea pe pămînt".

Dar în cadrul Internaţionalei socialiste sînt foarte puţini cei care cutează să facă pasul următor şi să indice direct pe acela care este răspunzător pentru marele pericol la adresa păcii generale. Printre aceştia figurează Partidul socialist din Japonia, care în rezoluţia Congresului său a condamnat agresiunea imperialismului american în Vietnam. C. T. Douglas, liderul social-democraţilor canadieni, a declarat că ar fi o laşitate dacă s-ar păstra tăcerea în faţa intervenţiei Statelor Unite, că a sosit timpul cînd socialiştii „sînt datori să-şi ridice cu curaj glasul de protest, căci altminteri va fi prea tîrziu".

În schimb, conducătorii majorităţii partidelor socialiste, mai cu seamă europene, se mărginesc fie la condamnarea metodelor folosite pentru a purta operaţiile militare, fie la deziderate generale în favoarea unei reglementări paşnice. Mai mult decît atît, conducerea unora dintre ele sprijină întrutotul acţiunile S.U.A. De exemplu, Lange, ministrul afacerilor externe al Norvegiei, al cărui partid a chemat, la congresul său, guvernul american să înceteze bombardamentele, declară că S.U.A. nu pot renunţa la „obligaţiile lor", că există o „agresiune" din partea Vietnamului de nord şi că, în genere, este „periculos" de a se privi războaiele de eliberare naţională ca războaie drepte. După cum reiese din declaraţiile contradictorii ale liderilor social-democraţi finlandezi, din condamnările inconsecvente şi vagi ale războiului din Vietnam, pe care le pronunţă, principalul lucru care îi neliniştește este prestigiul S.U.A. În Franţa unii lideri ai S.F.I.O. se pronunţă în mod vădit împotriva amestecului opiniei publice mondiale în problema vietnameză care, după părerea lor, va fi rezolvată de marile puteri, poate chiar fără participarea reprezentanţilor poporului vietnamez însuşi. În rîndurile mişcării social-democrate se găsesc şi unii care cheamă făţiş la sprijinirea regimului de la Saigon... „în numele salvării democraţiei". Pe asemenea poziţii se situează ziarul „socialist" indian *Djanata*, iar buletinul oficial al Internaţionalei socialiste reproduce îndemnurile lui.

Sprijinirea făţişă a politicii agresive a S.U.A. de către vîrfurile laburiştilor englezi a stîrnit indignare chiar şi în rîndurile mişcării social-democrate. Încălcîndu-şi promisiunile electorale, liderii partidului laburist au mers atît de departe, încît au aprobat pînă şi bombardamentele asupra Vietnamului de nord. Încercînd, totodată, să-şi salveze reputaţia, liderii partidului au recurs la o manevră; ei au prezentat propunerea de a se trimite într-o serie de ţări o aşa-numită „misiune a păcii". Eşecul acestei manevre este firesc. Nu se poate, în acelaşi timp, să sprijini agresorul şi să inviţi victima agresiunii la tratative paşnice.

Caracterul contradictoriu şi slăbiciunea generală a poziţiilor social-democraţiei în politica internaţională sînt legate, în mare măsură, de lipsa lor de independenţă. Conducerea majorităţii partidelor social-democrate din ţările Europei occidentale îşi corectează politica externă, în mai mare sau mai mică măsură, „după linia N.A.T.O.", deci aruncînd priviri spre S.U.A. De aceea, chiar şi în cazurile cînd caracterul vădit imperialist al unor propuneri sau altora ale S.U.A. cu privire la „reglementarea" problemelor internaţionale sileşte pe liderii social-democraţi să facă rezerve şi să exprime unele dubii, propriile lor „iniţiative" nu merg mai departe de căutarea unor variante ale acestor „propuneri" în cadrul general al politicii americane.

Să luăm problema germană — una din problemele hotărîtoare pentru întreaga situaţie mondială. Partidele social-democrate nu s-au hotărît încă să recunoască frontiera de pe Oder-Neisse, deşi este, îndeobşte, cunoscut că încercările de a se menţine această problemă la ordinea zilei servesc direct revanşarzilor, încurajează spiritul lor de aventură. Liderii social-democraţi nu lasă să le scape prilejul de a menţine atmosfera de provocări în Berlinul occidental. Vizitarea „zidului" a devenit un rit pentru liderii reacţionari din Apus. Din păcate, organizatorul acestui ritual, ostil cauzei păcii şi coexistenţei paşnice, este Willy Brandt, personalitate de seamă a Internaţionalei socialiste.

Trebuie spus însă că în rîndurile partidelor socialiste începe, treptat, să-şi croiască drum o apreciere lucidă a lucrurilor. „Suveranitatea Vietnamului de sud, a declarat Douglas, liderul noului partid democrat din Canada, este îndoielnică... Firește că, de fapt, S.U.A. au trebuit să se amestece deoarece guvernul marionetă pe care ele l-au creat nu se bucura de sprijinul poporului..." Douglas a subliniat că dacă Statele Unite doresc să ducă tratative cu privire la pace, ele vor trebui să aibă de-a face cu cei care controlează o mare parte din teritoriul Vietnamului de sud şi îl administrează, adică cu reprezentanţi ai Frontului Naţional de Eliberare.

Ziarul *Stockholms-Tidningen*, organul social-democraţilor suedezi, a criticat, de asemenea, argumentele false cu privire la „agresiunea" din nord. Politica S.U.A. în Vietnam şi în Republica Dominicană, scrie acest ziar, „se bazează pe premisele că S.U.A. trebuie să îndeplinească rolul de jandarm mondial pentru a împiedica răspîndirea comunismului. Dar ce fel de temei are «primejdia comunismului» ?... Faptul că Vietcongul poate acţiona cu succes nu se datorește sprijinului din partea Vietnamului de nord, ci într-o mai mare măsură considerentului că condiţiile sociale, politice şi economice din Vietnamul de sud oferă părţii comuniste posibilitatea de a propune o alternativă..."

Consfătuirea partidelor comuniste din ţările capitaliste din Europa care a avut loc recent la Bruxelles a adresat socialiştilor — oameni ai muncii şi activişti —, partidelor socialiste chemarea insistentă de a participa la eforturile comune şi de a ajuta la extinderea invincibilei mişcări de masă pentru a constrînge guvernele vest-europene să se desolidarizeze de politica americană în Vietnam, să obţină încetarea bombardamentelor barbare deasupra Republicii Democrate Vietnam, să constrîngă S.U.A. să-şi retragă forţele din Vietnamul de sud, să ofere poporului sud-vietnamez posibilitatea de a-şi exercita în mod liber dreptul la independenţă.

A. VEBER şi A. CERNEAEV

Le Monde
PARIS

DILEMA OPOZIȚIEI

DACĂ nu-şi schimbă atitudinea, opoziţia riscă să sufere în 1965 o înfrîngere mai gravă decît în urmă cu trei ani. Omul de pe stradă nu înţelege nimic din discuţiile bizantine despre „mica" şi „marea" federaţie. El este la fel de dezorientat de zvonurile contradictorii referitoare la viitorul candidat la preşedinţie.

A adopta o poziţie clară nu înseamnă numai a alege un program şi un candidat. Desigur, este esenţial ca opoziţia să arate ce anume intenţionează să facă. Dar nimeni nu va acorda importanţă unui program, chiar remarcabil, dacă nu se precizează în acelaşi timp mijloacele de a-l aplica. Prea multe programe au rămas în trecut literă moartă. Personalitatea candidatului nu mai este nici ea suficientă. Majoritatea liderilor care se situează între partidul comunist şi extrema dreaptă pot duce politici felurite, determinate mai degrabă de majoritatea parlamentară decît de promisiunile electorale.

Alegerea primordială este cea a alianţelor, care constituie cel mai bun criteriu al poziţiilor politice reale. Spune-mi pe cine cauţi şi pe cine respingi, şi-ţi voi spune cine eşti. Exemplul eşecului proiectelor Defferre este tipic. Eventualii participanţi la federaţie nu au reuşit să se înţeleagă, deoarece stînga lor refuza orice acord cu independenţii, iar dreapta lor orice acord cu comuniştii...

În teorie, opoziţia dispune de patru strategii posibile în viitoarea campanie pentru alegerile prezidenţiale. Prima constă în regruparea tuturor partidelor care se opun gaullismului, fără excepţie, sau cu excepţia micilor grupuri de extremă dreaptă. O coaliţie vastă, de la Waldeck-Rochet la Antoine Pinay, ar putea să aibă un program comun : restabilirea regimului parlamentar. Acest lucru ar putea fi exprimat într-un mod pregnant printr-o lozincă de tipul : „Constituantă, revizuire, alegeri legislative". Prin limitarea obiectivelor alianţei, s-ar împiedica paralizarea ei de contradicţiile dintre diferiţii participanţi.

Această mare uniune antigaullistă se loveşte de două obstacole fundamentale. În primul rînd ea ar putea apare ca un sindicat al vechilor politicieni din Republica a IV-a, doritori s-o restaureze, ceea ce ar ridica împotrivă-i o bună parte a opiniei publice. Pentru mulţi cetăţeni, în special din generaţiile tinere, parlamentarismul nu este cea mai bună întruchipare a Republicii, şi unele reforme ale gaullismului trebuie să fie păstrate. Pe de altă parte, independenţii şi M.R.P. nu ar accepta alianţa cu partidul comunist, după cum acesta nu ar putea să aprobe decît foarte greu alianţa cu independenţii şi M.R.P. Coalizarea tuturor antigaulliştilor nu este, probabil, decît o himeră.

A doua strategie ar consta în unirea partidelor opuse generalului, cu excepţia partidului comunist. Aceasta ar însemna, la urma urmelor, reconstituirea majorităţii din 1956—1958, care s-a şi realizat în 1962. Iată obiectivul Comitetului democraţilor, alcătuit din radicali, M.R.P. şi independenţi şi care urmăreşte să atragă S.F.I.O. Mulţi consideră că Guy Mollet înclină, de fapt, spre o soluţie care i-ar permite să fie primul ministru al preşedintelui Republicii Antoine Pinay. Dacă generalul de Gaulle nu se prezintă din nou, există unele şanse de constituire a unei asemenea coaliţii. Mai puţine de a cîştiga bătălia.

→

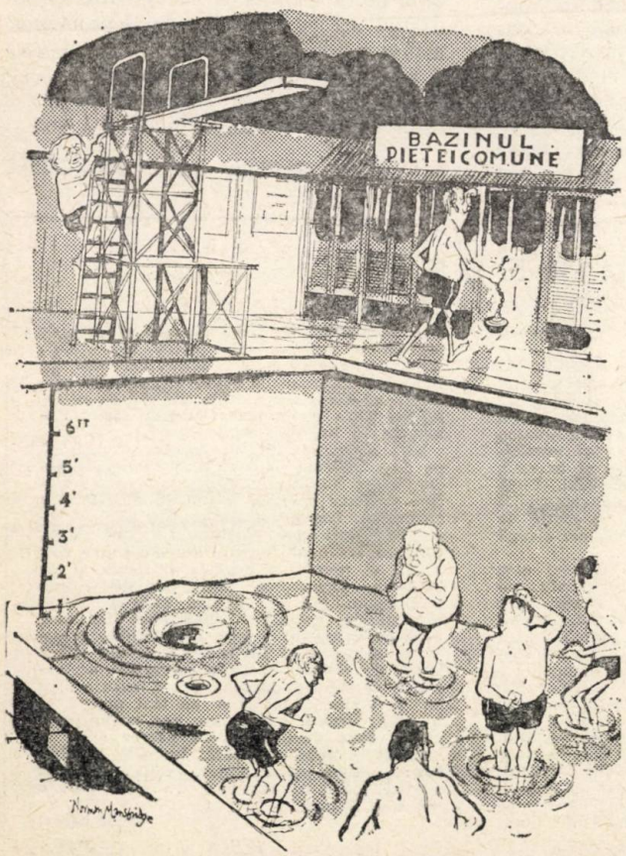

Bazin fără apă
(Din PUNCH, Londra)

REFLECTOR

Din nou despre dezarmare

Ştirea despre reluarea lucrărilor Conferinţei pentru dezarmare de la Geneva a trezit cu siguranţă nedumeriri : care poate fi sensul dezbaterilor pe tema dezarmării din moment ce a crescut încordarea pe arena internaţională, iar una din marile puteri — Statele Unite — încalcă brutal toate principiile dreptului internaţional şi coexistenţei, extinzîndu-şi agresiunea în Vietnam ?

Răspunsul este simplu. Creşterea încordării internaţionale trebuie considerată numai ca un argument suplimentar, care cheamă la adoptarea unor măsuri de natură să reducă încordarea ; chiar şi cel mai mic progres în ce priveşte dezarmarea va duce cu siguranţă în această direcţie. Nu s-ar putea spune, însă, că atmosfera internaţională favorizează dezbaterile asupra dezarmării şi că prevesteşte succese facile la Geneva.

De vreme ce am început consideraţiile noastre cu obstacolele care se află în faţa Conferinţei de la Geneva, trebuie să amintim că, de la lucrările din Palatul Naţiunilor, vor lipsi reprezentanţii a două puteri atomice, ceea ce cu siguranţă va constitui un impediment pentru conferinţă.

Franţa boicotează din primul moment lucrările de la Geneva, iar Comitetul celor 18 s-a transformat în realitate în Comitetul celor 17.

China populară, care din toamna anului 1964 se numără printre puterile atomice, continuă să nu fie recunoscută de către Statele Unite — în pofida logicii şi dreptului internaţional — şi ca atare, să nu fie acceptată la conferinţele internaţionale. Nu încape îndoială că orice hotărîre pe tema armelor nucleare ar putea avea importanţă numai în cazul în care la adoptarea ei ar participa China populară şi Franţa.

Pe ordinea de zi a lucrărilor de la Geneva se află probleme propuse de Comisia O.N.U. pentru dezarmare precum şi probleme prezentate de-a lungul anilor de delegaţiile diferitelor ţări. Demn de subliniat este faptul — după cum a declarat ministrul englez pentru problemele dezarmării, lordul Chalfont — că la Geneva pot fi discutate, printre altele, înghetarea producţiei armei nucleare şi a mijloacelor de transportare, precum şi perspectivele controlului regional asupra înarmărilor în Europa centrală. Nu este, de asemenea, exclus ca unele delegaţii să vină la Geneva cu iniţiative noi în domeniul măsurilor de dezarmare.

Întoarcerea la masa tratativelor la Geneva, cît şi însuşi cuvîntul „dezarmare", a provocat o neliniştе deosebită în capitala Germaniei occidentale, fapt care nu era greu de prevăzut.

Acum cîteva săptămîni la Washington a fost făcut cunoscut conţinutul dării de seamă a aşa-numitului comitet Gilpatrick, care a recomandat guvernului american să renunţe eventual la proiectele de genul vestitului F.N.M. În numărul din iulie al influentei publicaţii americane *Foreign Affairs*, William C. Foster, şeful serviciului american pentru problemele controlului înarmărilor, a propus teze asemănătoare.

În ambele cazuri oamenii de stat de la Bonn au reacţionat imediat cu o deosebită furie, criticîndu-şi prietenii americani şi întorcîndu-se la concepţia forţelor nucleare multilaterale, cu toate că ştiu foarte bine că ideea aceasta trezeşte o opoziţie hotărîtă nu numai la Moscova sau Varşovia, dar chiar şi la Paris.

Iritarea de la Bonn este cea mai bună confirmare a faptului că reluarea lucrărilor pentru dezarmare de la Geneva poate fi utilă.

(Din **ZYCIE WARSZAWY**)

O biografie a premierului francez

În editura Fayard a apărut de curînd volumul „Destinul secret al lui Georges Pompidou" de Merry Bromberger. Titlul lucrării plăteşte, pare-se, tribut unui anumit gust pentru senzaţional al publicului. Căci, judecînd după părerile recenzenţilor parizieni şi după extrasele publicate în presa franceză, conţinutul cărţii nu justifică implicaţiile de mister pe care le sugerează titlul. Făcînd cercetări în mediul în care trăieşte Georges Pompidou — familie, prieteni, colaboratori — Merry Bromberger a realizat, alcătuită cu îndemînare şi scrisă alert, o elogioasă biografie a premierului. Unii observatori asociază apariţia volumului cu eventualitatea candidaturii lui Georges Pompidou în alegerile prezidenţiale.

A treia strategie constă în unirea, la primul tur de scrutin, a partidelor de centru (S.F.I.O., radicali şi M.R.P.), în speranţa că, la al doilea tur, candidatul lor va beneficia de sprijinul comuniştilor. Aceasta este ipoteza de bază a candidaturii lui Defferre.

A patra strategie constă în prezentarea încă de la primul tur de scrutin a unui candidat unic al stîngii, sprijinit de Partidul Comunist, Partidul Socialist Unit, S.F.I.O., un anumit număr de radicali şi cluburi politice. Această strategie nu ar avea şanse de succes imediat, deoarece candidatul prezentat ar fi probabil înfrînt. Dar pe termen lung ea ar avea o mare importanţă.

Prima strategie este imposibilă. A doua ar duce probabil la o înfrîngere clară. A treia este greu de pus în practică după eşecul proiectelor Defferre. A patra este fără îndoială soluţia cea mai bună pe care o poate alege de acum înainte opoziţia. Cel mai rău ar fi ca opoziţia să nu aleagă nici o strategie, continuînd să tergiverseze pînă în ajunul alegerilor.

Maurice DUVERGER

COMBAT
LE JOURNAL DE PARIS
PARIS

DOUĂ POLITICI

AMERICA DE NORD nu este decît un mare centru economic : de multă vreme, spiritul ei de dominare a preferat realitatea subjugării economice, aparenţelor subjugării politice. Roosevelt, care afirmase la Yalta că opera francezilor în Indochina nu a făcut cinste omului alb, credea în sensul moral al colonizării „curate" (aşa cum se spune bomba „curată"), cu care ţara sa sufoca America Latină şi Filipinele de 50 de ani. De pe această poziţie, el considera că poate să zguduie fără pericol ultimele puncte de dominaţie ale Europei, fără să presimtă că prăbuşirea acestora va scoate la iveală caracterul mai subtil al unei subjugări nord-americane, stabilite pretutindeni pe continentul american.

Statele Unite au beneficiat de faptul că Marea Britanie, laburistă sau conservatoare, a renunţat a doua zi după victorie să aibă vreo politică externă proprie şi a acceptat să fie, în toate privinţele, releul para-european al politicii americane. Franţa, slabă şi divizată în interior, neagreată, dispersată în exterior, la fel de neputincioasă să-şi elibereze coloniile pe cît era de neputincioasă să le păstreze, Franţa aspira, la adăpostul paravanului unei vagi ideologii europene, să fie administrată de către o comisie americană.

A fost suficient ca Franţa să-şi răstoarne complet politica, pentru a pune Statele Unite sub acuzare şi în faţa Occidentului : aceasta înseamnă că Statele Unite nu au fost numai denunţate în cercurile intelectuale ale stîngii europene, lucru care a fost mult timp satisfăcător din punct de vedere moral însă nicidecum eficace, ci de politica pusă cotidian în practică de către un stat. Politica Franţei, aplicînd pînă la ultima extremă logica decolonizării şi restaurînd o independenţă naţională care pornea de la renunţarea la imperii, a avut efectul, pe care nimeni nu-l mai spera, de a contesta în însuşi interiorul lumii occidentale, hegemonia şi morala politică a guvernelor de la Washington.

Diferenţa între atitudinea franceză şi atitudinea americană constă în următoarele : Franţa ştie să urmeze o politică de stat, în timp ce Statele Unite fac o politică a dolarului. Franţa ştie să recunoască independenţa Algeriei şi, plecînd de la această independenţă, să accepte ca Algeria nouă să-şi aleagă în mod liber calea, chiar dacă interesele particulare franceze au de pierdut ; în timp ce Statele Unite nu recunosc decît independenţele factice şi suveranităţile sub tutelă, întrucît ele nu acceptă ca independenţa şi suveranitatea unui stat să poată da naştere unei politici contrare intereselor particulare americane.

Interesele pe care Franţa le deţinea în Algeria erau, desigur, mult mai profunde decît acelea pe care Statele Unite le-ar putea avea într-o ţară sau alta din America Latină ; era vorba de interese în acelaşi timp economice şi umane, împletite pînă la punctul de a nu putea fi despărţite şi care au fost destul de puternice pentru a pune multă vreme sub semnul îndoielii, chiar în rîndurile stîngii franceze (este drept. de tendinţă jacobină), legitimitatea unei suveranităţi algeriene. Agăţîndu-ne de Algeria, noi nu făceam o politică a francului, ci o politică a colonistului francez : aceasta însemna că noi apăram, într-adevăr, privilegii, dar că aceste privilegii nu erau anonime. Franţa avea de făcut faţă unei tragedii reale, care ar putea fi greu de sesizat în raporturile de pură exploatare financiară care există astăzi între cele două Americi.

Astăzi, această tragedie este consumată şi nimic nu ilustrează mai bine tot ce opune politica Franţei aceleia a Statelor Unite, ca analiza comparată a relaţiilor Parisului cu statul algerian şi a Washingtonului cu statul cuban. Punctul de ruptură al relaţiilor Washingtonului cu Havana nu a fost atins decît în 1960, în momentul în care Fidel Castro a limitat proprietatea funciară la 400 de hectare, fărîmiţînd astfel domeniile deţinute de monopolurile americane, dintre care unele posedau pînă la 200 000 hectare. Nu era vorba de o confiscare pur şi simplu, de un „furt" conform criteriilor etice ale societăţii nord-americane : guvernul cuban propunea să acorde indemnizaţii expropriaţilor, în bonuri rambursabile în 20 de ani, cu o dobîndă de 4,5 la sută şi amortizabile an de an. Pentru a evalua îndemnizaţiile datorate proprietarilor, s-au luat drept bază declaraţiile fiscale. Aici a apărut, desigur, drama, întrucît aceşti proprietari jefuiau de 50 de ani statul cuban prin declaraţii mincinoase, subevaluînd valoarea bunurilor lor, pentru a minimaliza veniturile. În acel moment, Departamentul de Stat, indentificîndu-se cu societăţile particulare şi cu particularii ale căror interese erau în cauză, a refuzat orice negociere cu Havana, a aplicat blocada economică, a subvenţionat pe insulă şi a întreţinut în Florida o adunătură de contrarevoluţionari discreditaţi, în vederea unei expediţii care s-a terminat prin eşecul celebru de la Playa Giron.

Decolonizarea Americii Latine este domeniul în care civilizaţia nord-americană va triumfa faţă de ea însăşi sau se va înfunda. Pentru conducătorii de la Washington esenţialul este să înţeleagă că, prin restructurarea economică necesară a Americii Latine, trebuie pusă în cauză însăşi structura capitalismului nord-american. Căci adevărul este că guvernul federal al Statelor Unite este lipsit de orice control asupra firmelor uriaşe care controlează pseudostatele ţărilor latino-americane şi manevrează uneori bugete superioare acelora ale guvernelor.

Contradicţia intimă a statului federal nord-american constă în faptul că el îşi afirmă solidaritatea cu interese particulare pe care nu le controlează : din acest moment, acest stat nu mai este un stat, ci un fel de societate anonimă iar locatarul de la Casa Albă nu este decît mandatarul acesteia. Statelor Unite le lipseşte aşadar o adevărată tradiţie de stat pentru a aplica, pe propriul lor continent, principiile de libertate şi independenţă ai căror depozitari s-au crezut multă vreme.

Philippe de SAINT-ROBERT

PREŢUL MIRESEI

Vechiul obicei tribal, cumpărarea miresei, este supus unor critici severe. Tinerii celibatari din Africa, prinşi între studiile lor superioare şi inflaţia crescîndă, sînt tot mai nemulţumiţi de vechile legi care îl silesc pe viitorul mire să-şi cumpere mireasa de la părinţi. În Kenya, preţul reprezintă adesea echivalentul venitului pe 5 ani al mirelui, plătibil de obicei după căsătorie şi în rate, sub formă de vite, biciclete şi bani. După terminarea tîrgului şi încheierea ceremoniei nupţiale, numai rudele miresei au motiv de bucurie : în loc să piardă o fiică, ele cîştigă o cireadă.

Atacul împotriva cumpărării miresei este condus de o generaţie de tineri kenyeni de la oraşe, care consideră acest obicei drept un şantaj instituţionalizat. La Nairobi, „tinerii furioşi" au format un grup denumit Mişcarea pentru reforma zestrei miresei şi inundă ziarele locale cu scrisori cerînd să se pună capăt acestui obicei. „Ministerul Justiţiei trebuie să desfiinţeze această practică veche şi nedorită", scrie unul dintre autorii scrisorilor. Un altul cere o grevă generală de protest.

Campania cîştigă teren. **The East African Standard**, cel mai mare ziar din Nairobi, scrie că preţurile mireselor, sînt mult prea mari. „Nici o tînără nu poate să nu se simtă ruşinată, în aceste vremuri de libertate personală, la gîndul că este vîndută de părinţii ei aceluia care oferă mai mult", scrie ziarul. Preşedinta Mişcării Femeilor din Kenya, organizaţie cu 50 000 de membre, consideră că soluţia constă în plafonarea preţului de către guvern. S-a sugerat preţul maxim de 15 lire sterline.

Unii africani cultivaţi nu doresc să distrugă pe de-a întregul obiceiul, căci, în ciuda nedreptăţilor lui, el reprezintă în multe societăţi africane singura formă de asigurare a căsătoriei. Legile tribale prevăd că, în cazul desfacerii unei căsătorii din vina soţiei, soţul căpătă banii înapoi ; dar dacă vina este a lui, el pierde şi nevasta şi banii. Grace Wagema, directoarea Serviciului de dezvoltare comunitară din Kenya, care a studiat în America, declară : „Pînă cînd nu vom avea ca europenii o lege a căsătoriei, aceasta va continua să fie la noi cea mai sigură formă de căsătorie". La o conferinţă a Asociaţiei creştine a tinerelor femei, care a avut loc în Uganda, lucrurile au fost prezentate în altă lumină. „Cum ne vor preţui soţii noştri, dacă n-au dat nimic pentru noi ?" a întrebat o tînără delegată. Iar alta a întrebat : „Cum să-şi asigure soţii fidelitatea noastră, dacă nu există o zestre pe care o pot cere înapoi ?"

(După **Time**)

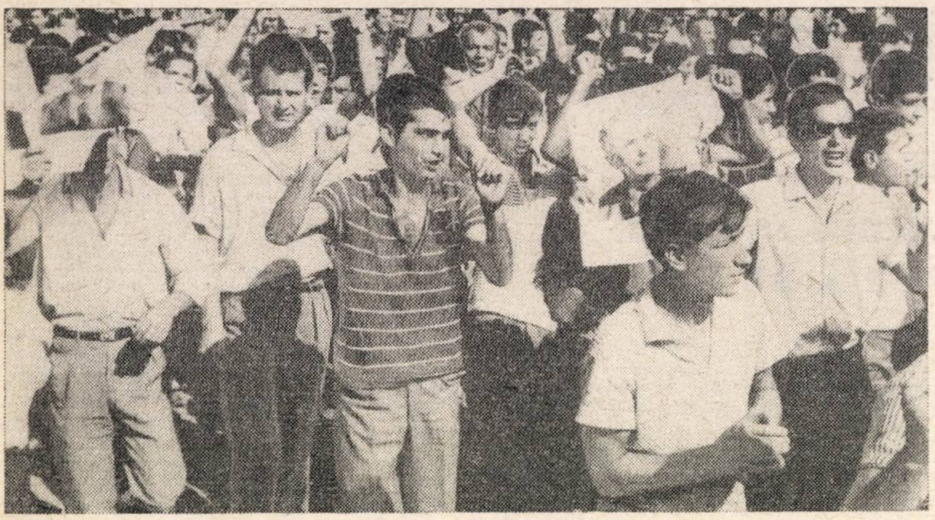

Manifestație a tinerilor atenieni, în fața parlamentului

LE NOUVEL OBSERVATEUR

PARIS

CRIZA POLITICĂ DIN GRECIA

EVOLUȚIA situației parlamentare reflectă fidel raportul de forțe pe adevăratul cîmp de luptă — strada : străzile din Atena și cele din principalele orașe grecești.

Într-adevăr, spontaneitatea reacției populare constituie una dintre trăsăturile marcante ale actualei crize. Atmosfera este aceeași la Atena și în satele îndepărtate ale Macedoniei sau ale Greciei. Acest lucru este în același timp liniștitor și îngrijorător, căci această reacție depășește foarte mult în energie pe cea a forțelor politice organizate.

Evoluția tirajului cotidianelor din Atena, toate vădit politizate, este foarte revelatoare în ceea ce privește sentimentul popular. Boicotat de cititorii săi, ziarul *Eleftheria*, care aparține grupului Mitsotakis (principal agent politic al complotului împotriva lui Papandreu), și-a văzut tirajul scăzînd în zece zile de la 30 000 la 3 000 exemplare. Invers, ziarul *Ta Nea*, organ de seară al grupului Lambrakis, a trecut de la un tiraj de 150 000 la 220 000 de exemplare, iar ziarul *To Vima*, organ de dimineață al aceluiași grup, și-a sporit de asemenea tirajul cu mai multe mii de exemplare. În sfîrșit, ziarul *Ethnikos Kirix*, ziar național-ist de extremă dreaptă, și-a schimbat direcția, a doua zi după manifestația de la 19 iulie și, spre uimirea atenienilor, a adoptat o poziție favorabilă lui Papandreu.

Intrarea în joc a sindicatelor, pînă acum foarte rezervate în ceea ce privește manifestările politice și hotărîtor influențate de sindicatele americane, nu este evenimentul cel mai puțin important.

Nu este exclus ca în urma eșecului celorlalte soluții să se aplice planul pus la punct de cercurile de dreapta, despre care se spune că ar fi fost aprobat de noul ambasador american la Atena, Georges Talbot.

Ar trebui să se procedeze la noi alegeri — și acestea, în baza Constituției, ar trebui să aibă loc la 45 de zile după dizolvarea Camerei. În atmosfera actuală, ele i-ar da lui Papandreu o majoritate mult întărită, cu atît mai mult cu cît dreapta partidului de centru ar fi eliminată de pe liste. Obiectivul autorilor loviturii de forță ar fi să obțină o prelungire a perioadei de interregn, și aceasta datorită unei situații externe tulburi — pe care s-ar aranja s-o creeze : război civil în Cipru între partizanii lui Makarios și partizanii generalului Grivas, sau ceea ce ar fi mai „popular", încordarea relațiilor cu Turcia.

Profitînd de încordarea externă, armata, „cu blîndețe" și sub paravanul „guvernului de serviciu", ar lua măsuri pentru orientarea alegerilor în sensul dorit. Aceste alegeri ar duce la dizlocarea uniunii de centru și la reconstituirea unui centru-dreapta, care ar întruni aripa karamanlistă a partidului E.R.E. și dreapta centrului.

Dar în Grecia nimic nu este secret mai mult de 24 de ore : acest plan este cunoscut de toți. El îngrijorează chiar și elementele dreptei centrului, cum este Mitsotakis, personaj ambițios și inteligent, care reprezintă cercurile de afaceri tradiționale și știe că evenimentele actuale întăresc tendințele de extremă dreaptă din armată. Aceeași preocupare de „ordine" care determinase aceste cercuri să-l părăsească pe Karamanlis și să i se ralieze lui Papandreu, acum doi ani, le face să se teamă de o soluție care ar face din „centru-dreapta" un simplu paravan politic al organizației secrete a armatei grecești, I.D.E.A., al cărei fanatism reacționar a costat deja scump economia greacă.

Situația politică este cu atît mai de nerezolvat cu cît mișcarea populară s-a cristalizat în jurul persoanei lui Papandreu. Acesta este foarte discutat în cercurile politice, inclusiv în rîndurile centrului și ale stîngii din propriul său partid. Omul care a devenit, pentru poporul grec, simbolul democrației este acuzat de a fi transformat propriul său partid într-o mașină personală și de a fi înăbușit orice democrație internă. Majoritatea anti-Novas nu este o majoritate „papandreistă".

Adus la putere de o mișcare populară irezistibilă, Papandreu dispunea, acum un an, de mijloacele necesare pentru a obține controlul armatei.

→

REFLECTOR

De la Macmillan la Heath

Să ne amintim de zilele dramatice din toamna anului 1963, cînd Macmillan, după demisia sa din postul de prim-ministru, provocată de boală, zăcea într-o clinică din Londra și se străduia să-și găsească un succesor. Prietenii îl auzeau suspinînd : „De-ar avea Maudling măcar o parte din înflăcărarea lui Hogg, sau de-ar avea Hogg ceva din caracterul echilibrat al lui Maudling". Cînd degetul lui Macmillan s-a îndreptat în sfîrșit în culise spre lordul Home, s-au auzit numeroase comentarii dezamăgite.

Au fost, însă, și observatori care le atribuiau atît lui Macmillan cît și lui Home mai mult discernămînt. Din cercurile apropiate de el, se știe că Macmillan presupunea că, după 13 ani de guvernare, viitoarele alegeri vor fi probabil pierdute de conservatori. El nu dorea ca în acest proces dureros să fie discreditat un lider al generației mai tinere. Pentru apropiata perioadă de trecere i se părea mai potrivit un aristocrat mai în vîrstă, care într-o bună zi se putea retrage din nou pe moșiile sale.

Treptat, evoluția a dat dreptate, în linii mari, instinctului lui Macmillan. Sir Alec a pierdut alegerile din toamna anului 1964. Dar noul premier căpătase gustul puterii. El a început să viseze că-i va conduce din nou pe conservatori la putere pentru a guverna cu un mandat dat de alegători și cucerit de el însuși, care să constituie perioada de încununare a carierei sale. În această tendință, îl ajuta faptul că pentru succesiunea următoare se aflau în cursă mai mulți prinți moștenitori calificați. Încă în urmă cu trei săptămîni, se părea că sir Alec — care confirmase în mod oficial că va fi liderul conservatorilor în viitoarea campanie electorală — sprijinit de aripa dreaptă și de centrul partidului, va rămîne la cîrmă. Cum se face, totuși, că s-a retras și de ce Heath, care apărea drept candidat al aripii de stînga, a devenit rapid succesorul său, deși Maudling se bucura de mai multă apreciere printre membrii fracțiunii ?

Opinia publică nu știe pe cine a consultat sir Alec în particular, înainte de a se retrage în liniștea reședinței sale familiale din Scoția, pentru a medita la demisia sa. Cele cîteva duzini de membri ai Camerei Comunelor, care se agitaseră pentru înlocuirea rapidă a lui Home cu Heath, nu erau destul de importanți pentru a-i putea determina hotărîrea, căci tendințelor lor spre dinamism li se opuneau „cavalerii", numeroșii reprezentanți conservatori de dreapta din circumscripțiile electorale rurale, care doreau continuarea conducerii lui sir Alec. Mai hotărîtor a fost faptul că, printre spiritele mai agitate ale partidului și ale alegătorilor conservatori s-a răspîndit în ultimele luni convingerea că fără un lider nou s-ar putea ca bătălia electorală să fie pierdută din nou. Acest sentiment, care a luat forme foarte precise în cadrul a numeroase discuții, trebuie să-i fi fost împărtășit lui sir Alec de cercetătorii opiniei publice din cartierul general conservator. În afară de aceasta, reglementarea succesiunii lasă să se presupună că unele figuri cheie din clanul lui Churchill și Macmillan au avut și de data aceasta un cuvînt greu de spus, deși alegerea lui Heath a avut loc în cadrul unui procedeu formal, nou pentru conservatori.

O caracteristică a conservatorilor britanici este că, după o perioadă de confuzie și letargie sînt capabili de bruște acțiuni de reînnoire. Pe căi complicate, ei pot ajunge la hotărîrea : „În numele domnului, să fim viteji !" Indicii puternice arată că însuși sir Alec se gîndea la Heath ca la un succesor, fapt pe care participanții la votul din sînul fracțiunii trebuiau să-l știe, deși nu le-a fost comunicat în mod expres. Creșterea ca o avalanșă a pledoariilor din presa conservatoare în favoarea lui Heath, într-un interval de 48 de ore după retragerea lui Home, a fost, de asemenea, un semn că la argumentele redactorilor s-au adăugat și sugestii din partea conducerii, care este mai puțin mioapă decît inerta aripă de dreapta a conservatorilor. Presiunea spre o renaștere „radicală" a conservatorilor, pregătită de sir Alec prin cuprinzătoare numiri noi în cartierul general al partidului și în cabinetul de schimb, a căpătat repede forme acute, atunci cînd locul de la conducere a devenit liber.

(Din **Neue Zürcher Zeitung**)

El s-a supus însă tradiției nescrise a Constituției grecești, potrivit căreia forțele armate sînt supuse palatului regal. Nu numai că nu a făcut nimic pentru a pune în afara legii atotputernica I.D.E.A. (Organizație secretă a armatei întemeiată de mareșalul Papagos în 1947 și care grupează cel puțin 600 de ofițeri — adică o zecime din cadrele armatei grecești), dar a menținut în fruntea aviației pe generalul Antonakos, care a organizat, în 1951, procesul ofițerilor papandreiști din această armă și a trimis ca reprezentant în Cipru pe generalul Grivas.

Bilanțul lui Papandreu este în același timp pozitiv și negativ. Poporul îi este recunoscător pentru că a restabilit libertățile democratice elementare, pentru că a demascat corupția șefilor civili și militari din epoca karamanlistă, pentru că a pus în cauză acordurile „inegale" încheiate cu marile firme străine, ca și concesiile acordate de guvernul precedent rechinilor „greci internaționali" de genul lui Niarchos, Onassis și Livanos. Îi este recunoscător pentru că a deschis porțile universității copiilor micii burghezii și chiar unor elemente din popor, pentru că a modernizat programele instituțiilor școlare secundare și superioare, pentru că a modificat caracterul ridicol de șovin al unui învățămînt care preda științele naturale după Heraclit, fizica după Aristotel și care izgonea din țară cele mai bune elemente intelectuale. Țăranii îi sînt recunoscători pentru că a dezvoltat mișcarea cooperatistă, a lărgit și democratizat împrumuturile agricole, a deschis drumuri în afara zonelor turistice, singurele cărora Karamanlis le rezerva investițiile de lucrări publice.

În schimb, liderul centrist și-a înstrăinat încrederea principalilor săi colaboratori și asociați. Aceștia îi reproșau lipsa de îndrăzneală în materie de reforme de structură, lipsa de fermitate față de dreapta militaristă, neputința sau lipsa de dorință de a asigura funcționarea unui adevărat partid democratic de tendință laburistă. Îndeosebi, ei îl acuzau că perpetuează sistemul de „clientelă" care caracterizează viața politică din Grecia. Scăderea popularității lui Papandreu în cercurile politice de centru a înlesnit în mod incontestabil declanșarea loviturii de forță „legale".

Cercurile de dreapta caută de mult să se debaraseze de Papandreu. Ziarul *Ethnos* a putut dezvălui fără să fie dezmințit că, cu cîteva zile înainte de lovitura de forță, directorul secției grecești din Departamentul de Stat, Baran, se întîlnise cu consilierul politic, Oinas, și cu principalii lideri ai dreptei centrului.

În lupta violentă care a început, și a cărei fază actuală nu este decît un episod, problema hotărîtoare este aceasta : puternica mișcare spontană a maselor poate oare duce la crearea unei mari formații democratice (front sau partid) în stare să dea noi cadre politice și sindicale, mai bine pregătite decît politicienii tradiționali, pentru a organiza modernizarea structurilor economice, sociale și politice ? Sau, dimpotrivă, nu va constitui decît încă una dintre generoasele fapte de eroism popular, care se întîlnesc des în Grecia, dar care nu lasă mai multe urme în societatea greacă decît furtunile care bîntuie deasupra Aticei ?

Serge MALLET

Le Monde
PARIS

ALEGERI ANTICIPATE ÎN CANADA

ZVONURILE despre alegeri înainte de termen care circulă din nou la Ottawa par în prezent serioase. Într-adevăr, pentru prima oară începînd din aprilie 1963, cînd a venit la putere, Lester Pearson are toate atuurile, și pentru prima oară începînd de 29 de luni cerul politic furtunos al Canadei începe să se lumineze.

În momentul de față, totul arată că liberalii au o situație favorabilă și că au toate șansele să revină la putere cu o majoritate dacă nu confortabilă, cel puțin reală. De altfel, această majoritate este necesară în actuala perioadă agitată a istoriei canadiene în care toate structurile politice vor fi puse sub semnul întrebării datorită revendicărilor canadienilor francezi și voinței mai ferme ca oricînd a provinciei Québec de a obține cel puțin un statut special în sînul confederației. Mai mulți factori permit să se creadă că, în cazul în care reușește să-și învingă șovăielile personale, Lester Pearson va organiza alegeri generale încă la toamnă :

1. Partidul conservator trece prin grave dificultăți interne, conducerea lui Diefenbaker fiind puternic contestată din cauza intransigenței lui față de revendicările Canadei franceze ;

2. Raportul Dorion asupra anumitor slăbiciuni și greșeli de apreciere ale fostului ministru al justiției, Favreau, nu a avut repercusiunile dăunătoare de care se temea partidul liberal ;

3. Recentele realizări sociale ale guvernului Pearson — regimul pensiilor și asistența sanitară — au fost bine primite ;

4. „Federalismul cooperatist", adică consultarea sistematică dintre guvernul de la Ottawa și guvernele provinciilor, începe să dea roade, și între cele două niveluri de guvernămînt se instaurează un modus vivendi acceptabil ;

5. Ottawa se teme de o recesiune economică netă în cursul iernii. După cinci ani de prosperitate continuă, experții federali constată în special că, țară exportatoare, Canadei îi va fi greu să-și vîndă grîul și hîrtia la prețuri bune. Întrucît această recesiune ar urma să se facă simțită în special în decembrie-ianuarie, în anturajul primului ministru se afirmă că este de dorit ca alegerile să aibă loc înainte de a se recurge la remediile nepopulare și clasice ale luptei împotriva inflației ;

6. În aprilie 1966 va intra în vigoare o revizuire completă a cartei electorale provocînd deplasări inevitabile în organizațiile politice locale, care vor avea nevoie de 6—8 luni pentru a-și regăsi echilibrul ;

7. În sfîrșit, nu este de conceput să aibă loc alegeri în cursul expoziției universale care va avea loc în 1967 la Montreal. În consecință, dacă nu ar avea loc la toamnă, alegerile ar fi amînate pentru iarna anului 1967 sau începutul anului 1968, ceea ce nu poate fi acceptat de organizația partidului.

În consecință, de două sau trei săptămîni asupra lui Pearson se exercită presiuni puternice chiar din sînul cabinetului pentru a-l determina să ia o hotărîre pe care era deja pe cale s-o adopte în cursul primăverii. Dar Pearson, ale cărui tergiversări sînt criticate adesea de persoane din anturajul său, care afirma uneori că el este mai bun diplomat decît om de stat, șovăie, susținînd că este în căutarea unei „teme electorale". Dar, mai presus de toate, se pare că primul ministru se teme ca conservatorii, conduși de Diefenbaker, să nu dea campaniei un ton clar antifrancez care ar adînci și mai mult prăpastia dintre cele două comunități, după încordarea deja existentă între canadienii francezi și englezi.

De altfel conservatorii obțin cea mai mare parte a voturilor lor în vestul englez al Canadei, în timp ce liberalii au avut totdeauna sprijinul mai mult sau mai puțin masiv al provinciei Québec. Un lucru este cert în această privință : Diefenbaker va încerca să dovedească că, de data aceasta, voturile provinciei Québec nu sînt necesare pentru a guverna la Ottawa, ceea ce nu s-a demonstrat niciodată pînă în prezent.

Jean TAINTURIER

REPRESIUNI ÎMPOTRIVA INTELECTUALILOR PORTUGHEZI

ÎN ULTIMII cinci ani, o dată cu începutul războiului colonialist care are repercusiuni decisive asupra vieții Portugaliei, situația intelectualilor portughezi a devenit și mai complicată. Răspîndirea lucrărilor a fost îngreunată, mai ales în interiorul țării, de sărăcie și de lipsa de cultură a populației. Contactul cu publicul a fost îngrădit și de existența unei cenzuri preliminare pentru ziare și reviste. Articolele publicate în ziare și reviste sînt modificate, fie total fie parțial. Același lucru este valabil și pentru știrile agențiilor. Semnificativă pentru această situație este, de asemenea, confiscarea ilegală a unor opere de autori străini sau portughezi.

Editorii au publicat cu mult entuziasm opere reprezentative ale unor romancieri străini. În momentul de față însă numeroase din ele au fost interzise.

În ultimul timp, desființarea asociației scriitorilor portughezi și arestarea a trei intelectuali cunoscuți — Augusto Abelaira, Manuel de Fonseca și Alexandre Pinheiro Torres — au atras din nou atenția lumii asupra situației intelectualilor portughezi.

Măsurile împotriva membrilor Asociației scriitorilor și împotriva altor scriitori nu au constituit decît începutul. Editurile principale, printre care cea mai modernă și activă, **Europa-America**, au fost ocupate de siguranță. Arhiva a fost evacuată, au fost revizuite biografiile unor scriitori străini și portughezi și confiscate diferite opere. Alte opere, aflate deja sub tipar, au fost interzise. 23 de opere ale unor scriitori străini au fost puse pe lista neagră și interzise.

Influența exercitată asupra sistemului de învățămînt, epurarea corpului didactic, limitarea admiterii în școli superioare și universități, îngrădirea libertății de informare, a libertății în creație și gîndire au oprit în loc numeroase evoluții, atît culturale cît și economice — iar toate acestea au fost determinate de oameni interesați să rămînă la putere în colonii. Intelectualii portughezi și cercuri largi ale poporului se opun încălcărilor drepturilor omului și măsurilor care încearcă să oprească o evoluție necesară. La fiecare represiune intelectualii au reacționat.

Ei nu sînt singuri în lupta lor. Studenții, acum mai bine organizați, au început să lupte pentru drepturile lor, pentru o reformă a sistemului de învățămînt și, împreună cu intelectualii, pentru o nouă orientare în politica externă și pentru respectarea constituției. Atît unii cît și alții pledează în favoarea încheierii grabnice a păcii cu luptătorii pentru libertate din Angola, Guineea și Mozambic.

(După **Die Weltwoche**)

Profil

PIERRE HARMEL

Noul guvern belgian este de fapt al doilea a cărui alcătuire se datorează eforturilor lui Pierre Harmel, din 1946 deputat de Liège pe listele partidului social-creştin. Într-adevăr, formarea guvernului condus de Théo Lefèvre, în 1961, fusese precedată de o „misiune de informare" îndeplinită de actualul premier.

Pierre-Charles-José-Marie Harmel s-a născut în apropiere de Bruxelles — la Uccle — în 1911. Studiile şi le-a făcut într-un colegiu iezuit, apoi la Facultatea de drept din Liège. A urmat tatălui său la conducerea societăţii de transporturi publice din acest oraş, continuîndu-şi totodată activitatea ştiinţifică. Autor, între altele, al unui studiu privind răspunderea civilă a notarilor, a fost numit în 1942 profesor de drept fiscal la Universitatea din Liège. Ales deputat în 1946, a devenit în scurtă vreme vicepreşedinte al Adunării Naţionale, apoi, în perioada 1950—1954, ministru al instrucţiunii publice. A mai fost membru al guvernului între anii 1958 şi 1961, deţinînd portofoliile justiţiei, problemelor culturale şi administraţiei publice. Nu a acceptat, însă, să facă parte din guvernul Lefèvre, la a cărui formare contribuise. În 1964 a devenit liderul aripii valone a partidului social-creştin. În politica externă, experienţa noului premier belgian este mai redusă : în 1949 a făcut parte din misiunea ţării sale la O.N.U., iar în 1952 a condus delegaţia belgiană la conferinţa E.C.O.S.O.C.

Misiunea de a forma noul guvern a fost încredinţată — cu şase săptămîni în urmă — profesorului Harmel, ţinîndu-se seama în special de familiarizarea sa cu problemele sociale şi, în special, cu aceea care a determinat criza guvernamentală din Belgia — problema lingvistică. În această direcţie — spre care s-au orientat şi eforturile Comitetului de cercetări pentru soluţionarea problemelor sociale, politice şi juridice, **creat în 1946 şi cunoscut sub numele de „Centrul Harmel" — actualul prim-ministru (care a încercat, şi reuşit, la vîrsta de 40 de ani, să înveţe limba flamandă) este o autoritate consacrată. Oficial consacrată — dacă se ţine seama că, anul trecut, a fost desemnat să prezideze Conferinţa mesei rotunde chemată să realizeze un acord în problema reformelor constituţionale reclamate de problema lingvistică.**

Alături de competenţa în acest domeniu de deosebită importanţă în conjunctura actuală, se consideră că principalele calităţi ale noului premier sînt o solidă pregătire în problemele economice, calmul şi perseverenţa. Acestea au constituit atuurile cu care Pierre Harmel a şi reuşit în cele din urmă să înfrîngă dezavantajele de a fi valon în faţa unei majorităţi parlamentare flamande, şi de a aparţine aripii de dreapta a partidului său. Deşi revizuirea constituţiei rămîne sub semnul întrebării — partidele participante la coaliţie, social-creştin şi socialist, neîntrunind majoritatea de două treimi necesară — alcătuirea guvernului, în sine, este fără îndoială un succes al liderului social-creştin.

D. M.

Fişier

Ruperea relaţiilor diplomatice

Relaţiile diplomatice dintre două state pot fi rupte prin voinţa oricăruia dintre cele două state. Nici un stat nu poate fi obligat să intre în relaţii diplomatice cu alt stat, sau să continue a le întreţine, împotriva voinţei sale.

Ruperea relaţiilor diplomatice poate fi o manifestare de sine stătătoare a voinţei statului care astfel pune capăt relaţiilor diplomatice în cauză, sau poate fi consecinţa faptului că între cele două state există stare de război.

Potrivit articolului 41 din Carta Naţiunilor Unite, Consiliul de Securitate poate invita statele membre ale Organizaţiei Naţiunilor Unite să rupă relaţiile diplomatice cu un stat care se va fi făcut vinovat de ameninţarea păcii, de violarea păcii sau de un act de agresiune.

În cazul ruperii relaţiilor diplomatice, se retrag atît diplomaţii statului care a procedat la ruptură de pe teritoriul celuilalt stat, cît şi ai celuilalt stat. Grija pentru localul misiunilor diplomatice respective, pentru apărarea intereselor unuia din state pe teritoriul celuilalt şi ale resortisanţilor unui stat pe teritoriul celuilalt, se încredinţează unui alt stat, prin acordul părţilor în cauză.

Fie că ruperea relaţiilor diplomatice însoţeşte începerea stării de război, fie că s-a produs în mod de sine stătător, statul de reşedinţă este dator să asigure securitatea personalului (diplomatic, tehnic sau auxiliar şi de serviciu) misiunii diplomatice respective, precum şi a familiilor membrilor acestui personal, întoarcerea lor sigură, fără a fi — pînă peste graniţă — obiectul vreunor insulte, jigniri, maltratări. Aceeaşi obligaţie incumbă şi statelor prin teritoriul cărora personalul misiunii diplomatice în cauză trebuie să treacă pentru a se întoarce în patrie.

Ruperea relaţiilor diplomatice constituie o măsură de o deosebită gravitate, indicînd o încordare foarte mare în relaţiile dintre două state şi constituie o presiune puternică din partea statului care recurge la această măsură asupra statului împotriva căruia o ia.

Ruperea relaţiilor diplomatice poate să fie sau să nu fie însoţită şi de ruperea relaţiilor consulare.

Pentru restabilirea relaţiilor diplomatice este nevoie de un nou acord între cele două state. Şi prin aceasta ruperea relaţiilor diplomatice se deosebeşte de simpla lor suspendare sau întrerupere, în cazul cărora reluarea activităţilor obişnuite de către reprezentanţii diplomatici respectivi este suficientă pentru reintrarea în normal a relaţiilor bilaterale.

N. V.

Presa acum 50 de ani

După ştiri provenind din New York, la San Francisco a fost descoperită o mare organizaţie germană de contrabandă care avea misiunea de a aproviziona submarinele germane din Pacific. În această afacere sînt implicate 11 mari societăţi. Poliţia a operat numeroase arestări printre complici. Vaporul Sacramento, *care navighează sub pavilion american, era folosit pentru transportarea proviziilor pe submarinele germane.*

■

Pe baza listelor publicate pînă acum în Germania asupra pierderilor armatei germane, ziarul Il Secolo *alcătuieşte următoarea situaţie : De la începutul ostilităţilor pînă la 1 iunie, armata germană a pierdut 43 972 ofiţeri dintre care 13 803 morţi, 26 827 răniţi, 2 349 dispăruţi şi 993 prizonieri. Repartizarea pe arme a pierderilor recunoscute este următoarea : generali — 123, ofiţeri — de infanterie 35 667, de cavalerie 1 550, de artilerie 4 257, de la alte arme 1 382. Media pierderilor, după statisticile anterioare, se stabileşte la cifra de 4 000 de ofiţeri pe lună.*

■

Din Londra se telegrafiază că von Bethmann Holweg, cancelarul german, ar fi declarat că Germania ar fi dispusă de a acorda Belgiei autonomia deplină cu condiţia ca aceasta să adere la confederaţia germană.

■

În articolul „Italia, Germania şi Turcia", ziarul New York Herald Tribune *îşi pune întrebarea : „Este sau nu Italia în război cu Germania ? Dacă este, atunci de ce nu s-a declarat război ? Dacă nu este, atunci pentru ce submarinele germane patrulează în apele teritoriale ale Italiei ? Se observă în Italia, pe bună dreptate, că diferitele războaie ce se desfăşoară în atîtea părţi ale Europei nu formează în realitate decît un singur război, care corespunde unui singur scop şi unui singur program. Se ştie, de altfel, că printre soldaţii austrieci făcuţi prizonieri de trupele italiene sînt şi bavarezi şi mecklemburghezi, iar un număr de submarine germane au fost trimise demonstrativ la Triest în cel mai mare secret. Se mai spune că ofiţeri germani ar fi fost însărcinaţi cu pregătirea apărării acestui oraş. De aceea, în Italia nu se înţelege pentru ce Germania evită cu atîta grijă legitimarea faptelor sale de ostilitate printr-o declaraţie de război. Chiar cu privire la Turcia începe să cîştige teren ideea că ea trebuie considerată oficial ca inamic al Italiei. Această convingere face să se prevadă o intervenţie apropiată a Italiei în Orient".*

■

Se anunţă din Malta că guvernul englez a dispus ca după terminarea războiului limba italiană să devină singura limbă oficială a insulei.

1915. — Autobuze cu imperială, rechiziţionate de la Paris, transportă spre front trupe coloniale britanice

BREVIAR

28 iulie

Şi-a încheiat vizita în ţara noastră ambasadorul Mohamed Kellou, trimis special al guvernului Republicii Algeriene Democratice şi Populare. El a fost primit de către Gheorghe Apostol, membru al Prezidiului Permanent al Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., prim-vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri. A fost primit de asemenea de Corneliu Mănescu, ministrul afacerilor externe.

30 iulie

Ataşatul militar, aero şi naval al R.P. Chineze la Bucureşti, Van Sianşîn, a oferit un cocteil cu prilejul celei de-a 38-a aniversări de la înfiinţarea Armatei Populare Chineze de Eliberare.

A sosit în Capitală o delegaţie a Partidului Socialist Italian, condusă de Giaccomo Bodolini, secretar naţional adjunct al P.S.I. Din delegaţie mai fac parte Paolo Vittorelli, membru al Direcţiunii, şef al Secţiei Internaţionale a Direcţiunii P.S.I., şi Giovanni Finocchiaro, membru al Consiliului naţional, şef adjunct al Secţiei Internaţionale.

31 iulie

S-a încheiat la Bucureşti sesiunea Comisiei mixte româno-iugoslave pentru construirea sistemului hidroenergetic şi de navigaţie de la Porţile de Fier.

Editura Eudeba din Buenos Aires a cerut pentru traducere un număr de 16 manuale universitare româneşti.

2 august

A sosit în Capitală, la invitaţia Comitetului regional Bucureşti al Partidului Comunist Român, o delegaţie a Comitetului orăşenesc Pekin al Partidului Comunist Chinez şi a Comunei populare „Prietenia chino-română" condusă de Wan Li, membru al Secretariatului Comitetului orăşenesc Pekin al P. C. Chinez.

Cu prilejul Zilei naţionale a Elveţiei şi a plecării sale definitive din ţara noastră, ambasadorul extraordinar şi plenipotenţiar al Elveţiei la Bucureşti, Emile Bisang, a oferit o recepţie.

3 august

O delegaţie guvernamentală a R. P. Române, condusă de Bujor Almăşan, ministrul minelor şi energiei electrice, a plecat spre Pekin, pentru a lua parte la inaugurarea expoziţiei economice române ce se va deschide la 5 august în capitala R.P. Chineze.

Tovarăşii Nicolae Ceauşescu, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, şi Ion Gheorghe Maurer, preşedintele Consiliului de Miniştri al R. P. Române, au primit delegaţia Partidului Socialist Italian compusă din Giaccomo Brodolini, secretar naţional adjunct al P.S.I., Paolo Vittorelli, membru al Direcţiunii, şef al Secţiei internaţionale a Direcţiunii P.S.I., şi Giovanni Finocchiaro, membru al Consiliului naţional, şef adjunct al Secţiei internaţionale.

Au luat sfîrşit la Poiana Braşov lucrările Colocviului internaţional „România turistică" organizat de Uniunea Ziariştilor din R.P. Română şi Oficiul Naţional de Turism „Carpaţi" sub egida Federaţiei internaţionale a scriitorilor şi ziariştilor de turism — F.I.J.E.T. Colocviul a întrunit 53 de scriitori şi ziarişti de turism din 16 ţări, membre ale F.I.J.E.T. La Poiana Braşov a avut loc, de asemenea, şedinţa Comitetului director al F.I.J.E.T., care a dezbătut probleme legate de organizarea celui de-al 10-lea Congres al Federaţiei, ce se va desfăşura în septembrie la Zagreb.

POŞTA REDACŢIEI

În privinţa datei la care tricolorul roşu-galben-albastru a fost adoptat ca semn distinctiv al ţării noastre am primit următoarea scrisoare :

Această chestiune a fost discutată de generalul Radu Rosetti în 1929. Din lucrarea sa „Cînd s-a adoptat steagul tricolor la noi" citez un fragment : „În adevăr opiniunea curentă atribuie adoptarea steagului cu trei colori evenimentelor din anul 1848, crezînd : unii, că această adoptare s-a făcut în Ardeal, cu ocazia pregătirii adunării de la Blaj, iar alţii că a fost adoptat de tinerimea revoluţionară din Bucureşti, care voind a arăta şi mai bine apropierea dintre revoluţia noastră şi cea franceză, a adoptat un steag asemenea celui francez, în care a înlocuit albul prin galben. În fine, alţii emit părerea că steagul tricolor provine din contopirea, în 1859, a steagului moldovenesc şi al celui muntenesc.

Realitatea este cu totul alta. Steagul tricolor cu culorile albastru, galben şi roş a fost adoptat ca steag al armatei munteneşti în 1834".

Adoptarea tricolorului s-a făcut după cererea lui Alexandru-vodă Ghica şi în baza unui hatişerif împărătesc. Iată o parte din acel document :

„...se dă la corăbiile cele negustoreşti steagul cu faţa galbenă şi roşie avînd pe dînsul şi stele, şi la mijloc pasărea albastră cu un cap. **Iar la cele ostăşeşti alt steag cu faţa roşie, albastră şi galbenă avînd şi acesta stele şi pasăre cu un cap la mijloc, precum de către noi s-a găsit cu cale".**

Reiese clar de aici că tricolorul a fost ales mai întîi pentru armata muntenească de către Alexandru-vodă Ghica (1834—1842). De remarcat este că iniţial (1834) culorile erau aşezate orizontal în ordinea roşu-galben-albastru. Vodă Cuza le-a păstrat tot aşa. Abia în 1867 ordinea culorilor a fost schimbată şi ele au fost aşezate vertical, adică lîngă lance culoarea albastră, la mijloc galbenul şi apoi roşul, formă în care se păstrează şi azi.

Am ţinut să fac aceste precizări pentru că sînt absolut necesare stabilirii adevărului istoric. Ele arată că tricolorul românesc e mai vechi decît se spune de obicei.

Ştefan S. Gorovei
Fălticeni

■

Adam Ioan — Mediaş. **Inadvertenta semnalată de dv. a fost corectată la „Poşta redacţiei" în numărul precedent.**

■

Pătruţ Dumitru — Ploieşti. **În legătură cu problema pentru care ne-aţi scris este mai indicat să vă adresaţi unei reviste de istorie.**

■

Grasu Ovidiu — comuna Salcia. **În preocupările noastre nu intră mijlocirea schimbului de adrese în vederea purtării de corespondenţă cu tineri din alte ţări.**

■

Gilea Vasile — comuna Ivăneşti. **Pentru lămuririle de care aveţi nevoie vă recomandăm să consultaţi lucrarea „Napoleon" a istoricului Tarlé.**

■

Grigore Constantin — Orşova. **Reproducem în numărul de faţă la rubrica „Puncte de vedere" un articol din Le Monde despre situaţia internă din Canada. Vom mai reveni. „Trade Expansion Act" este o lege adoptată de Congresul american pe timpul preşedintelui Kennedy cu scopul de a înlesni extinderea comerţului Statelor Unite cu alte ţări. Negocierile în probleme tarifare denumite „runda Kennedy" au fost iniţiate pornindu-se de la această lege.**

Am publicat şi în trecut articole despre unele mari concerne şi vom mai reveni. Termenii economici care vă interesează vor fi explicaţi în articole care vor apărea în numerele viitoare ale revistei.

■

St. M. Tara — Bucureşti şi V. Gh. Petru, comuna Scobinţi, raionul Hîrlău. **După cum vedeţi, evocăm în acest număr masacrul atomic de la Hiroşima şi Nagasaki.**

Cazul pilotului american Claude R. Eatherly a fost foarte mult comentat în presă. Trebuie, însă, precizat că avionul care a lansat prima bombă atomică, asupra Hiroşimei, nu a fost pilotat de Eatherly, ci de colonelul Paul Tibbets.

Din documentele date publicităţii în ultimii ani reiese că misiunea de a ataca Hiroşima a fost încredinţată unei formaţii de 6 bombardiere de tipul B 29, împărţită în două grupe. Intreaga formaţie şi-a luat zborul de la baza de pe insula Tinian. A fost păstrat cel mai riguros secret asupra scopului exact al raidului.

Se ştia doar că este vorba de o acţiune specială, care cerea măsuri extraordinare de protecţie.

Misiunile au fost împărţite astfel : avionul pilotat de Claude R. Eatherly se va îndrepta spre obiectivul nr. 1, Hiroşima, şi va comunica prin radiogramă care este situaţia meteorologică deasupra oraşului ; al doilea avion va zbura cu aceeaşi misiune spre Nagasaki, desemnat ca al doilea obiectiv, în cazul cînd condiţiile meteorologice de pe cerul Hiroşimei ar fi fost nefavorabile atacului ; în sfîrşit, al treilea avion avea misiunea să raporteze situaţia de deasupra oraşului Kokura, obiectivul al treilea.

În urma acestor avioane „meteorologice" zbura avionul lui Tibbets, purtătorul bombei, flancat de alte două avioane, a căror misiune era să deruteze apărarea antiaeriană.

Ajuns cu cîteva minute înaintea lui Tibbets deasupra Hiroşimei, Claude B. Eatherly a constatat că masa de nori compacţi, aflată deasupra părţii de sud a Japoniei, lăsa exact deasupra oraşului condamnat o largă zonă senină. Condiţiile „optime" pentru atacul atomic erau îndeplinite.

Imediat, Eatherly a ordonat să se transmită radiograma cifrată cu un cod special care arăta starea atmosferică de deasupra Hiroşimei şi se încheia cu formula „recomand obiectivul numărul 1". Tibbets a recepţionat mesajul şi s-a îndreptat spre Hiroşima. După cîteva minute au sosit şi radiogramele de la Nagasaki şi Kokura. Cerul era senin şi deasupra acestor oraşe, dar hotărîrea fusese luată.

Acesta a fost rolul exact al lui Claude R. Eatherly.

Mult mai tîrziu, după aproape un deceniu, Eatherly a avut simptome psihice depresive, care au format obiectul unor controverse neclarificate, între medicii care l-au examinat. Indiferent, însă, de problemele clinice pe care le-a ridicat cazul Eatherly, este limpede că el a fost profund zdruncinat de fapta la care a luat parte şi că procesul lui de conştiinţă, agravat de scurgerea timpului, l-a dus la manifestările anormale, relatate în presă.

■

Eugen Tisa — Huedin. **Vă mulţumim pentru bunele aprecieri. Vom ţine seama de sugestiile dv. Vă recomandăm să urmăriţi în continuare rubricile „Pe urmele istoriei", „Din cronica diplomaţiei româneşti" şi „Reportaj pe glob", în cadrul cărora vor fi tratate temele care vă interesează.**

■

Vasile Geamănu — Tg. Jiu, şi Radu Moraru — Poiana Mare, raionul Calafat. **Rubrica „Profil" este consacrată, după cum aţi putut observa şi dv., personalităţii unor conducători de stat şi reprezentanţi de seamă ai vieţii publice de peste hotare.**

■

Dr. C. Bărbat-Peştişeanu — Hunedoara. **„Vitrina noutăţilor" trimisă de dv. este interesantă dar are cusurul de a conţine lucruri prea puţin noi.**

■

Costel Ciupercă — Giurgiu. **Legea pentru apărarea păcii a fost adoptată de Marea Adunare Naţională la 19 decembrie 1950.**

■

Fiind profesor de istorie şi geografie folosesc de multe ori — ca material didactic — revista LUMEA la lecţiile în clasă şi mai ales la pregătirea mea profesională pentru predarea lecţiilor. Evenimentele şi schimbările în lume se succed uimitor de repede, manualele, editate anual, sînt depăşite şi copiii de azi sînt dornici de a cunoaşte cît mai mult.

Coperta era excelentă la început — în ultimul număr ne arătaţi că veţi reveni — vă doresc succes şi fac o propunere cu privire la întrebuinţarea copertelor. Faţa cu titlul revistei şi coloritul ei pastelat şi variat este foarte frumoasă. Coperţile interioare întrebuinţate pentru evenimentele în imagini şi pentru reclame sînt ingenios întocmite, dar aş dori la ultimele două coperţi mai puţină grafică şi mai multă ilustraţie.

Prof. **Aurel Donat**
Arad

Considerînd îndreptăţită observaţia dv. am încercat la acest număr al revistei un nou mod de prezentare a reclamei industriale, care, sperăm, vă va satisface.

■

Petre Someşanu-Oltenita. **Rubrica propusă de dv. nu intră în vederile noastre.**

lumea

Săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariştilor din Republica Populară Română

Redactor şef GEORGE IVAŞCU

Redacţia şi administraţia : Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, Tel. 17.60.10

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

LUMEA — PUBLICITATE

ALIDA VALLI STEVE COCHRAN BETSY BLAIR DORIAN GRAY

în filmul

Strigătul

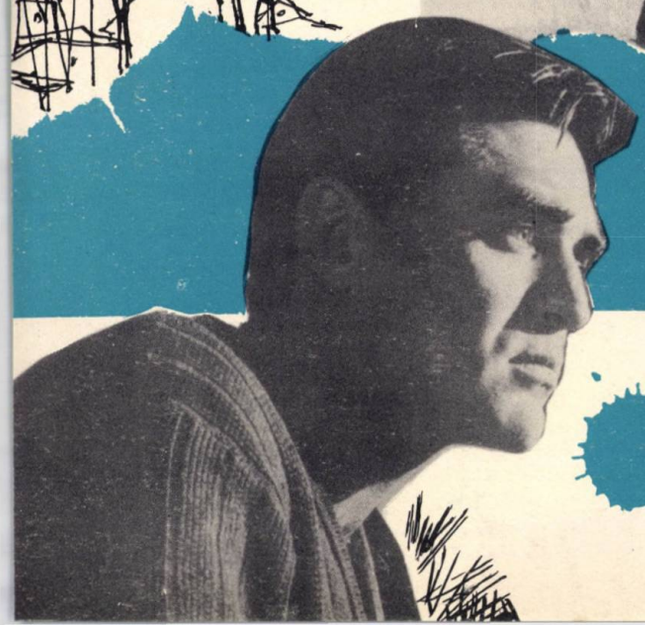

Scenariul: Michelangelo Antonioni
Ennio de Concini
Elio Bartolini

Regia: Michelangelo Antonioni

COMBINATUL CHIMICO-METALURGIC

BAIA MARE

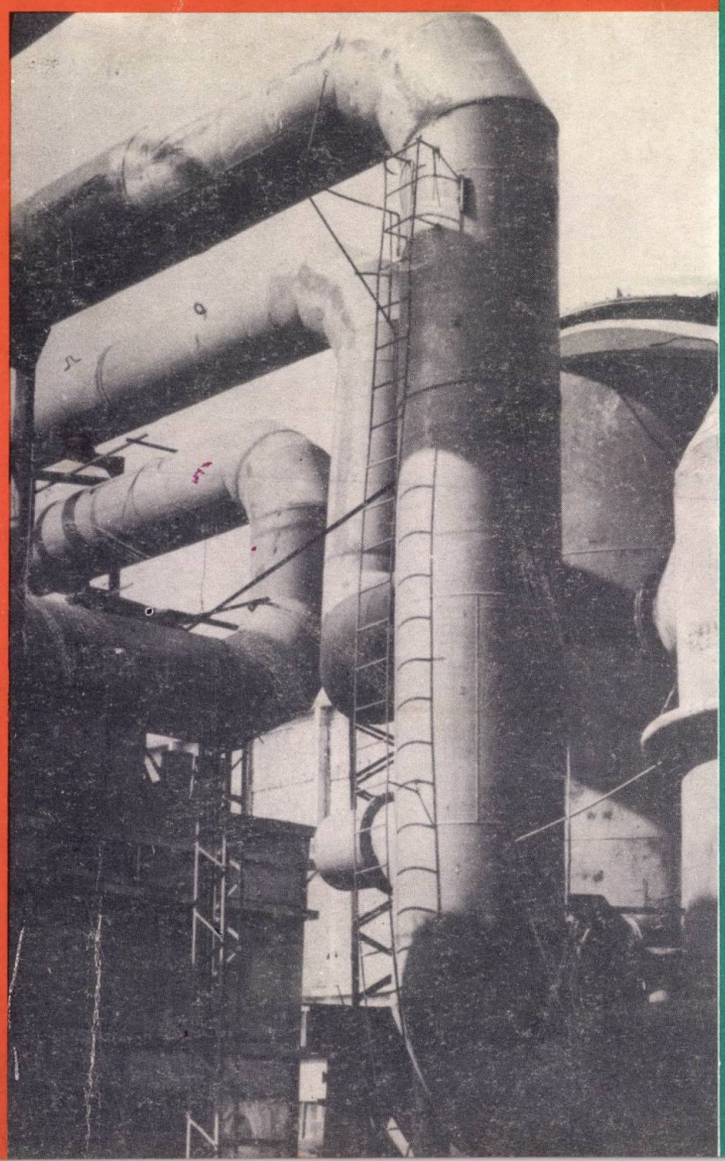

produce

- metale neferoase
- pigmenți metalici
- laminate neferoase
- metale rare

LUMEA — PUBLICITATE

2 lei

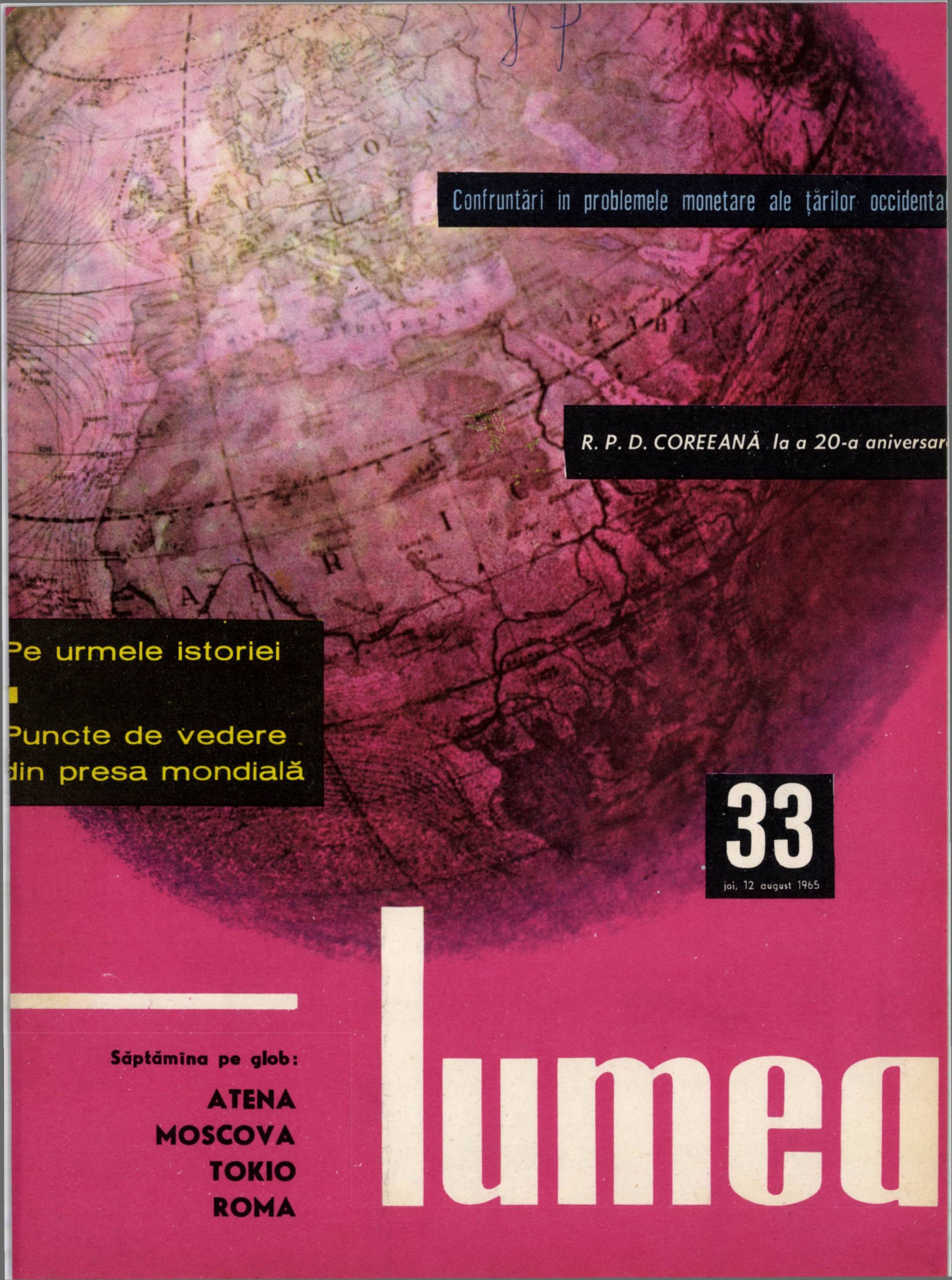

Confruntări in problemele monetare ale țărilor occidenta

R. P. D. COREEANĂ la a 20-a aniversar

Pe urmele istoriei

Puncte de vedere
din presa mondială

33
joi, 12 august 1965

lumea

Săptămîna pe glob:

ATENA
MOSCOVA
TOKIO
ROMA

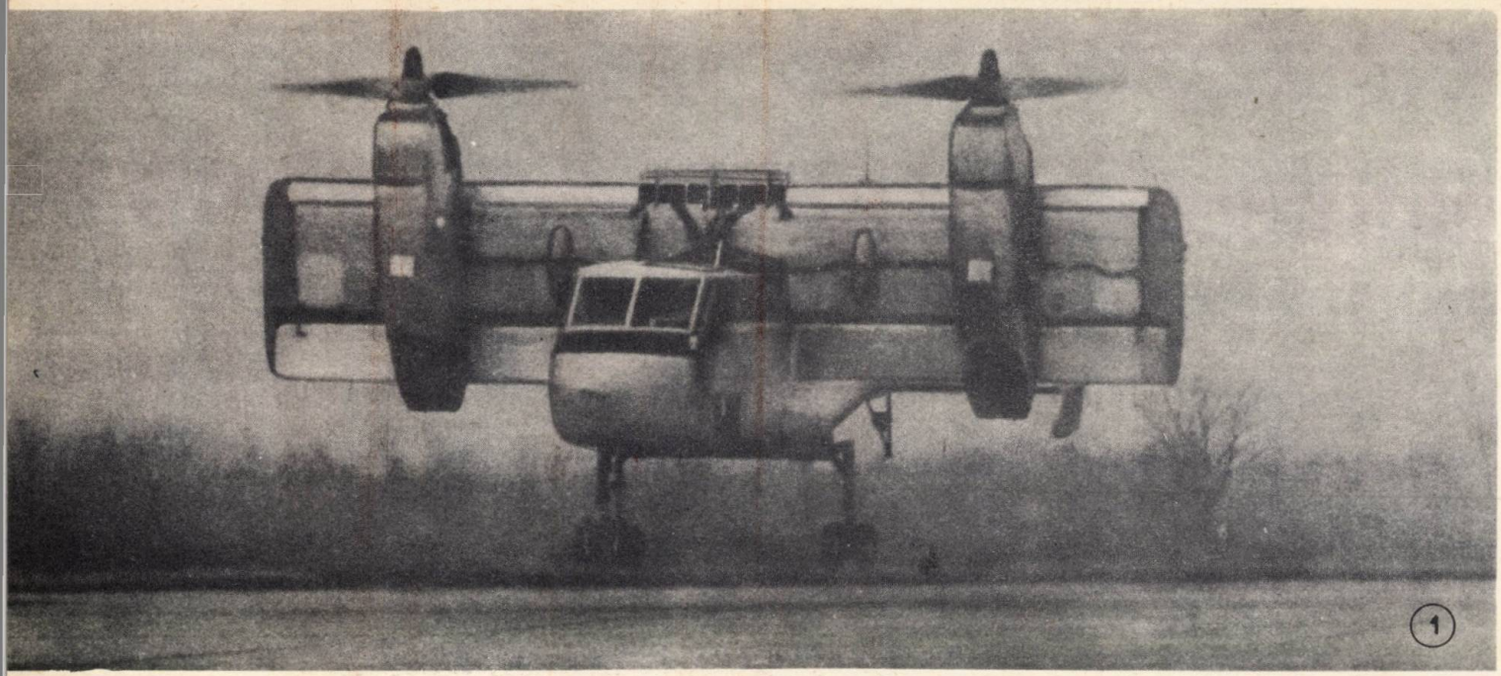

1

zborul vertical

Decolarea și aterizarea avioanelor la verticală este o problemă tehnică aproape tot atît de veche ca însuși zborul corpurilor mai grele decît aerul. S-au căutat soluții teoretice, au fost experimentate sute de modele, dar soluția practică a zborului vertical a rămas una din cele mai dificile pentru constructorii de aeronave. Multă vreme elicopterul a rămas singurul aparat capabil de o decolare verticală. Dar, ca un fel de compensație pentru performanța aceasta, elicopterele au avut numeroase handicapuri : înaintarea înceată pe orizontală, plafonul prea jos, imposibilitatea de a înălța și de a transporta sarcini foarte grele.

În ultimii ani au apărut soluții noi, în domeniul acesta special, soluții impuse mai ales de problema, din ce în ce mai complicată, a amplasării aeroporturilor și a volumului lor uriaș. Dintre realizările constructorilor de aeronave cu decolare verticală, prezentăm aici trei tipuri :

1) Avionul Cl–84 Dynavert, construit în Canada, la Montreal, unde a trecut cu succes probele de zbor în mai anul acesta.

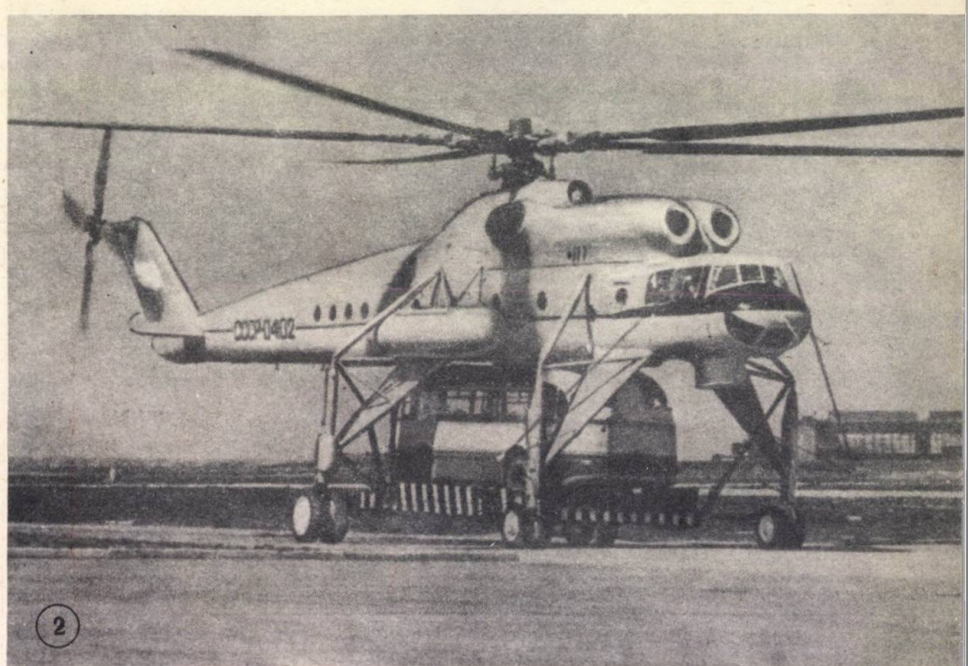

2

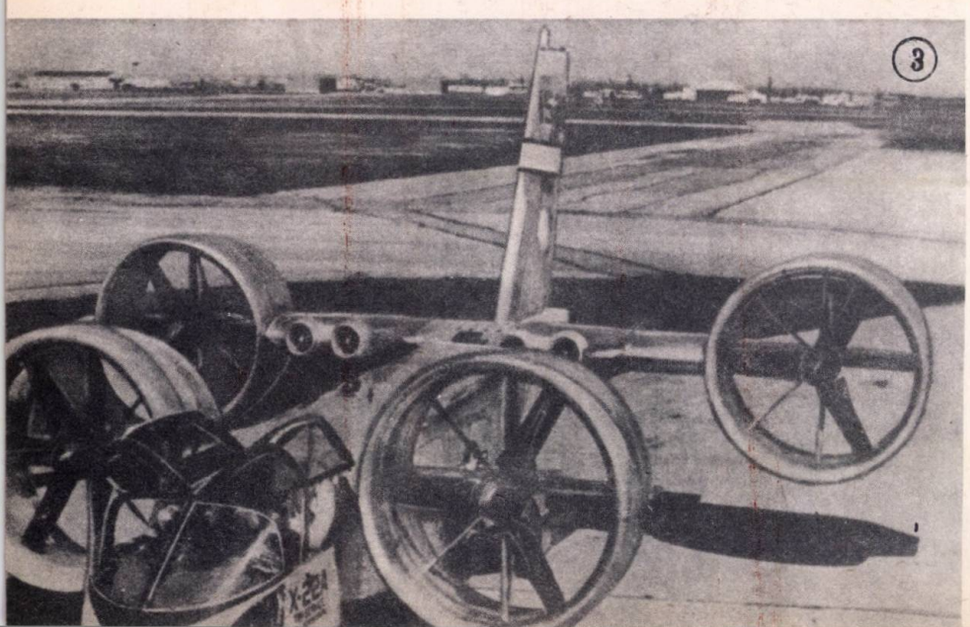

3

Dynavert are două motoare turbopropulsoare. Caracteristica lui este că aripile sînt mobile. Ele pot fi orientate cu elicele în sus, pentru decolare verticală. După ce atinge plafonul dorit de pilot, aripile revin la poziția normală și avionul își continuă zborul orizontal. Operația se execută în ordine inversă, pentru aterizare.

2) Elicopterul sovietic Mi–10 a fost construit după o formulă aproape complet nouă, care-i permite să realizeze performanțe excepționale. El a cucerit, pînă acum, un dublu record mondial de mare valoare : a ridicat circa 15 tone la 2 320 metri. Pentru a înlesni aterizarea în orice condiții, elicopterul are ferestre pe partea inferioară a fuselajului și sisteme speciale de orientare-radar.

3) Avionul american X–22 A construit de Bell Aerosystem are sistemul de propulsie alcătuit din patru rotoare rabatabile. Acestea pot fi orientate în sus, în care caz aparatul funcționează ca un elicopter. Pentru zborul orizontal, rotoarele sînt orientate ca în clișeul nostru. Aparatul și-a făcut probele de zbor în vara aceasta.

Anul III
Nr. 33 (94)

Joi
12 august
1965

sumar

LUMEA ÎNTR-O SĂPTĂMÎNĂ

p. 2 ATENA — Stadiul actual al crizei. **C. Alexandroaie**
3 BONN — Start electoral. **Florica Șelmaru**
5 PEKIN — Expoziția economică românească. **N. Pătrașcu**
6 SAIGON — Desfășurarea luptelor.
7 ALGER — Preliminarii la Conferințele afro-asiatice. **C. Benga**
8 MOSCOVA — Uniunea Sovietică și Turcia. **Boris Izakov**
SINGAPORE — Breșă în Federația Malayeză. **Corneliu Vlad**
10 KHARTUM — Frămîntările din Sudan
11 TOKIO — Reevaluări în politica externă. **N. Mihai**
12 LONDRA — Poziții divergente în problema Adenului. **Ștefan Cornu**

ARTICOLE, REPORTAJE

p. 13 Legea drepturilor civile și factura escaladării. **Felicia Antip**
14 Business-ul și războiul din Vietnam. **V. Barbu**
15 Scrisoare din Roma. Consecințele „crizei de conjunctură". **Valentino Parlato**
18 Prin Coreea populară. **Mircea Moarcăș**
20 Confruntări în problemele monetare ale țărilor occidentale. **M. Rozorea** și **D. Mureșan**
22 Revoluția dominicană. **Juan Bosch**

CONVORBIRI

p. 16 Prof. dr. Ruslan Abdulgani, ministru coordonator al relațiilor publice din Indonezia despre preocupări actuale în Indonezia și relațiile româno-indoneziene. **Sergiu Verona**
Turismul internațional în România. Declarații ale unor participanți la conferința F.I.J.E.T., culese de **Victor Bănciulescu**

PE URMELE ISTORIEI

p. 24 Un mare diplomat: Neagoe Basarab. **Dan Zamfirescu**

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

p. 26—30 The Guardian, Trybuna Ludu, Rinascita, Combat, The Christian Science Monitor, Le Monde, Die Tat, Jeune Afrique

PROFIL

p. 31 Ahmed Seku Ture

FIȘIER

p. 31 Succesiunea statelor. **I. Cloșcă**

BREVIAR, POȘTA REDACȚIEI

Din evenimentele săptămînii

reținem continuarea crizei politice din Grecia (pag. 2); luptele din Vietnamul de sud (pag.6); deschiderea campaniei electorale în R.F.G. (pag.3); adoptarea legii drepturilor civile în S.U.A. (pag. 13); vizita premierului Urgüplü în Uniunea Sovietică (pag. 8); retragerea Singaporelui din Federația Malayeză (pag. 8)

Relațiile româno – indoneziene

și preocupările actuale ale guvernului și poporului indonezian formează obiectul interviului pe care ni l-a acordat prof. dr. Ruslan Abdulgani, ministru coordonator al relațiilor publice din Indonezia (pag. 16)

Juan Bosch,

fostul președinte al Republicii Dominicane, explică tendințele reale ale revoluției din țara sa și reacția negativă produsă de intervenția brutală a Statelor Unite (pag. 22)

Problemele monetare

provoacă în Occident numeroase discuții teoretice și consultări diplomatice. Seminarul internațional al experților financiari care a avut loc de curînd la Londra a prilejuit o expunere a principalelor puncte de vedere în acest domeniu (pag. 20)

R.P.D. Coreeană

oferă călătorului imaginea unui imens șantier, a unei țări în plin avînt constructiv (pag. 18)

Neagoe Basarab,

om de stat și diplomat clarvăzător a lăsat, în sfaturile către fiul său, roadele unei experiențe și meditații valoroase și originale (pag. 24)

ATENA

Corespondență de la C. ALEXANDROAIE

Stadiul actual al crizei

Viața politică a Greciei a atins în august cel mai critic punct din ultimele 18 luni. Două guverne — Papandreu și Novas — au trebuit să-și dea demisia, planul de formare a unui al treilea guvern condus de Stefanopoulos, fost vicepreședinte în guvernul lui Papandreu, a fost respins de grupul parlamentar al partidului Uniunea de centru, iar alte scheme de formații guvernamentale strecurate intenționat în paginile ziarelor cu scopul de a se sonda terenul, au rămas pure speculații. Confruntarea dură dintre tendințele politice de centru-dreapta și centru continuă cu o și mai mare intensitate.

■

Personalități politice din Atena, inclusiv fostul ministru de finanțe, Mitsotakis, consideră că Papandreu a comis una dintre cele mai mari greșeli intrînd într-un conflict ireductibil cu regele. El și-a supraevaluat forțele, neținînd seama de unele tendințe cu acțiune centrifugă din partidul său, aflate sub diferite influențe interne și externe. Mitsotakis, argumentîndu-și poziția, a declarat în parlament în noaptea căderii guvernului Novas, că prevăzînd sfîrșitul nedorit al acestei confruntări, și-a depus demisia pe biroul premierului Papandreu, sfătuindu-l totodată să ceară și celorlalți miniștri să procedeze la fel pentru a înlesni o remaniere largă a guvernului, în cadrul căreia ministrul apărării, Garufalias, ar fi fost îndepărtat. În acest caz, susținea Mitsotakis, s-ar fi evitat ciocnirea. Papandreu însă, nu se știe din ce cauză, a preferat confruntarea, a cărei primă etapă s-a soldat prin înlăturarea guvernului său la 15 iulie, după 18 luni de guvernare.

Ziarele de centru relevă că anumite cercuri erau convinse însă că Papandreu va alege linia „luptei neînduplecate" și au pregătit minuțios un plan de contracarare a acțiunilor sale. Ziarul *Ethnos* scrie că la 29 iunie, adică înainte de prima manifestare a crizei (a doua zi Papandreu a hotărît să ceară audiență regelui pentru a-i îndepărta pe șeful statului major și pe ministrul apărării care s-au opus planului său de epurare a armatei de elementele compromise ale dreptei) a avut loc o consfătuire secretă într-o vilă situată pe plaja Asteria de lîngă capitală. Au participat Barran, director al secției grecești din Departamentul de stat al S.U.A., deputatul Tsuderos, profesor la Universitatea americană din Atena, o personalitate extraparlamentară care se prezintă ca fiind apropiată centrului, precum și fostul ministru de finanțe Mitsotakis. „Descoperirea noastră, scrie *Ethnos*, a adus în lumină convorbirile și contactele pe care le-a avut Barran la Atena, ceea ce arată că diplomația americană s-a amestecat și a contribuit la răsturnarea guvernului Papandreu. Barran, care are un cuvînt hotărîtor în deciziile privind țările Orientului Mijlociu în care, după clasificarea politico-geografică a Washingtonului, intră și Grecia, s-a pronunțat împotriva lui Papandreu".

Pe aceeași linie, noul ziar *Anendotos* (Neînduplecatul), editat de Papandreu, scria despre existența unui plan concret care, potrivit presei de dreapta, „se aplică cu succes". „Prima etapă: puciul Novas-Mitsotakis, care a smuls Uniunii de centru majoritatea absolută în parlament. A doua etapă: acordarea mandatului de formare a guvernului, în mod succesiv, unor cadre de conducere a Uniunii de centru pentru crearea unor fracțiuni în sînul partidului. A treia etapă: formarea unui guvern din personalități extraparlamentare cu sprijinul a diferite grupări pînă cînd se va vota o nouă lege electorală bazată pe sistemul proporțional. Speranța îndepărtată este crearea mai multor partide mici care să fie dirijate din culise".

Papandreu a sesizat însă scopul urmărit. După întrevederea de duminica trecută cu regele Constantin, el a declarat că este împotriva formării unui guvern cu alte persoane din Uniunea de centru întrucît faptul ar fi interpretat ca un efort de dizolvare a partidului. Stefanopoulos a declarat în ședința grupului parlamentar că, „respingerea propunerilor lui Papandreu, și perseverarea în efortul de a se găsi alte forme de guverne, vor lărgi și mai mult spărtura din Uniunea de centru, ceea ce va avea ca repercusiune neutralizarea totală a acestui partid".

Ziarele dreptei relevă că guvernul Novas, denumit în mod frecvent de liderul Uniunii de centru „guvern al trădării", a fost în fond echipa ministerială care a provocat prima spărtură în partidul de guvernămînt. (21 de miniștri și patru deputați ai centrului au votat, împotriva voinței majorității, pentru investitura guvernului). Primul punct al planului despre care scrie Anandotos a fost deci realizat, întrucît Uniunea de centru a răsturnat guvernul nu prin forțe proprii, ci numai datorită sprijinului partidului E.D.A. Varianta Stefanopoulos, care s-a bucurat de sprijinul altor 26 de deputați de centru, deși a declarat că se supune hotărîrii majorității, este fără îndoială adversară liderului partidului.

Se spune că fostul ministru al apărării, Costopoulos, ar intenționa să lărgească spărtura prin reînființarea partidului liberal, cel mai mare partid din Uniunea de centru, cu scopul de a include în el pe membrii guvernului Novas. S-a mai aflat că, Costopoulos a avut întrevederi cu Tsasos și Averof, deputați ai E.R.E., pentru a crea împreună o grupare de centru-dreapta în cadrul partidului liberal. Papandreu a trecut însă la contraatac. Astfel, l-a sfătuit pe Nikita Venizelos, strănepotul marelui om politic și de stat Elefteri Venizelos, fondator al partidului liberal, să depună la Areopag o declarație de reconstituire a partidului. Procurorul Areopagului a dat publicității declarația lui N. Venizelos la 9 august. În felul acesta partidul liberal apare ca sprijinindu-l pe Papandreu. Cît timp ? Nimeni nu poate pronostica. În orice caz, fluctuația deputaților de centru dintr-o tabără în alta contribuie la mărirea confuziei și la fluiditatea situației.

Analizînd raportul de forțe existent în prezent și constatînd că Papandreu poate conta acum pe sprijinul a numai 116 din cei 171 deputați ai Uniunii de centru, presa dreptei ajunge la concluzia că liderul centrului își joacă acum o ultimă carte.

Sînt tot mai insistente știrile privind posibilitatea unui guvern de tranziție format din personalități extraparlamentare sau a unui guvern la care să participe toate partidele politice cu excepția partidului E.D.A. Ar urma apoi dizolvarea parlamentului și elaborarea unei noi legi electorale pe baza principiului proporționalității simple. Pentru Uniunea de centru, această lege ar însemna încurajarea tendințelor centrifuge și fărîmițarea ei în mici partide independente. Alegerile ar urma să aibă loc după o perioadă de șase luni sau chiar un an. Pînă atunci dreapta speră ca spargerea centrului să fie definitivată.

Este semnificativă atitudinea maselor populare, nemulțumite de eludarea constituției în evenimentele recente. Milioane de oameni, pe care dreapta îi denumește „plebe", au contribuit prin mitinguri, demonstrații, greva generală de la 27 iulie, manifestații de protest etc. la răsturnarea guvernului Novas și au influențat în mare

Fostul prim-ministru G. Papandreu face declarații ziariștilor

Simpatizanții lui Papandreu demonstrează în fața locuinței sale

măsură majoritatea din grupul parlamentar al centrului ca, în ciuda diferențelor de păreri, să sprijine soluția constituțională pentru ieșirea din criză, susținută de Papandreu.

Ar fi însă foarte hazardat să se facă pronosticuri asupra evoluției viitoare a crizei.

Atena, 11 august

BONN

Start electoral

Alegerile au loc la 19 septembrie. Oficial, campania electorală a fost deschisă duminică, printr-o reuniune de mari proporții organizată de partidul creștin-democrat în vasta „Westfalenhalle" din Dortmund. În fața a 15 000 de delegați veniți din toate regiunile au luat cuvîntul personalități de seamă ale partidului, în frunte cu cancelarul Erhard și cu președintele U.C.D., Adenauer. În același oraș și în aceeași sală, în cadrul unui miting căruia P.S.D. va căuta probabil să-i dea o amploare cel puțin egală, va lua cuvîntul poimîine, sîmbătă, primarul Berlinului occidental, Willy Brandt, concurentul social-democrat al actualului cancelar.

Atrage fără îndoială atenția faptul că principalele partide în competiție au ales, pentru a-și lua startul în campania electorală, același oraș — preferînd această similitudine de loc, criteriului simultaneității, de pildă. Dar fiecare dintre cei doi concurenți a avut temeiuri pentru această opțiune. Partid de guvernămînt de la proclamarea Republicii Federale, U.C.D. a apreciat că o zonă care a beneficiat în mod deosebit de anii boom-ului economic — și mai cu seamă Dortmund, metropola financiară a Ruhrului — vor asigura începutului de campanie necesarul climat favorabil. Dar tocmai pentru că de aproximativ un veac Ruhrul este una din bazele industriale cele mai importante ale Europei, s-a dezvoltat aci și o mare tradiție a acțiunilor revendicative muncitorești (primele greve au avut loc în 1872). Deși, prin „programul de la Godesberg" (1959), P.S.D. a părăsit marxismul începînd în mod declarat să se considere un partid al clasei muncitoare, conducătorii social-democrați consideră că tradițiile de stînga ale muncitorimii din Ruhr vor putea constitui pentru ei un atu : partidul comunist fiind interzis, a vota „la stînga" va trebui să însemne a vota pentru P.S.D. ! Poate că și unii dintre tacticienii creștin-democrați iau în considerare o asemenea eventualitate — nu pentru că ar considera P.S.D. ca o „stîngă" potrivnică ordinii stabilite, ci pentru că în anumite cercuri se simte, uneori se și exprimă, dorința de „altceva", de „ceva nou" *). Or, principala idee a campaniei electorale creștin-democrate este aceea a continuității. De aci, vehemența cu care toți oratorii de la „Westfalenhalle" au atacat duminică P.S.D. „Campania electorală pentru alegerile legislative a fost deschisă printr-o adevărată declarație de război a creștin-democraților împotriva social-democraților", nota la Dortmund corespondentul agenției *France Presse*. Și s-ar putea ca sîmbătă să răsune, de la aceeași tribună, apostrofe tot atît de înverșunate în sens invers.

S-ar putea — dar nu e sigur. Se observă în ultima vreme o anumită reținere în exprimările unora dintre notabilitățile social-democrate. Corespondentul mai sus citat al agenției franceze remarca duminică seară că în rîndurile acestora poziția creștinilor-democrați „n-a provocat reacții foarte polemice" și că, dacă Barsig, purtătorul de cuvînt al P.S.D. a declarat, de pildă, după miting că U.C.D. a apărut ca un partid „obosit și uzat", Willy Brandt, într-o cuvîntare radiodifuzată, s-a arătat mult mai precaut, declarînd chiar că nu trebuie înlăturată aprioric ideea „marii coaliții". Formula, care a început să aibă oarecare circulație în ultimele săptămîni, evocă, după cum lesne se poate descifra, eventualitatea unui cabinet alcătuit în colaborare de U.C.D. și P.S.D. Se pare că paternitatea ideii ar aparține fostului ministru al

→

*) În această ordine de idei, vezi la pag. 28 articolul **Intelectualii vest-germani și campania electorală,** din Rinascita.

REFLECTOR

Perspectivele guvernului laburist

Camera Comunelor a intrat în vacanță la 5 august, urmînd să-și reia lucrările la 26 octombrie.

Viitoarea sesiune parlamentară va fi inaugurată în mod oficial de regina Elisabeta la 29 octombrie.

Sfîrșitul sesiunii parlamentare nu a împrăștiat neliniștea care domnește în cercurile politice britanice. Wilson și miniștrii săi vor putea acum să reflecteze asupra a trei probleme principale deosebit de îngrijorătoare : eventualitatea unei crize economice în septembrie și, ca urmare, a unei devalorizări a lirei sterline, reducerea majorității laburiste în Camera Comunelor și combativitatea sporită pe care o manifestă partidul conservator sub impulsul noului lui lider, Edward Heath.

Este neîndoielnic că acest ultim punct îi neliniștește cel mai puțin pe primul ministru. Conducătorii conservatori nu doresc, pare-se, organizarea de alegeri în termen foarte scurt, temîndu-se că anumite amintiri urîte nu au dispărut cu totul.

În schimb, nemulțumirea multor deputați laburiști constituie o amenințare reală pentru un guvern care nu are decît o majoritate absolută de patru voturi și care riscă să piardă trei dintre ele.

Într-adevăr, doi deputați laburiști de stînga, William Warbey, care a mers pînă la a cere demisia primului ministru, și Leslie Hale, precum și un laburist de dreapta, Reginald Paget, au făcut cunoscut că intenționează să renunțe la mandatele lor sau să se desolidarizeze de guvern.

Prin aceste trei plecări, care ar reduce majoritatea partidului laburist la un singur mandat, Camera ar deveni neguvernabilă. În consecință, Wilson se află în fața următoarei dileme : ori să caute la dreapta sprijinul tacit al celor 10 deputați liberali, ori să facă un viraj la stînga în speranța de a potoli pe nemulțumiți precum și pe participanții la apropiatul congres al partidului, care se anunță extrem de agitat.

Dacă ar renunța la naționalizarea industriei oțelului, Wilson ar primi imediat sprijinul celor 10 voturi liberale, dar ar pierde foarte multe voturi ale stîngii.

Pentru moment, lira sterlină poate rezista presiunilor la care este supusă. Zvonurile reproduse de presa britanică, potrivit cărora lordul Cromer, guvernatorul Băncii Angliei, ar fi în favoarea devalorizării lirei sterline, au fost dezmințite de primul ministru britanic în Camera Comunelor.

Aceste zvonuri, care provin din partea unor spirite „nevrozate", a spus Wilson, sînt lipsite de orice temei și constituie aproape o defăimare a lordului Cromer, al cărui punct de vedere opus oricărei devalorizări a lirei sterline este bine cunoscut.

Dar dacă în octombrie nu se produce îmbunătățirea așteptată (încetinirea creșterii prețurilor, reducerea deficitului comercial, redresarea exporturilor), vînzările de lire sterline se vor accelera și vor sili guvernul să devalorizeze moneda, afară de cazul în care țările străine ar accepta să participe la o a doua operațiune de salvare asemănătoare cu cea din noiembrie trecut (un împrumut de 3 miliarde dolari).

(După **Combat**)

Bilanțul turneului european al președintelui Frei

Adresîndu-se Senatului chilian, ministrul de externe Valdes a expus principalele rezultate ale recentelor vizite în Europa ale președintelui Frei. Subliniind importanța convorbirilor franco-chiliene, Valdes a arătat că ele au căpătat un caracter predominant politic datorită similitudinii pozițiilor celor două țări asupra principiului neintervenției. Referindu-se la problemele economice, ministrul de externe chilian a anunțat că experți francezi vor studia resursele și posibilitățile de dezvoltare ale provinciilor sudice Aysen și Magallanes, acordînd totodată asistență în dezvoltarea industriei vinicole. Franța și-a oferit colaborarea și în problemele învățămîntului.

La Roma, principalul rezultat l-a constituit promisiunea președintelui Saragat de a face o vizită în Chile ; și-au anunțat de asemenea sosirea mai mulți industriași italieni. Marea Britanie s-a declarat dispusă să acorde asistență tehnică și financiară Republicii Chile. Oferte similare au fost făcute la Bonn ; va fi construită o uzină de tratare a cuprului deservită de tehnicieni vest-germani.

apărării, Strauss — dar că a găsit un ecou favorabil în cercurile conducătoare social-democrate, după o mai atentă analiză a influenței P.S.D. în opinia publică și a situației lui interne. Într-adevăr, după efervescența festivă pe care o stîrnise în toamnă succesiunea de victorii a P.S.D. în alegerile municipale, a existat tentația de a crede că în alegerile legislative se va putea porni cu încredere la cucerirea cancelariatului. Între timp însă, orientările (și dezorientările) guvernării laburiste în Marea Britanie, mediocrele rezultate electorale obținute de socialiștii belgieni, nu au rămas fără ecou. Aceasta, pe un plan. Pe altul, acela al situației interne a partidului, merită a fi citat peisajul foarte accidentat pe care-l schița, acum cîteva zile, Neal Ascherson în *The Scotsman* : „Social-democrații, conduși de primarul Willy Brandt, au renunțat la naționalizare și radicalism, iar politica lor externă nu este mult mai îndrăzneață decît cea a creștin-democraților aflați la putere. Dar în cadrul a nenumărate organizații mici, și uneori în conflict între ele, continuă să existe o extremă stîngă credincioasă principiilor socialiste inițiale... Istoria acestor grupuri începe, în cea mai mare parte, în 1959"... Socialiști de stînga, plecați sau excluși din P.S.D., fac azi parte din Uniunea Germană a Păcii, alături de activiști sindicali, de liberali și alte persoane care se opun înarmării nucleare din convingere politică, filozofică sau religioasă.

Factori externi deci, factori interni, par a fi contribuit la nuanțarea tacticii electorale a P.S.D. Cucerirea cancelariatului rămîne firește țelul proclamat al luptei. Dar, ca poziție de gradul doi, a apărut ipoteza „marii coaliții".

Folosind, firește, în acest scop, dificultățile taberei adverse, ale coaliției guvernamentale. Dacă aceasta mai poate fi considerată ca o tabără unitară. În primul rînd este vorba de relațiile dintre creștin-democrați și liberali. Episodul, de pildă, pe care revista noastră îl relata săptămîna trecută — scandalul provocat de afișul în care partidul liberal declara că membrii săi „nu sînt lipiți de fotoliile ministeriale" — a avut o continuare. Un alt afiș — care îl viza, nominal și cu fotografie, pe fostul ministru Strauss (dar ca pe o expresie sintetică a metodelor de guvernare U.C.D.-U.C.S.) și care afirma că numai prezența liberalilor a jucat în sînul cabinetului un rol moderator — a fost tipărit în peste 8 milioane de exemplare și depozitat sub cheie, urmînd să fie lansat la începutul lunii septembrie. Un exemplar a ajuns totuși în mîna președintelui administrativ al U.C.D., Dufhues. După o dezbatere foarte agitată la nivelul conducerilor celor două partide, s-a încheiat un fel de armistițiu. Care însă n-a durat mult : P.S.D., care izbutise să-și procure la rîndu-i un exemplar al afișului, s-a grăbit să-l publice pentru a torpila acordul realizat între parteneri. Efectiv, conducerea partidului liber-democrat a revenit la hotărîrea de a purta lupta electorală așa cum crede de cuviință.

Între timp, perspectiva ca nici unul din cele două partide mari să nu întrunească majoritatea necesară alcătuirii unui cabinet omogen determină, între diferite grupuri și la diferite niveluri, luări de contacte, tatonări, încercări de a jalona o eventuală colaborare. Ideea lui Strauss cu privire la „marea coaliție" nu este chiar nouă. Fără a purta acest nume, ea a ajutat în precedentele alegeri, la închegarea coaliției dintre U.C.D.-U.C.S. și liberali. Acum, el se bazează, după *Der Spiegel*, și pe unele premise noi : dacă de pildă noul cabinet se alcătuiește după vechea formulă, prezența liberalilor, care au determinat înlăturarea liderului bavarez din cel precedent, va sta iar de-a curmezișul carierei lui politice ; pe de altă parte, Brandt ar fi actualmente hotărît ca P.S.D. să ajungă „cu orice preț în guvern". Săptămînalul hamburghez relatează că ideea fostului ministru al apărării are ecou nu numai la aproape întreaga echipă de conducere a propriului lui partid creștin-social din Bavaria, dar și printre notabilitățile U.C.D., indispuse de încercarea liberalilor de a-și cuceri voturi în dauna U.C.D.-U.C.S. pe calea desolidarizării de anumite acțiuni ale guvernului din care fac totuși parte. Și deși cancelarul — pe de o parte din veche animozitate ; pe de altă parte, poate, temîndu-se că o „deschidere spre stînga" de tip italian ar primejdui stabilitatea pe care o dorește — și-a declarat în repetate rînduri, foarte categoric, dezacordul față de colaborarea cu P.S.D., în jurul lui se fac auzite destule glasuri care, dacă nu susțin chiar ideea „marii coaliții", o acceptă. *Kölnische Rundschau*, important ziar renan al U.C.D. (d-rul Adenauer îl citește zilnic venind de la Rhöndorf la Bonn, precizează sursele vest-germane), îi consacră un ciclu de articole. Președintele Bundestagului, Gerstenmaier, nu ar vrea să se vorbească despre o asemenea coaliție în timpul campaniei electorale (fără îndoială pentru a nu deruta pe alegătorii tradiționali ai fiecăruia dintre partide și a-i împinge astfel, de pildă, spre liberali), dar nu spune nu pentru după 19 septembrie. Nici șeful fracțiunii parlamentare U.C.D.-U.C.S., Barzel, nu se împotrivește. Tot *Der Spiegel* relatează butada amăruie a lui Heinrich Krone, vechi fruntaș al U.C.D. și prieten personal al fostului cancelar : „Cum se guvernează, știm noi. Dar cum se face opoziție, n-am învățat niciodată". Concluzia se impune de la sine : decît această situație... inedită, mai bine coaliție cu social-democrația.

În orice caz, nu de natură programatică vor fi în acest caz dificultățile. În ceea ce privește politica externă, controversele — cînd și cîte sînt — au caracter conjunctural și drept obiect nuanțe. Nu de azi, de ieri. Proclamînd în 1959 adeziunea P.S.D. la catehismul atlantic cu toate implicațiile lui, „programul de la Godesberg" nu făcea decît să consacre o orientare pe care practica o afirmase de mult. Nevoile actualei campanii electorale și caracterul ei nou pentru P.S.D., multă vreme partid de opoziție fără perspective de participare la guvern, a impus elaborarea unui program adecvat. Punctele care l-au alcătuit se înscriu în domeniul preocupărilor economice, financiare, sociale — dar nu cu caracter de perspectivă. În această privință, încă de la congresul de la Essen (1963), principalul specialist în materie al P.S.D. a îmbrățișat cu entuziasm concepțiile cancelarului Erhard. Programul electoral al P.S.D. abordează chestiuni de interes imediat — sistem de asigurări, problema locuințelor etc. — într-un spirit menit să-i atragă simpatia păturilor mijlocii. Cît despre problemele sindicale, domeniu în care la ultimul congres aripa de stînga a partidului izbutise să impună, ca obiectiv de cucerit, dreptul muncitorilor de a participa în întreprindere la luarea hotărîrilor ce-i privesc, *Neue Zürcher Zeitung*, despre care nu se poate spune că e un ziar de stînga, notează, nu fără ironie, că „în actuala campanie electorală, s-ar părea că a intervenit un gentlemen's agreement potrivit căruia activitatea sindicală în chestiunea consimțămîntului muncitorilor să fie amînată pentru după alegeri".

Campania electorală, deschisă oficial duminică, va fi scurtă : șase săptămîni. În fapt, de foarte multe luni, politica fiecăruia dintre partidele interesate, pozițiile adoptate de ele într-un moment sau într-altul, într-o problemă sau într-alta, internă sau externă, declarațiile făcute public și preocupările exprimate în cercuri restrînse ale conducătorilor lor, s-au definit în raport cu scadența din septembrie. Contactele, tatonările, proiectele de alianță despre care vorbeam mai sus, încă de atunci s-au născut. Ceea ce nu înseamnă că lupta în această lună și jumătate — poate nu foarte spectaculoasă — va fi mai puțin aspră. Pentru că de numărul voturilor și mandatelor pe care le va fi obținut vor depinde, cantitativ și calitativ, posibilitățile fiecăruia de a manevra.

Florica ȘELMARU

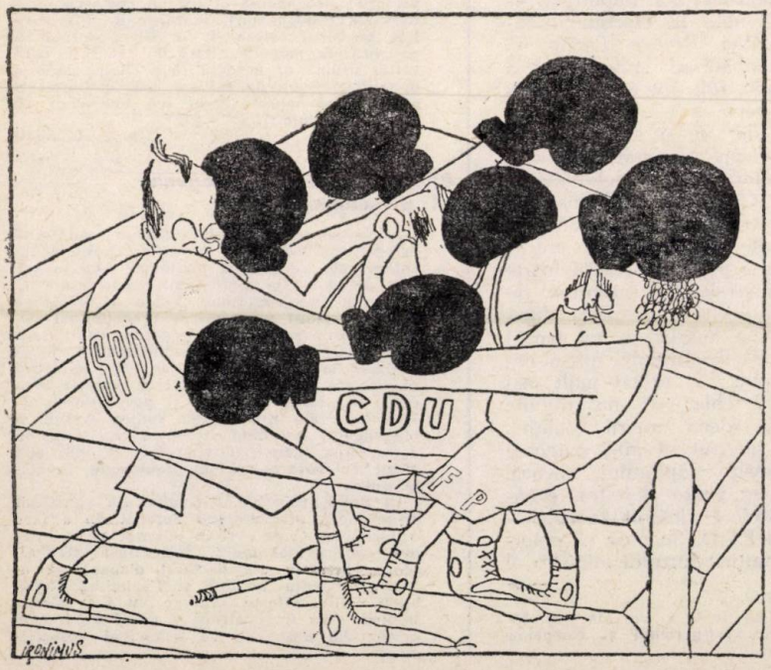

— A început campionatul electoral vest-german

(Din **Die Presse** — Viena)

Personalităţile politice chineze vizitează expoziţia economică românească de la Pekin. Al treilea din dreapta : Ciu En-lai, premierul Consiliului de Stat al R. P. Chineze.

PEKIN

Expoziţia economică românească

Deschiderea expoziţiei economice a R. P. Române la Pekin este apreciată ca un eveniment important în relaţiile dintre R. P. Chineză şi ţara noastră. *Jenminjibao* scria în această ordine de idei că „expoziţia oferă poporului chinez o imagine vie asupra realizărilor uriaşe obţinute de fraţii lor români în construcţia economică". Ziarul continuă : „Succesele poporului român constituie o dovadă elocventă a justeţei politicii de industrializare socialistă şi colectivizare a agriculturii promovate permanent în ţara sa".

Expoziţia economică prezintă pe larg tabloul avîntului economic în ţara noastră. Pe o suprafaţă de aproximativ 11 000 mp sînt expuse peste 2 000 de produse ale economiei româneşti : strunguri de diferite tipuri, maşini-unelte şi alte produse ale industriei constructoare de maşini, care ocupă aproximativ 50 la sută din suprafaţa expoziţiei ; produse ale industriilor electrotehnică, petrolului şi chimiei, economiei forestiere, bunuri de consum. Unele din utilajele expuse sînt prezentate în funcţiune iar o serie de uzine şi fabrici moderne, date în folosinţă în ultimii ani în ţara noastră, sînt prezentate sub formă de machete. Tractoare şi maşini agricole, autocamioane de diverse tipuri, excavatoare, motoare Diesel de mare capacitate sînt expuse în aer liber. Un punct central al expoziţiei îl constituie instalaţiile de foraj 3 Dh, pentru forajul la 5 000 de metri adîncime, şi T 50.

La inaugurarea expoziţiei au luat parte cunoscute personalităţi din R. P. Chineză, cum sînt Ciu En-lai, premierul Consiliului de Stat al R. P. Chineze, Li Siennien, vicepremier al Consiliului de Stat, şi alte persoane oficiale.

Cuvîntul de deschidere rostit de conducătorul delegaţiei guvernamentale române, Bujor Almăşan, a arătat că expoziţia înfăţişează succesele obţinute de poporul român sub conducerea Partidului Comunist Român în lupta pentru dezvoltarea economiei şi culturii ţării. Expoziţia românească, la fel ca şi expoziţia R. P. Chineză care se va deschide în curînd la Bucureşti — a spus vorbitorul — reprezintă fără îndoială o nouă şi grăitoare mărturie a prieteniei şi colaborării frăţeşti dintre popoarele noastre, contribuind la adîncirea cunoaşterii reciproce, la promovarea relaţiilor în toate domeniile dintre cele două ţări.

Lei Jen-min, vicepreşedinte al Consiliului pentru promovarea comerţului internaţional, ministru adjunct al comerţului exterior, a subliniat în cuvîntul său că organizarea expoziţiei reprezintă un eveniment de seamă în dezvoltarea prieteniei şi colaborării dintre poporul chinez şi poporul român şi a relaţiilor de întrajutorare reciprocă între China şi România.

Zilnic expoziţia este vizitată de aproximativ 30 000 de oameni din Pekin şi din diferite oraşe şi regiuni din ţară. Muncitori şi tehnicieni din R. P. Chineză asistă la probele unor utilaje şi se interesează şi de caracteristicile şi funcţionarea unor maşini.

Presa chineză a reflectat în articolele publicate interesul manifestat de opinia publică din China pentru expoziţia economică a R. P. Române. Agenţia *China Nouă*, prezentînd expoziţia, arăta că „ea oglindeşte progresul cultural şi material al poporului român, precum şi înaltul nivel şi calitatea superioară a produselor industriale româneşti". Agenţia se referă la „dezvoltarea economică impetuoasă a României" citînd o serie de cifre din graficele expuse la expoziţie. De asemenea, descriind o serie de utilaje petroliere de înaltă tehnicitate şi de maşini-unelte de tip nou prezentate la expoziţie, *China Nouă* subliniază că împreună cu numeroase alte produse petroliere „ele reprezintă înaltul nivel al industriei petroliere româneşti, mîndrie a poporului român şi totodată, progresul rapid al industriei construcţiilor de maşini din România".

Alte ziare au pus accentul pe evoluţia favorabilă a relaţiilor bilaterale. *Jenminjibao* relevă astfel dezvoltarea în ultimii ani a relaţiilor de prietenie şi colaborare

→

REFLECTOR

Scrutinul din Republica Malgaşă

Alegerile parlamentare care au avut loc duminică în Republica Malgaşă s-au desfăşurat în general conform previziunilor observatorilor. Campania electorală începută la 18 iulie a fost calificată drept una din cele mai neinteresante de la data obţinerii independenţei ţării. „Partidele au recunoscut că de fapt nu există nici o problemă politică a insulei, dar toată lumea admite că economia malgaşă are nevoie de un tratament de şoc şi aici opiniile sînt împărţite" **(Le Figaro)**. P.S.D. şi A.K.F.M. şi-au legat speranţele în privinţa redresării şi înviorării economiei ţării de îndeplinirea planului pe anii 1964—1968. Alte grupări au calificat această lege program drept „nerealistă", fără a preconiza însă o soluţie de schimb.

La 8 august, 2 600 000 de alegători s-au prezentat la urne pentru a alege pe cei 107 membri ai parlamentului pe o nouă perioadă de cinci ani. În fruntea listei electorale s-au aflat candidaţii partidului social-democrat al preşedintelui Tsiranana. P.S.D. a prezentat liste în şase provincii ale ţării şi la Tananarive, în timp ce principalul partid de opoziţie A.K.F.M., a participat numai cu patru liste. Alte patru grupări politice centriste şi independente cu şanse neglijabile au întîmpinat alegerile pe liste proprii.

Comentînd rezultatele scrutinului Agenţia **France Presse** sintetiza : „Victoria totală a P.S.D. în provincie, succesul partidului de opoziţie A.K.F.M. la Tananarive, participarea masivă a corpului electoral din întreaga ţară la alegeri (85 la sută)".

Duminica viitoare va avea loc un alt scrutin în cadrul căruia vor fi aleşi 94 de „consilieri generali neparlamentari".

Noi cărţi despre Kennedy

12 ani de colaborare cu Kennedy, de Evelyn Lincoln, este o nouă lucrare despre fostul preşedinte al Statelor Unite care încearcă să-l prezinte în raporturile sale cotidiene de lucru. Autoarea, fosta secretară particulară a preşedintelui, realizează un portret John Kennedy-omul obişnuit, cu defectele şi calităţile sale.

Ceilalţi colaboratori ai săi la Casa Albă pregătesc la rîndul lor cîte o carte ; cea scrisă de Evelyn Lincoln este prima care va vedea lumina tiparului, în cursul acestei luni.

Conferinţă sindicală spaniolă

Sesiunea Uniunii generale muncitoreşti din Spania, aflată în emigraţie, s-a întrunit la Toulouse pentru a examina problemele actuale şi perspectivele politice ale Spaniei. Liderii sindicali spanioli consideră că printre problemele mai importante care se ridică în faţa Spaniei se numără necesitatea creării unui guvern provizoriu în care să fie reprezentate toate forţele democrate şi a cărui primă sarcină să fie organizarea unor alegeri libere. Rezoluţia politică generală subliniază necesitatea „desfăşurării unor mari mişcări greviste în scopul ridicării nivelului de trai al populaţiei şi stimulării progresului pentru ridicarea Spaniei la nivelul unei ţări europene în care va trebui să se includă după dispariţia regimului totalitar".

Un atlas al Antarcticii

La Moscova va apare un atlas menit să dea o idee despre natura celui de al şaselea continent, despre reliefu său şi condiţiile atmosferice. Atlasul va conţine date despre temperatură, profilul glacial şi detalii sinoptice. În atlas se vor mai găsi hărţi geografice generale şi geologice, planşe oceanologice, seismice şi geofizice. Se vor atribui cu acest prilej aproximativ 500 de noi numiri de mări, insule, ghețari şi culmi muntoase. Observaţiile fotografice ale aurorelor boreale au permis punerea la punct a hărţilor care menţionează frecvenţa lor în diferite zone. Atlasul va prezenta date precise şi detaliate asupra compoziţiei, structurii scoarţei terestre, precum şi asupra reliefului continentului şi a fundului de ocean.

„în domeniile politic, economic, cultural, ştiinţific şi tehnic".

Vizita delegaţiei guvernamentale române în frunte cu Bujor Almăşan a prilejuit totodată unele contacte cu personalităţile conducătoare din R. P. Chineză. Astfel, delegaţia guvernamentală română a fost primită de Ciu En-lai, premierul Consiliului de Stat al R. P. Chineze. De asemenea, delegaţia efectuează o vizită în R. P. Chineză. Printre altele, oaspeţii români au vizitat oraşul Şanhai şi expoziţia industrială din acest mare centru al R. P. Chineze.

N. PĂTRAŞCU

SAIGON

Desfăşurarea luptelor

Comunicatul oficial american difuzat la începutul acestei săptămîni şi anunţînd „calm în toate sectoarele Vietnamului de sud", nu este în acord cu faptele.

Corespondenţii americani relatează despre „noua fază" în care a intrat activitatea bombardierelor americane în Vietnamul de sud. A fost citată cifra de 393 misiuni de bombardament într-o singură zi. În cursul acestor atacuri au fost lansate 700 tone de bombe asupra localităţilor din Vietnamul de sud bănuite a fi locuri de concentrare a forţelor patriotice. În plus, bombardamentele au fost însoţite de un foc intens lansat de distrugătoarele flotei a 7-a. Acestea au efectuat 6 misiuni de bombardament împotriva unor localităţi situate lîngă Da Nang şi Ca Mau. Comandamentul american a precizat : Au fost trase 382 de obuze grele. „Estimările pierderilor cauzate de aceste bombardamente sînt impresionante" — scrie din Saigon un corespondent francez referindu-se la cifrele anunţate de comandamentul american. Forţele americane bombardează nu numai punctele în care bănuiesc că se află concentrări de partizani, ci şi localităţi cu populaţie paşnică.

Un exemplu în această direcţie îl oferă declaraţiile făcute de generalul Louis Walt, comandantul celei de-a treia forţe amfibii de la Da Nang şi Chu Lai, care a recunoscut că patru copii şi o femeie au fost ucişi în cursul „unor operaţiuni" ale trupelor sale la 15 km sud-est de Da Nang. Regretînd „aceste inocente victime", generalul Walt a declarat totodată că „el nu poate face responsabile trupele sale". „La Da Nang, ca şi în alte regiuni din Vietnam — declara un alt militar american, colonelul Louis Breault, purtătorul de cuvînt oficial — infanteria marină întîmpină mari dificultăţi căutînd să deosebească pe membrii Vietcongului de populaţia paşnică... Soldaţii noştri au constatat că nu există limita de vîrstă în acest război pentru portul de armă : tinerii ca şi bătrînii pot fi soldaţi ai Vietcongului". Conferinţa de presă a purtătorului de cuvînt a fost determinată de informaţiile şi filmele de televiziune transmise în Statele Unite în legătură cu distrugerea unei mari părţi a unui sat la sud de Da Nang. Corespondentul reţelei de televiziune americane arăta că în cursul operaţiunii respective „soldaţii infanteriei marine au incendiat sistematic cea mai mare parte a satului".

Intensificarea bombardamentelor americane nu a reuşit să reducă virulenţa şi forţa atacurilor şi operaţiunilor de anvergură ale forţelor patriotice. În această săptămînă, o mare atenţie au suscitat luptele care au avut loc lîngă Duc Co, pe platourile înalte, în apropierea bazei de la Pleiku. Duc Co este considerat un punct-cheie care controlează şoseaua nr. 19 dintre Nhon şi Pleiku. În toate aceste zile comunicatele militare americane recunoşteau indirect amploarea angajării militare în această regiune. Forţele patriotice au menţinut tot timpul regiunea sub controlul lor, iar violenţa ciocnirilor militare a fost comparată cu „o nouă bătălie de la Dien Bien Phu".

Tot săptămîna aceasta a făcut senzaţie atacul lansat de forţele patriotice împotriva unui depozit de benzină la Da Nang, cea mai importantă bază militară americană din Vietnamul de sud. Pătrunzînd în interiorul depozitului, la 15 km de oraş, forţele patriotice au distrus două dintre cele mai mari rezervoare de carburanţi destinate avioanelor de la bazele Da Nang şi Chu Lai, făcînd inutilizabil un al treilea rezervor şi, distrugînd în întregime centrala electrică care furnizează energie staţiunilor de pompare. Aproape jumătate din capacitatea depozitului (aproximativ 9 000 de m c de carburant) a fost scoasă din uz. Incendiul a durat opt ore.

Un alt moment important al săptămînii : prăbuşirea unui bombardier american B-57 cu încărcătura completă de bombe deasupra străzii principale din Nhatrang. Comunicatul menţiona laconic : 12 morţi, 71 răniţi din care 63 de vietnamezi şi 8 americani.

Au continuat de asemenea acţiunile forţelor patriotice în regiunea situată la sud-est de Saigon şi în jurul capitalei sud-vietnameze. Alte atacuri importante ale forţelor patriotice s-au înregistrat în delta Mekongului şi în regiunile situate la est de Saigon, unde au fost distruse cîteva posturi militare guvernamentale. Pe lista localităţilor atacate de forţele patriotice se înscrie, de asemenea, Tay Ninh, localitate aflată la 65 de km nord-est de Saigon, Tam Binh, unde garnizoana guvernamentală a suferit pierderi grele, reşedinţa regiunii Cu Chi, la 30 km nord-est de Saigon, etc.

O deosebită atenţie a suscitat declaraţia C.C. al Frontului Naţional de Eliberare din Vietnamul de sud care menţiona hotărîrea de a înarma întregul popor din Vietnamul de sud şi de a chema pe toţi tinerii şi pe toate femeile să se înroleze în armata patriotică pentru a intensifica lupta împotriva agresorilor americani. Frontul a lansat un apel către poporul din R. D. Vietnam cerîndu-i să sprijine activ poporul sud-vietnamez în toate domeniile „pentru a putea întări forţele noastre şi de a face războiul de rezistenţă de zece ori mai viguros". De asemenea, documentul reafirma apelul adresat guvernelor şi popoarelor ţărilor prietene din lume de a condamna şi împiedica prin toate mijloacele trimiterea de noi trupe în Vietnamul de sud, de către S.U.A.

V. S.

ART BUCHWALD – PROFET

Considerat — multă vreme şi pe nedrept — umorist, Art Buchwald se dovedeşte ceea ce noi considerăm de mult că este — un profet. Ca toţi profeţii, nu este înţeles în ţara lui, unde bănuim de altfel că s-a întors (de la Paris) nu în urma vreunei hotăriri a redactorului şef de la New York Herald Tribune, ci anticipînd campania împotriva cheltuirii dolarilor americani în Franţa. Ducînd pînă la ultimele consecinţe raţiunile politice ale Casei Albe sau Pentagonului, Buchwald reuşeşte să indice sensul evenimentelor şi iniţiativele pe care oamenii de stat americani, cunoscuţi pentru prudenţa cu care acţionează, nu sînt în măsură să le anunţe decît cu o întîrziere apreciabilă.

Iată un exemplu : la 31 iulie, sub pretextul unui interviu imaginar — pretext necesar pentru a nu-l expune pe autor acuzaţiilor preşedintelui Johnson că a dezvăluit informaţii strict secrete — Buchwald îi prevenea pe cititorii ziarului New York Herald Tribune asupra posibilităţii ca unităţile americane aflate în Vietnam să fie dotate cu consilieri sud-vietnamezi. Cei care îl consideră pe Buchwald un umorist au rîs, dar iată că la 7 august, ziarul Le Monde, care nu practică umorul fără aver.isment, anunţă că la Saigon s-a cerut constituirea unui corp de consilieri sud-vietnamezi care ar urma să dea indicaţii trupelor americane aflate pe cîmpul — sau în jungla — de luptă. Propunerea este studiată cu multă seriozitate şi avem motive să credem că profeţia lui Buchwald va primi o confirmare oficială deplină. Putem aşadar — mergînd pe urmele informatului ziarist american — să facem cîteva consideraţii asupra perspectivelor pe care le deschide această iniţiativă.

Utilitatea consilierilor sud-vietnamezi sare în ochi. Nu ştim cine ar putea da un răspuns mai competent la întrebări cum ar fi : ce e de făcut cînd mergi trei zile fără să-i găseşti pe partizani ? Dar cînd te găsesc ei, pe neaşteptate ? Dar cînd te bombardează chiar aviaţia ta ? Cînd jumă.ate de companie dezertează ? Dar cînd dezertează toată compania ?

Caracterul judicios al măsurii reiese şi din alte considerente. Atunci cînd soldaţii armatei guvernamentale erau cu mult mai numeroşi decît militarii americani, aceştia din urmă ocupau ei funcţia de consilieri. S-a observat însă că în condiţiile existente în Vietnamul de sud, numărul militarilor americani are tendinţa să crească masiv, iar acela al sud-vietnamezilor, care par să prefere să-şi cultive orezăriile în loc să le bombardeze, să scadă tot atît de masiv. Este firesc, în acest caz, ca rolurile să fie inversate, de vreme ce raportul numeric între americani şi sud-vietnamezi se inversează şi el. Hotărîrea anunţată de Buchwald este extrem de oportună : după cum evoluează lucrurile, acest raport numeric va fi exact cel necesar pentru ca fiecare mare unitate americană să folosească experienţa a doi-trei consilieri sud-vietnamezi.

Nu trebuie uitat un alt aspect al problemei : ce se va întîmpla dacă numărul sud-vietnamezilor înrolaţi în forţele guvernamentale va continua să scadă şi după ce va fi atins „raportul ideal" ? Cu alte cuvinte, dacă o să dezerteze şi consilierii ? Pe de altă parte este neapărat necesar ca un număr, să zicem de ordinul sutelor, de ofiţeri sud-vietnamezi să fie ţinut ca o rezervă pentru formarea guvernelor în următoarele luni.

Acestea sînt însă probleme ale viitorului. În momentul de faţă, instituirea corpului de consilieri sud-vietnamezi ar fi o măsură cît se poate de oportună. Ne gîndim şi la aspectul propagandistic : nu s-ar mai afirma că americanii sînt aceia care îi îndeamnă pe sud-vietnamezi să lupte. Cu un minimum de efort, s-ar putea chiar argumenta contrariul.

Mihai MATEI

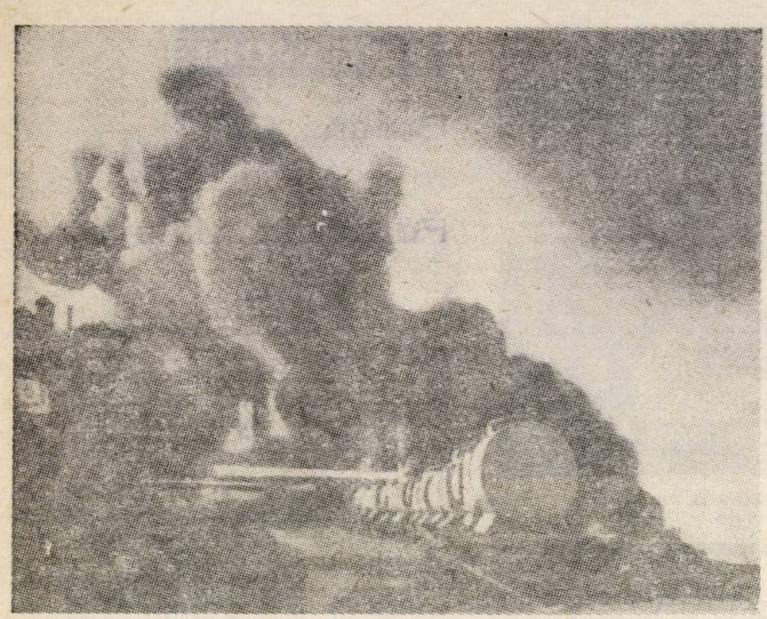

Imense trîmbe de fum înconjoară garnitura de cisterne cu benzină din depozitul de carburanți al aviației americane de la Da Nang, după un atac al forțelor patriotice vietnameze. Pagube : 9 milioane de litri de benzină

ALGER

Corespondență de la C. Benga

Preliminarii la conferințele afro-asiatice

Cea de-a doua conferință afro-asiatică la nivel înalt, amînată de la 29 iunie la 5 noiembrie la Alger și conferința șefilor de state membre ale Organizației Unității Africane, proiectată inițial pentru 1 septembrie la Accra, preocupă în mod deosebit, în aceste zile, principalele capitale de pe cele două continente. Se desfășoară o intensă activitate diplomatică.

După cum se știe, guvernul ghanez, care urma să găzduiască la 1 septembrie conferința la nivel înalt a statelor membre ale Organizației Unității Africane, conform hotărîrilor din iunie a.c. ale reuniunii de la Lagos a miniștrilor de externe ai acelorași țări, a propus amînarea ei pentru 21 octombrie 1965 „întrucît Ghana nu este încă pregătită materialicește pentru a primi o asemenea conferință".

Unele guverne interesate și-au exprimat opinia că cererea Ghanei de a se amîna viitoarea conferință a Organizației Unității Africane riscă să influențeze negativ asupra celui de-al „doilea Bandung", care va începe la 5 noiembrie la Alger, întrucît datele celor două conferințe „la nivel înalt" ar fi prea apropiate.

Paralel cu consultările legate de organizarea conferinței afro-asiatice, guvernul algerian poartă în prezent discuții cu guvernele statelor africane pentru ca eventuala amînare a viitoarei conferințe de la Accra „să nu răstoarne calendarul întîlnirilor internaționale prevăzute și să permită șefilor de state ai țărilor respective să participe eficient la ambele conferințe la nivel înalt, afro-asiatică și O.U.A.". La aceasta se mai adaugă și conferința arabă, tot la nivel înalt, a țărilor membre ale Ligii Arabe, fixată pentru 13 septembrie la Casablanca.

Mai multe țări africane printre care Sudanul, Camerunul, Republica Arabă Unită, Tunisia, Mauritania și Republica Africa Centrală au declarat că preferă să se schimbe data conferinței de la Accra, nu cea a conferinței de la Alger.

Guvernul senegalez a sugerat astfel, pentru conferința africană, jumătatea lunii noiembrie, în loc de 21 octombrie.

Surse ale guvernului de la Tunis consideră că noua dată propusă „este prea apropiată de data reținută pentru conferința afro-asiatică". Aceleași surse au precizat că alegerea unei noi date ar trebui „să se inspire din dorința de a păstra un interval suficient pentru a permite celor două conferințe să întrunească condițiile corespunzătoare".

Luni, ministrul de externe al Algeriei, Bouteflika, a pornit într-o călătorie prin capitalele Republicii Mali, Guineei, Ghanei, Sudanului și Etiopiei, pentru a susține punctul de vedere algerian potrivit căruia data conferinței afro-asiatice nu trebuie schimbată în nici un caz. În Ghana, după cum a declarat la plecare, va căuta, împreună cu președintele Nkrumah, „o formulă de natură să asigure succesul conferinței de la Accra", pe care o consideră „de o importanță incontestabilă" și al viitoarei conferințe afro-asiatice din 5 noiembrie de la Alger.

Sub titlul „Algerul se pregătește", ziarul *El Mudjahid*, oficiosul guvernului algerian, scrie următoarele : „Conferințele la nivel înalt de la Alger, Accra și Casablanca au o deosebită importanță și de aceea se impune să fie minuțios pregătite, pentru ca rezultatele lor să fie eficiente pe toate planurile. Se impune de asemenea — conchide *El Mudjahid* — armonizarea organizării celor trei conferințe".

Alger, 10 august

REFLECTOR

Cum să învingi în alegeri

Acum un an, în librăriile americane a apărut cartea „Cum să învingi în alegeri" de Stephen Shadegg ; sub titlul „Ce i s-a întîmplat lui Goldwater ?", același autor reconstituie cu destulă obiectivitate motivele care au dus la înfrîngerea reprezentantului republican.

Presa atribuie lucrării valoare documentară pentru felul în care prezintă climatul politic din sînul partidului republican.

„Bietul Metternich"

Coborînd pe Dunăre spre Marea Neagră duc cu mine de la Viena ultima imagine a unui afiș care comemora a 150-a aniversare a Tratatului de la Viena. Deasupra semnăturii lui Talleyrand figura cea a lui Metternich.

Bietul Metternich ! Dacă ar putea vedea harta Europei centrale așa cum o descopăr eu în acest moment ! El, care se lăuda că este pompierul Europei, ar vedea efectele neașteptate ale incendiilor care au devastat domeniile vechilor monarhii și au răsturnat echilibrul pe care încerca să-l mențină. Ar fi pentru el o serioasă lecție de modestie.

Asta mă face să mă gîndesc la acel pompier al lumii care, de la Washington, crede că va putea stinge incendiile ce se aprind în diverse locuri utilizînd ca metodă doar torța intervențiilor armate.

Robert ESCARPIT
(din Le Monde)

Delphi se modernizează

Delphi, locul de naștere al consiliilor interstatale din Grecia antică, va deveni în curînd un lăcaș al înțelegerii și colaborării internaționale.

Aici, pe versantul sudic al munte'ui Parnas, la sugestia profesorului Constantin Kitsikis, se va înălța un edificiu al culturii internaționale cu săli de lucru, săli de lectură și de concerte. Din punct de vedere arhitectonic ansamblul este cu grijă proiectat astfel încît prin liniile sale simple, apropiate de stilul doric, se va armoniza cu peisajul auster din Delphi. Terminarea lucrărilor este prevăzută pentru sfîrșitul anului viitor.

Totodată, pe lîngă teatrul antic în aer liber existent, se va mai construi un teatru, care, cu începere din 1966, va găzdui din doi în doi ani spectacole dramatice grecești antice.

Mafia siciliană în derută

Poliția italiană, cu concursul celei americane, a dat recent o gravă lovitură Mafiei siciliene, care se ocupa cu contrabanda de țigări și droguri. Țigări americane erau aduse în Italia, în timp ce cantități de cocaină și heroină treceau Atlanticul spre America, prin intermediul unui bucătar de pe un transatlantic care făcea escală la Palermo. Au fost arestați 10 capi ai organizației mafiote. Ancheta continuă : în Italia pentru a se stabili răspunderea celor arestați ; în S.U.A. pentru a se aduna noi dovezi din cercurile emigranților italieni. De altfel, punctul de plecare al acestei energice intervenții a autorităților italiene l-a constituit o scrisoare descoperită asupra cadavrului unui anume Charles Binaggio, șeful bandei din Kansas City, care a fost ucis în mod „misterios".

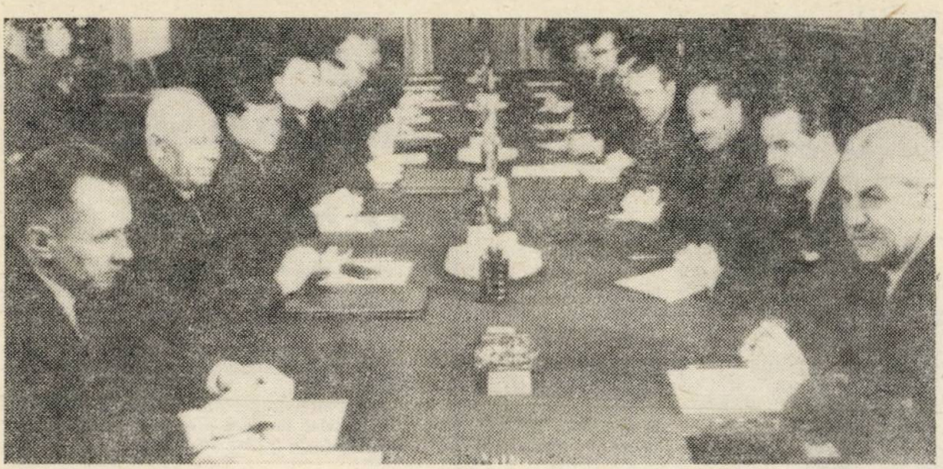

La Kremlin, în timpul convorbirilor dintre Suat Hayri Urgüplü, primul ministru al Turciei (dreapta), și Alexei Kosighin, președintele Consiliului de Miniștri al U.R.S.S.

MOSCOVA

Corespondență de la
Boris IZAKOV
comentator al agenției Novosti

Uniunea Sovietică și Turcia

Una din trăsăturile tradiționale ale politicii externe sovietice constă în tendința de a menține relații prietenești cu toate statele vecine, indiferent de sistemul social dintr-o țară sau alta. Firește, îmbunătățirea care se conturează în relațiile sovieto-turce este întîmpinată cu satisfacție de opinia publică sovietică. Vizita pe care o face în țara noastră premierul Urgüplü constituie o nouă etapă în dezvoltarea legăturilor sovieto-turce.

A fost un timp cînd aceste relații se distingeau printr-o mare căldură. Am participat ca reprezentant al presei la vizita delegației sovietice în Republica Turcia, în 1933, cu prilejul celei de a 10-a aniversări a acesteia. Pot sublinia faptul că relațiile sovieto-turce au fost în acea perioadă cu adevărat prietenești.

Chiar și în prezent, după mai bine de trei decenii, parcă aud cuvintele conducătorului statului, Atatürk, care sublinia cum țara sovietică a întins o mînă de ajutor Turciei luptătoare. Rusia Sovietică a ajutat-o atunci să lupte împotriva ocupanților imperialiști, i-a trimis arme și muniții, i-a acordat sprijin moral și material. Atatürk amintea aceste lucruri cu evidentă recunoștință.

Uniunea Sovietică a acordat în acele vremuri Turciei un ajutor economic substanțial. Marile combinate textile și alte întreprinderi construite cu participarea ei constituie și astăzi o mărturie elocventă a prieteniei fructuoase cu statul sovietic vecin.

U.R.S.S. și Turcia au colaborat cu succes în acea perioadă și în domeniul relațiilor internaționale. Această colaborare corespundea intereselor păcii generale.

Nu vreau să mă opresc asupra cauzelor care au provocat o răcire a relațiilor sovieto-turce în anii următori ; ele sînt bine cunoscute și nu are nici un rost să le amintim la infinit. Voi spune doar că este mult mai ușor să strici relațiile dintre țări decît să le consolidezi. Prietenia sovieto-turcă a fost edificată în decurs de 15 ani. După moartea lui Atatürk ea s-a deteriorat foarte repede. Relațiile prietenești între U.R.S.S. și Turcia au fost în favoarea ambelor țări. În schimb, de pe urma răcirii lor au avut de cîștigat doar alții. Concluzia se impune: trebuie să existe o preocupare deosebită pentru relații favorabile între state. Acestea trebuie păzite.

În ultimii ani, în politica externă a vecinului nostru turc se manifestă tendințe noi. Uniunea Sovietică are o atitudine de înțelegere față de acestea și pășește cu hotărîre în întîmpinarea lor. Au fost adoptate cîteva măsuri pe calea restabilirii unor relații bune sovieto-turce : vizita în vara anului 1963 în Uniunea Sovietică a unei delegații parlamentare turce, în frunte cu actualul prim-ministru Urgüplü ; vizita, în toamna anului 1964, în U.R.S.S. a ministrului de externe Erkin ; vizita de răspuns, în Turcia, în ianuarie anul acesta, a delegației Sovietului Suprem al U.R.S.S. în frunte cu N. Podgornii ; în sfîrșit, vizita ministrului de externe sovietic, A. Gromîko, în Turcia, în a doua jumătate a lunii mai.

Comunicatul comun sovieto-turc publicat după această vizită a stîrnit numeroase ecouri și comentarii în lumea întreagă.

Cele două țări și-au confirmat hotărîrea de a contribui la stabilirea unei păci trainice și la dezvoltarea colaborării internaționale. Comunicatul cuprinde recunoașterea principiului coexistenței pașnice a statelor aparținînd unor sisteme sociale diferite, principiu atît de important pentru relațiile dintre U.R.S.S. și Turcia. Este reafirmată comunitatea de păreri asupra unor probleme importante : dezarmare, dreptul popoarelor de a trăi fără asuprire colonială, consolidarea O.N.U. și respectul față de statutul acestei organizații. Comunicatul prevede dezvoltarea continuă a legăturilor economice și comerciale, lărgirea schimbului cultural și a contactelor personale.

Unele ziare occidentale și în primul rînd presa americană afirmă că Turcia ar putea pierde de pe urma îmbunătățirii care se conturează în dezvoltarea relațiilor sovieto-turce. Asemenea afirmații n-au nimic comun cu realitatea : ambele părți pot doar să cîștige de pe urma acestor lucruri. Cîștigă și cauza păcii în întregul ei.

Convorbirile care au început luni la Moscova între oamenii de stat sovietici și turci vor contribui, fără îndoială, la dezvoltarea relațiilor prietenești dintre U.R.S.S. și Turcia.

Moscova, 11 august

SINGAPORE

Breșă în Federația Malayeză

„Evoluția primejdioasă pentru coeziunea internă a Malayeziei se îndreaptă spre un punct culminant, dacă nu chiar către o criză" — observa *Stuttgarter Zeitung* în numărul său din 23 iunie, analizînd echilibrul intern dificil al federației.

„Punctul culminant" a fost atins la 8 august, cînd, simultan, primul ministru al Malayeziei, Tungku Abdul Rahman, și cel al statului confederat Singapore, Lee Kuan, au făcut cunoscută hotărîrea Singaporelui de a se retrage din Federația Malayeză.

Latentă, criza Federației Malayeze a însoțit evoluția dificilă a acestui stat încă de la formarea sa în septembrie 1963. Statele care urmau să intre în componența federației — Malaya, Singapore și principatele Sarawak și Sabah din nordul insulei Borneo — și-au manifestat, fiecare, rezervele față de formula federalizării.

Guvernul format în Singapore în 1959 de Partidul acțiunii populare a lui Lee Kuan nu întreținuse legături prea cordiale cu cabinetul malayez al lui Abdul Rahman nici înainte de constituirea federației. Relațiile dintre Singapore și Kuala Lumpur au rămas dificile și după aceea.

„Lee este plin de resentimente față de pătrunderea malayezilor în economia de stat bine administrată a Singaporelui — scria la începutul acestui an revista *Economist*. Pe plan economic el condamnă proiectatele impozite malayeziene care ar apăsa în mod nejust asupra economiei Singaporelui". Recent, Singaporele, a cărui dezvoltare economică este supe-

Lee Kuan-Yew, primul ministru al statului Singapore

rioară celei a restului federației, a refuzat să accepte majorarea de la 40 la 60 la sută a cotei destinate guvernului central din sumele provenite în urma operațiunilor sale portuare. Guvernul din Singapore dezaprobă și politica internă nedemocratică, de învrăjbire între diversele populații ale federației, promovată de guvernul Rahman și care, în cîteva rînduri, a dus la ciocniri sîngeroase. In sfîrșit, Singaporele s-a declarat nemulțumit de reprezentarea sa insuficientă în parlamentul federal. Din cei 159 de deputați, 104 reprezentau Malayezia propriu-zisă, 15 Singapore, (cu 1 700 000 locuitori). 24 Sarawak (cu 780 000 locuitori) și 16 Sabah (cu 475 000 locuitori).

Desolidarizîndu-se de politica promovată de guvernul central, Lee Kuan a regrupat în jurul Partidului acțiunii populare din Singapore o parte importantă a opoziției federale, formînd împreună cu două organizații politice din Malayezia și altele două din Sarawak o puternică grupare opozițională la nivel federal — Convenția de solidaritate malayeziană.

Cu cîteva zile înainte de sciziune, divergențele între Singapore și Kuala Lumpur atinseseră cel mai înalt punct. Anumite cercuri extremiste malayeziene cereau destituirea premierului din Singapore și întemnițarea lui. La Singapore circula zvonul că primul ministru Kuan este pe punctul de a demisiona. De aceea, știrea desprinderii Singaporelui din federație a constituit o veritabilă surpriză (pentru populația insulei, scrie corespondentul *U.P.I.* a fost „un șoc plăcut").

Declarațiile prin care cei doi premieri au anunțat scindarea cuprind angajamentul că Malayezia și Singapore vor continua să mențină relații amicale și să colaboreze strîns în domeniile economic, comercial și militar.

Politica externă pe care guvernul din Singapore urmează să o aplice a debutat prin cîteva măsuri realiste. Filiala din Singapore a Băncii R. P. Chineze, a cărei activitate fusese suspendată recent de către guvernul din Kuala Lumpur, a fost autorizată să funcționeze în continuare. Intr-una din primele sale declarații de după retragerea din federație, primul ministru Kuan și-a manifestat speranța că relațiile cu Indonezia se vor îmbunătăți. El s-a declarat în favoarea reluării schimburilor comerciale și a celor diplomatice la rang de consulat între cele două țări vecine.

La rîndul său, dr. Subandrio, ministrul de externe al Indoneziei, a făcut cunoscut că țara sa este gata să recunoască și să stabilească relații diplomatice cu noul stat independent Singapore.

Cu multă atenție a fost așteptată reacția Angliei la secesiunea malayeză, dat fiind că pe teritoriul insulei Singapore se află amplasată cea mai mare bază militară britanică din Extremul Orient. Marea Britanie dispune pe insulă de trei baze aeriene dotate cu avioane de reacție de luptă și bombardament și de o bază militară navală. De aceea, recunoașterea promptă a noului stat de către guvernul englez intra oarecum în previziunile comentatorilor. Agenția *France Presse* explica: „Fiind pusă în fața faptului împlinit, Marea Britanie dorește acum să mențină cele mai bune relații cu noul stat, care adăpostește puternicele sale baze militare de care depinde ansamblul dispozitivului militar britanic din sud-estul asiatic. Anglia dorește să se asigure că nimic nu va reduce capacitatea forțelor sale în această regiune".

Deși Lee Kuan a promis că țara sa va respecta în continuare toate acordurile militare încheiate cu Marea Britanie și își va îndeplini angajamentele legate de menținerea bazelor militare engleze, în cercurile oficiale londoneze a fost semnalată o oarecare neliniște. Unii experți în problemele strategiei consideră că „Singapore nu mai poate fi un pivot sigur al angajamentelor Marii Britanii la est de Suez". De aceea ei preconizează deplasarea unei părți a rezervelor strategice britanice cu forțele aeriene și navale în regiunile de nord și de vest ale Australiei, proiect aflat de altfel încă mai de mult timp pe masa de lucru a ministrului apărării Denis Healey.

Temeri similare au fost împărtășite și la Washington. Agenția *U.P.I.* relata că „oficialitățile americane par să regrete separarea Singaporelui de Malayezia, deoarece se tem că aceasta ar putea avea o influență negativă asupra stabilității Asiei de sud-est".

Deocamdată, pentru susținătorii Federației Malayeze (în măsura în care se mai poate vorbi acum de existența ei ca atare) un motiv suplimentar de îngrijorare este reacția din cele două principate din Borneo de nord în urma desprinderii Singaporelui. Ignorînd speranța nutrită de premierul federal Rahman că „populațiile din Sarawak și Sabah vor continua să acorde încredere guvernului central", principalele partide de opoziție din Sarawak au cerut inițierea unui referendum care să hotărască soarta acestui teritoriu deoarece, „în felul în care se prezintă acum, Federația Malayeză constituie un eșec".

Evoluția viitoare a ceea ce a mai rămas din Federația Malayeză ca și drumul pe care va merge Singaporele sînt probleme urmărite cu mult interes. Deocamdată, problema care se pune este — după cum subliniază corespondentul Agenției *France Presse* — „de a ști dacă retragerea Singaporelui va avea ca rezultat final dizoluția completă a federației".

Oricum, observatorii sînt unanimi în a constata că greșeala de ordin politic și diplomatic comisă de Marea Britanie la 16 septembrie 1963 prin crearea Federației Malayeze a căpătat cea mai puternică penalizare chiar din partea unuia din teritoriile confederate.

Corneliu VLAD

În Cipru

Cu toate că în ultimele săptămîni nu s-au mai înregistrat ciocniri, trupele O.N.U. continuă să patruleze în localități și pe șosele.

La Nicosia, soldați danezi asigură ordinea, la o răscruce

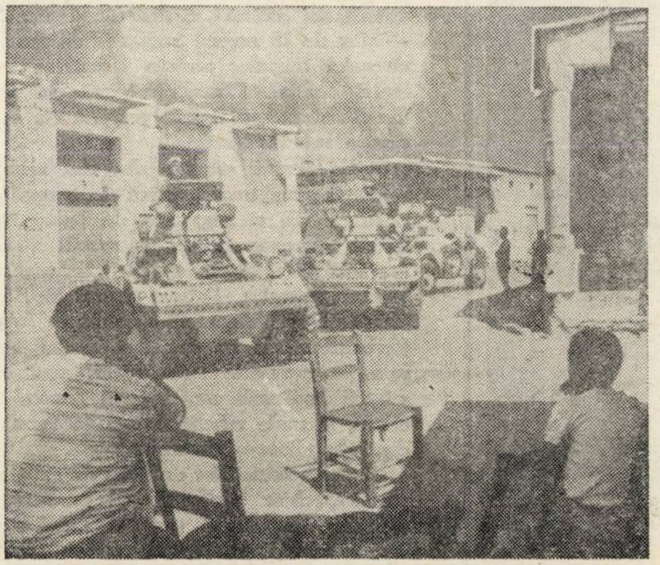

In satul Zyyi, locuit de greci și turci, patrulează tancuri britanice

INCENDIUL DIN SUDUL FRANȚEI

De-a lungul pădurilor pîrjolite de incendiu, mecanicii repară liniile telefonice

În departamentul Var din sudul Franței, un uriaș incendiu, care a durat aproape o săptămînă, a distrus 20 000 de hectare de pădure din masivul Maures, a cauzat două morți (scriitorul Georges Barbarin și soția sa), zeci de răniți (printre care fostul președinte al Franței, Vincent Auriol), a carbonizat cabane, automobile, auto-caravane și corturi, a stîrnit panică printre vilegiaturiștii din localitatea Bormes-les-Mimosas. Numeroși turiști, în echipament sumar, au fost obligați de dramaticul dezastru să se refugieze în mare, pentru a scăpa de vîlvătăi.

La originea incendiului stau pinii maritimi și arbuștii uscați din regiune, foarte inflamabili în timpul verii. Extinderea focului a fost favorizată de vîntul mistral, foarte violent în valea inferioară a Ronului.

Folosirea hidroavioanelor de tip Catalina pentru stingerea incendiului s-a dovedit ineficace, căci apa lansată din rezervoarele aeroportate se evapora — din cauza temperaturii ridicate — înainte de a atinge solul.

Goniți de flăcările din păduri, vilegiaturiștii sînt evacuați la Lavandou

KHARTUM

Frămîntările din Sudan

Actuala criză din Sudan amplifică în mod considerabil elementele componente ale neînțelegerilor care au dus în ultimul an la prezența aproape continuă în viața politică a țării a așa-numitei probleme a sudului. Etapa a depășit faza conferințelor și a diferitelor tentative de reconciliere. Actualmente, pe primul plan se înscrie o înfruntare militară deschisă și recurgerea la violență de ambele părți.

Știrile sosite din Khartum, cu tot caracterul lor contradictoriu, demonstrează cel puțin două lucruri : pe de o parte, intenția guvernului de a „nu da înapoi" de la proiectele sale în ce privește rezolvarea problemei sudului, fie pe cale politică, fie pe cale militară, după cum a afirmat primul ministru Mahgoub ; pe de altă parte, reluarea pe scară largă a ostilităților în partea de sud a țării. Se spune, astfel, că peste 8 000 de rebeli sudiști ar participa la acțiuni militare împotriva forțelor guvernamentale. Comandamentul militar a anunțat că grupuri de rebeli înarmați sînt concentrate la frontierele Sudanului cu Congo (Leopoldville) și Republica Africii Centrale. Ultimatumul dat de guvern ca rebelii să depună armele nu a fost urmat, și din surse guvernamentale, la Khartum s-a anunțat că „guvernul este pregătit să facă față situației pentru a pacifica regiunea".

A urmat, după aceea, punerea în stare de alarmă a unităților armatei sudaneze și adoptarea unor măsuri de securitate la Khartum. Nici un avion militar nu a mai fost autorizat să aterizeze pe aeroporturile sudaneze sau să zboare deasupra Sudanului. Totodată, cercurile conducătoare sudaneze au anunțat că măsurile militare adoptate sînt justificate de intențiile elementelor separatiste din sudul Sudanului de a desprinde această regiune de sub autoritatea centrală. A fost citată și o dată — ziua de 18 august ,respectiv aniversarea răscoalei trupelor sudiste împotriva regimului central. Planul, publicat de presa din Khartum, ar fi fost pregătit de organizația rebelă „Azania".

Știrile despre situația din sud menționează crearea unor „lagăre de securitate" pentru civili și angajarea de lupte între forțele guvernamentale și rebelii sudiști. Au fost înregistrate ciocniri în regiunea Nilului Superior, Bahr-el-ghazal și Ecuatorială. După două zile de lupte forțele guvernamentale au reocupat orașul Tumbara în provincia Ecuatorială, post care asigură legăturile cu cartierul general sudanez, și unde rebelii sudiști au încercuit două batalioane guvernamentale.

În ciuda intențiilor de a nu da amploare situației, chiar știrile răzlețe care răzbat oglindesc caracterul grav al evenimentelor. Astfel, în provincia Ecuatorială acțiunile rebelilor sudiști sînt deosebit de intense. Au fost distruse numeroase poduri, este stînjenită aprovizionarea.

Presa sudaneză se ocupă în mod deosebit în aceste zile de problema originii noii crize politice din Sudan. Referindu-se la unele declarații făcute de oficialități, cum ar fi, de pildă, declarația ministrului de interne, Abdel Rahman el-Nouri, că „informațiile obținute de către guvern confirmă că elementele separatiste sînt gata să pătrundă în Sudan cu ajutorul unei țări cunoscută pentru ostilitatea sa față de Sudan", ziarele insistă asupra răspunderii puterilor colonialiste și a complicității guvernului de la Leopoldville la actualele evenimente din țară. Ziarul *Al Rai al Aam*, unul din cele mai răspîndite cotidiene sudaneze, acuză „țările străine care îi ajută pe rebelii din sud și le furnizează nu numai experți dar și arme moderne pentru a separa provinciile din sud ale Sudanului de cele din nord". Ziarul scrie : „Este la fel de clar că guvernul din Congo-Leopoldville colaborează în această acțiune cu Statele Unite, Marea Britanie și Belgia". Aceste aprecieri au fost reluate și de alte ziare sudaneze. A urmat o dezmințire a ambasadorului american la Khartum, William Rountree, care a afirmat că Statele Unite n-ar furniza nici un fel de asistență rebelilor din sud.

Cu toate acestea, impresia existentă în cercurile politice de la Khartum este că actualele evenimente au fost puse la cale cu sprijinul occidental acordat indirect, prin intermediul guvernului Chombe. Este citată întrevederea care a avut loc la Leopoldville între ministrul de interne Nendaka și doi membri ai partidului de opoziție din sudul Sudanului, SANU. Întrevederea a fost axată — s-a anunțat la Ministerul de Interne congolez — „asupra situației politice sudaneze și a conflictului care există în Sudan". Același comunicat preciza că „situația politică și militară din Sudan este urmărită cu cea mai mare atenție de către autoritățile congoleze". Fraza trădează sprijinul evident pe care-l acordă Chombe rebelilor din sud, despre care la Khartum se spune că există documente ce vor fi date publicității.

Problema nu este de dată recentă. După cum se știe, Chombe este nemulțumit de sprijinul pe care Sudanul l-a acordat un timp forțelor insurgente din Congo. Probabil că recenta declarație a primului ministru sudanez, Mahgoub, referitoare la retragerea acestui sprijin, ca și plecarea din Khartum a generalului Olinga și a altor fruntași politici ai insurgenților congolezi, era menită să sublinieze interesul guvernului de la Khartum pentru o normalizare a relațiilor și, implicit, o scădere a creditului de care se bucură opoziția sudistă la Leopoldville. Calculele s-au dovedit însă a fi neîntemeiate. Opinia publică din Sudan cere guvernului să depună eforturi pentru normalizarea situației. Unele ziare (ca, de pildă, *Al Rai al Aam)* preconizează crearea unui „guvern național puternic care să nu ezite să manifeste inițiativă pentru reglementarea situației din sudul Sudanului".

I. R.

TOKIO

Reevaluări în politica externă

La 6 august oficialităţile japoneze au anunţat că va fi efectuată o anchetă generală asupra efectelor bombardamentelor atomice de la Hiroşima şi Nagasaki. Faptul că s-a trecut peste considerentul susceptibilităţii americane — explicaţie a întîrzierii atît de îndelungate a anchetei — este semnificativ şi confirmă ceea ce un comentator numea „o fază nouă şi delicată" a relaţiilor japono-americane. Cu toate că guvernul japonez — care înscrie în programul său menţinerea unui partnership cu S.U.A. şi ţine seama de faptul că această ţară reprezintă principalul partener comercial al Japoniei — nu se grăbeşte să formuleze constatări, presiunea evenimentelor a dus la conturarea unor disensiuni care afectează relaţiile bilaterale, atît pe plan economic cît şi pe plan politic.

Japonia ezită să facă sacrificii în folosul „apărării dolarului"

Pentru relaţiile economice, perioada critică se situează în iulie. Chiar în primele zile ale lunii se producea un incident în legătură cu care Departamentul de Stat se declara „neliniştit" : un avion de transport al societăţii Pan American Airways, aflat în drum spre Hong Kong, era obligat de autorităţile japoneze să-şi lase încărcătura la Tokio. Neliniştea de la Washington a primit un răspuns inatacabil : itinerarul avionului Pan Am nu figura în acordurile existente cu privire la navigaţia aeriană. Presa niponă a folosit ocazia pentru a afirma „sentimentul că Japonia este supusă unor discriminări în domeniul transporturilor aeriene". Ziarele reaminteau că, în timp ce societăţile aviatice americane pot folosi orice oraş japonez ca escală în itinerariile asiatice, compania Japan Air Lines nu are permisiunea de a depăşi coasta de vest a S.U.A.

Incidentul amintit şi „ridicarea scuturilor" care a urmat în presa japoneză a făcut ca regimul aviaţiei civile să se bucure de prioritate pe agenda celei de-a patra sesiuni a Comitetului mixt (japono-american) pentru problemele economice şi comerciale. Aceasta nu era, însă, singura problemă controversată : în ajunul tratativelor de la Washington, ziarul *Asaki Shimbun* constata cu regret existenţa unei „serii de măsuri «destinate apărării dolarului» prin care se impun restricţii rigide asupra exporturilor japoneze de produse din lînă şi bumbac, şi asupra pescuitului în Pacificul de nord". Tot atunci, *Nihon Keizai Shimbun* sugera delegaţiei, compusă din şapte membri ai guvernului japonez în frunte cu ministrul de externe, Etsusaburo Shiina, să ceară guvernului american să-şi revadă poziţia în ce priveşte protecţionismul manifestat de S.U.A. în relaţiile economice cu Japonia".

Contrazicînd optimismul oficial, bilanţul sesiunii Comitetului japono-american dovedeşte că delegaţia condusă de Shiina nu a reuşit decît în mică măsură să-şi impună punctul de vedere. Este adevărat că s-a căzut de acord asupra necesităţii revizuirii acordurilor referitoare la transporturile aeriene, şi negocierile între experţi au început la 10 august, la Tokio. Dar în chestiunea pescuitului, comunicatul comun nu făcea decît să preconizeze „eforturi în vederea reglementării" — încă nematerializate, iar exporturile japoneze de produse textile nu erau nici măcar menţionate. Presa japoneză

→

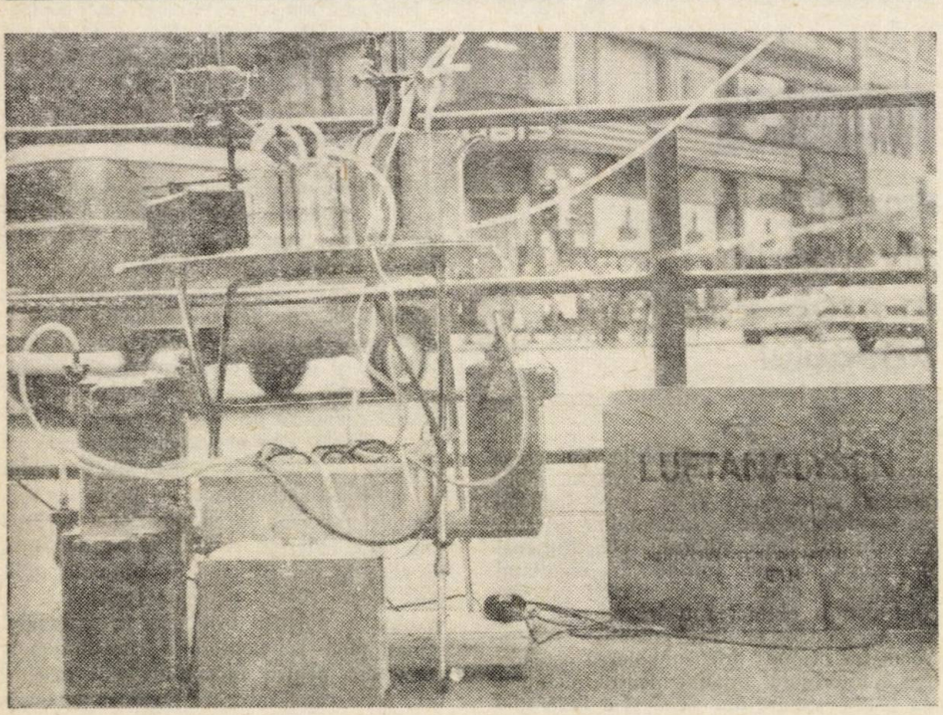

Institutul de igienă al Şcolii Superioare Tehnice Federale din Zürich a elaborat un aparat care analizează aerul. Instalat în diverse părţi ale oraşului, acest aparat furnizează date asupra impurităţilor din atmosferă.

REFLECTOR

Insulele Fiji n-au obţinut independenţa

Observatorii politici englezi consideră că în urma conferinţei pentru regimul constituţional al insulelor Fiji, Ministerul coloniilor a înregistrat de fapt principalul succes. Sarcina pe care şi-a propus-o — de a evita o ascuţire a relaţiilor cu gruparea politică conducătoare a insulelor şi discutarea problemei elaborării Constituţiei de aşa natură încît să nu fie acordată insulelor independenţa — a fost atinsă. Colonia — au declarat reprezentanţii englezi — „nu este încă pregătită" pentru o independenţă totală.

Raportul publicat menţionează astfel că insulele Fiji „au făcut un pas spre autoconducerea internă, păstrînd în continuare legăturile cu Marea Britanie". Totodată, datorită divergenţelor dintre reprezentanţii celor trei grupări naţionale din insulă participante la tratativele de la Londra, nu s-a ajuns la un acord asupra tipului de sistem electoral al insulei.

Conflictul ceasornicelor

Conflictul ceasornicelor, care opune Elveţia Statelor Unite, are o vechime de peste un secol. El a devenit însă de mare actualitate cu cîteva zile în urmă, după ce un grup de 17 senatori americani au intervenit pe lîngă preşedintele Johnson pentru ca acesta să nu dea dispoziţii în vederea reducerii taxelor vamale la importurile de ceasornice. Reacţia elveţiană a fost promptă şi energică. În cercurile interesate se afirmă că intervenţia senatorilor este în contradicţie flagrantă cu ideile care au stat la baza negocierilor internaţionale privind tarifele vamale, cunoscute sub denumirea de „runda Kennedy". La Berna, ministrul Albert Weitnauer, reprezentantul Elveţiei în cadrul amintitelor negocieri, a declarat că ţara sa este dispusă să contribuie la micşorarea unor tarife vamale numai în condiţii de strictă reciprocitate. Ministrul a lăsat să se înţeleagă că ţara sa nu este de acord ca ceasornicele să nu figureze pe lista produselor care vor fi negociate.

Elveţia acordă o deosebită atenţie acestei probleme întrucît ceasurile reprezintă un sfert din volumul exporturilor ei în Statele Unite. Din 1850 — data primului acord comercial helveto-american — politica comercială americană a suferit numeroase fluctuaţii care, după cum se semnalează într-un raport al Federaţiei elveţiene a ceasornicarilor, au provocat neajunsuri industriei elveţiene. În 1922, taxele vamale reprezentau între 40—185 la sută din valoarea produselor importate în S.U.A. În 1930 tarifele au fost sporite cu 12—100 la sută. În 1936 a fost încheiat însă un acord helveto-american şi taxele vamale au fost stabilite la un nivel suportabil.

Această situaţie a durat pînă în 1954, cînd preşedintele Eisenhower a sporit tarifele cu 50 la sută. Anul 1962 a fost dătător de speranţe pentru industriaşii elveţieni întrucît preşedintele Kennedy a elaborat legea „Trade Expansion Act" prin intermediul căreia dorea să schimbe „climatul" politicii comerciale americane. Guvernul elveţian a întreprins demersuri pe lîngă cel american în vederea începerii unor negocieri. În 1964 au început să se desfăşoare primele convorbiri.

Pînă în momentul de faţă nu s-a putut ajunge la nici un fel de rezultat concret favorabil cercurilor industriale şi comerciale elveţiene. Dacă lucrurile vor rămîne aşa, elveţienii vor suferi în continuare pierderi grele întrucît piaţa americană — 26 milioane de ceasornice pe an — este prima pe lista exportatorilor elveţieni.

E. PH.

Demisie protocolară

Recenta demisie colectivă a cabinetului peruvian nu relevă nici pe departe o criză guvernamentală. Imediat după ce miniştrii şi-au prezentat demisia, preşedintele Belaunde Terry i-a reintegrat în funcţiile lor. S-a îndeplinit, astfel, o formalitate politică tradiţională potrivit căreia înainte de un „nou an de administraţie" (care în Peru începe la 28 iulie Ziua naţională), preşedintelui i se oferă posibilitatea de a-şi alege noi colaboratori, sau de a-i păstra pe cei vechi.

nu a întîrziat să-şi declare dezamăgirea: „sesiunea — scria *Japan Times* — nu a dat nici o soluţie practică problemelor economice în suspensie". Căutînd explicaţia, un alt cotidian, *Mainichi Shimbun*, afirma că la Washington nu s-au obţinut rezultate concrete pentru că, în timp ce delegaţii japonezi aduceau în discuţie relaţiile bilaterale, reprezentanţii Statelor Unite încercau să abată dezbaterea asupra situaţiei economice a Asiei de sud-est.

„Factorul vietnamez" şi opinia publică

Discuţiile de la Washington nu au avut numai implicaţii politice; ele au atacat direct probleme ale situaţiei internaţionale. În faţa ministrului de externe al Japoniei — căruia ziarul *Sankei Shimbun* îi cerea, în ajunul plecării, „să onoreze angajamentul premierului Sato că Japonia nu va participa la războiul din Vietnam, ceea ce corespunde dorinţei poporului japonez" — secretarul de stat american a considerat necesar să expună, o dată în plus, politica americană în Vietnam. După expunere, şi după încheierea tratativelor, Rusk declara că între cele două părţi „nu există deosebiri esenţiale de vederi", lăsînd astfel loc presupunerii că deosebiri de vederi există, în puncte considerate neesenţiale. Părăsind Statele Unite şi ajungînd la Paris (cu o escală la Roma) unde a susţinut cea de a treia consultare anuală franco-japoneză, Shiina a declarat ziariştilor francezi că guvernul său „consideră de dorit restabilirea cît mai grabnică a păcii în Vietnam", adăugînd că simpla încetare a ostilităţilor nu ar fi suficientă, întrucît „se impune o soluţie fundamentală a problemei". Unele precizări, insuficiente, asupra soluţiei fundamentale au urmat în primele zile ale lunii august, în cadrul dezbaterilor Dietei japoneze. Shiina a afirmat că „rezolvarea o pot aduce discuţiile între părţile interesate", în timp ce premierul Sato susţinea că „problemele asiatice trebuie soluţionate în conformitate cu spiritul asiatic". Nu se poate şti dacă în japoneză fraza citată sună mai desluşit, dar este greu de crezut că premierul Sato consideră soluţiile Washingtonului („negocieri fără condiţii" sau „luptă pînă la obţinerea victoriei") ca fiind impregnate de spirit asiatic. Solicitînd precizări suplimentare, *Mainichi Shimbun* cerea guvernului să exprime poziţia critică a Japoniei faţă de escalada întreprinsă de S.U.A. în Vietnam.

Dezbaterile din Dietă au ocazionat noi critici ale poziţiei guvernului faţă de războiul din Vietnam din partea partidelor Komeito, democrat-socialist, socialist şi comunist. Atitudinea acestor partide era cunoscută dinainte; ceea ce a dat un caracter dramatic şedinţelor parlamentului japonez a fost un incident care a subliniat răspunderile guvernului: la 28 iulie, 25 de avioane B 52 au aterizat la baza aeriană americană de pe insula Okinawa; au fost invocate condiţiile meteorologice, dar în ziua următoare bombardierele americane porneau direct spre Vietnam într-o misiune de luptă. Aceasta, cu toate că guvernul japonez anunţase anterior, în repetate rînduri, că bazele militare de pe teritoriul japonez nu vor fi folosite ca punct de plecare pentru acţiuni militare în Vietnam. Ziarele japoneze arătau că incidentul „a sporit temerile că există posibilitatea ca Japonia să fie atrasă în război". *Yomiuri Shimbun* scrie că în acest caz, autorităţile americane au dovedit indiferenţă faţă de reacţia opiniei publice ca şi în cazul escalei făcute în porturile japoneze de către submarinele dotate cu rachete Polaris. În parlament, preşedintele Partidului socialist japonez, Kozo Sasaki, a arătat că utilizarea bazelor japoneze în acest fel sporeşte pericolul extinderii războiului din Vietnam, cerînd totodată guvernului să reclame retragerea trupelor americane din Vietnam. Deşi a refuzat să întreprindă un asemenea demers, reafirmîndu-şi „înţelegerea" pentru politica Statelor Unite, premierul Sato s-a simţit obligat să dezaprobe acţiunea autorităţilor militare americane.

În discursul său, Sasaki a adresat primului ministru întrebarea: „Cum explicaţi dv. faptul că partidele care au obţinut un număr sporit de voturi şi mandate în ultimele alegeri (pentru Senat şi Adunarea municipală din Tokio) sînt tocmai acelea (Partidul socialist, Komeito, Partidul comunist) care critică politica americană în Vietnam şi atitudinea guvernului?" Sato a evitat să dea un răspuns direct, căutînd să nege legătura cauzală între cele două elemente. Dar răspunsul pe care îl dă un editorial al cotidianului francez *Le Monde* este clar: „Evoluţia evenimentelor duce la întărirea forţelor de stînga". O serie de fapte confirmă această apreciere: la mijlocul lunii trecute s-a anunţat că marinarii japonezi nu vor mai efectua curse în regiunile operaţiunilor militare; în prima zi a lucrărilor sale (31 iulie) congresul principalei centrale sindicale japoneze, Sohyo, a caracterizat acţiunile Statelor Unite ca „agresiune făţişă"; una din rezoluţiile congresului stabileşte ca, în colaborare cu alte sindicate, să fie strînse 40 de milioane de semnături pentru pace în Vietnam; Adunarea legislativă a insulei Okinawa — unde premierul Sato va face o vizită la 19—21 august — a adoptat în unanimitate o rezoluţie în care sînt condamnate Statele Unite pentru incidentul din 29 iulie.

Guvernul nu poate să nu ţină seama de acest curent de opinie. În ultimă instanţă, cel puţin considerentele de ordin electoral vor impune o distanţare — întrucîtva schiţată încă de acum — de linia politicii americane.

N. MIHAI

LONDRA

Poziţii divergente în problema Adenului

„Convorbirile au eşuat deoarece cele două părţi vorbeau limbi diferite" scria ziarul *Times* după încheierea — sîmbătă seara — a reuniunii pregătitoare în problema viitorului constituţional al Arabiei de sud. Într-adevăr, rezultatul nu putea fi altul atîta vreme cît preocupării pentru obţinerea independenţei prin autodeterminare, ministrul coloniilor, Greenwood, i-a răspuns prin sublinierea ostentativă a interesului britanic pentru menţinerea bazei militare din Aden şi a federaţiei însăşi.

Practic, divergenţele au pornit de la rezoluţia O.N.U. din decembrie 1963; reprezentanţii arabi au cerut ca aceasta să fie acceptată integral ca bază a discuţiilor ulterioare, în timp ce guvernul englez, declarîndu-se în principiu de acord cu rezoluţia, a ridicat o serie de obiecţii de natură să limiteze aplicarea ei. În timp ce liderii politici arabi revendicau abolirea stării excepţionale, eliberarea deţinuţilor politici şi garanţii în vederea înapoierii unor personalităţi aflate în exil, guvernul britanic a încercat să condiţioneze toate aceste măsuri de „securitatea populaţiei şi a bazei militare din Aden". În legătură cu aceasta din urmă, cererilor de evacuare în cel mai scurt timp, Greenwood le-a opus intenţia de a negocia cu „guvernul statului independent" — care nu urmează să apară decît în 1968. De asemenea, el a refuzat să recunoască regimul republican din Yemen, ţară cu care Adenul îşi afirmă „legăturile tradiţionale". În timpul convorbirilor, ministrul coloniilor a menţionat în cîteva rînduri că Marea Britanie ar prefera ca statele componente ale federaţiei să-şi dobîndească simultan independenţa — aluzie destul de clară la menţinerea Federaţiei şi după independenţa teritoriilor componente. Această ipoteză este considerată favorabilă de oficialităţile engleze, întrucît despre şeful actualului guvern (autonom) al Adenului, Abdul Kawi Mackawee, se ştie că este favorabil părăsirii federaţiei şi ostil menţinerii bazei militare.

Divergenţele enumerate s-au menţinut de-a lungul celor cinci zile de tratative (3—7 august). Declaraţii în sensul reluării negocierilor au făcut atît Greenwood cît şi reprezentanţii guvernului federaţiei. S-a desolidarizat însă Mackawee, care a afirmat că nu va participa la noi tratative „decît atunci cînd guvernul britanic va opta ferm pentru o politică progresistă". *Times* constata, cu toate acestea, impasul tratativelor şi aprecia că singurul lor rezultat este probabil intensificarea activităţii Frontului de eliberare naţională.

Insistenţa asupra menţinerii bazei contrazice curentul de opinie predominant în Marea Britanie. Săptămîna trecută, după anunţarea unor reduceri în bugetul militar, mai multe ziare — între care *The Guardian* şi *The Scotsman* (Edinburg) — puneau sub semnul întrebării afirmaţiile guvernamentale privind necesitatea stringentă a menţinerii angajamentelor militare britanice „la est de Suez". Arătînd că reducerile sînt de natură să prevină agravarea deficitului balanţei de plăţi şi nu să ducă la redresarea ei, *The Scotsman* sugera posibilitatea unor reduceri ale prezenţei militare britanice şi acorda chiar prioritate Adenului pe lista „economiilor" eventuale. Factorului economic pe care îl constituie deficitul — după toate probabilităţile acesta va persista — i se adaugă acţiunile Frontului de eliberare naţională, şi — poate — meditaţiile pe care le va ocaziona evoluţia unei alte federaţii şi mai la est de Suez, în care Marea Britanie are interese militare. Toate aceste elemente reclamă o revizuire a poziţiei britanice în intervalul rămas pînă la Conferinţa constituţională convocată pentru începutul lunii decembrie (şi a cărei revocare nu decurge automat din impasul reuniunii pregătitoare).

Ştefan CORNU

Legea drepturilor civile și factura escaladării

În Statele Unite, eticheta parlamentară nu este nici pe departe atît de riguroasă ca cea din Anglia, de pildă. Pentru ca un proiect adoptat de Congres să capete putere de lege este necesară semnătura președintelui, dar constituția și tradiția sînt indiferente față de momentul și de locul semnării. Ea se consumă de obicei, fără publicitate, într-unul din birourile Casei Albe.

Președintele Johnson a ținut, însă, să confere o neobișnuită strălucire semnării legii care interzice discriminările rasiale în materie electorală. În interiorul Capitoliului există o mică încăpere foarte rar folosită. Este numită „camera președintelui" și stă la dispoziția acestuia ori de cîte ori vizitează Congresul. Sînt cel puțin 32 de ani de cînd nici un președinte n-a mai întrebuințat-o pentru a semna în cadru solemn o lege. Cu peste o sută de ani în urmă, însă, mai exact la 6 august 1861, Lincoln o folosise cu prilejul semnării legii care dădea libertate unora dintre sclavii negri, și anume celor siliți de secesioniști să lupte sub steagul lor. Intenția de a sugera o paralelă istorică este evidentă. Semnarea s-a desfășurat cu o neobișnuită ceremonie în prezența membrilor guvernului, a unor membri ai Congresului și a liderilor mișcării pentru drepturile civile. Înainte de începerea ei, președintele Johnson a rostit un discurs radiotelevizat pentru a sublinia „victoria istorică" repurtată prin adoptarea acestei legi.

Sînt cinci luni de cînd a fost supus Congresului proiectul de lege destinat să completeze măsurile legislative adoptate în 1957, 1960 și 1964 al căror obiectiv era asigurarea respectării celui de-al 15-lea amendament al constituției americane, votat cu 95 de ani în urmă. În procesul trecerii prin Camera Reprezentanților, Senat și din nou Camera Reprezentanților, legea drepturilor civile a pierdut multe din exigențele sale inițiale. Întrucît interzice examenele de știință de carte și introduce în anumite cazuri supravegherea organelor federale, se speră că ea va aduce totuși, în fața urnelor, la alegerile din 1966, 1 milion de negri — care n-au mai votat niciodată în trecut. Dar de aici pînă la abolirea totală a discriminărilor electorale, mai rămîne foarte mult de făcut. Dintre concesiile admise de sprijinitorii legii pentru a obține asentimentul Congresului, cele mai importante par a fi excluderea prevederii care ar fi interzis perceperea unor taxe electorale (existente în statele Alabama, Mississippi, Texas și Virginia) și includerea unui amendament propus de doi democrați sudiști, care prevede retragerea agenților federali îndată după înscrierea a 50 la sută dintre alegătorii negri pe listele electorale. Adversarii acestui amendament au subliniat că, ținînd seama de condițiile existente în anumite regiuni din sud, el va elimina automat jumătate din electoratul de culoare. Cel mai serios obstacol va rămîne, însă, în continuare, împotrivirea îndîrjită a rasiștilor din sud, hotărîți să împiedice prin orice mijloace exercitarea dreptului de vot de către concetățenii lor de altă culoare. Chiar în zilele în care la Washington se desfășura cu mult fast ultima etapă a ratificării legii, în numeroase localități din sud aveau loc violențe sălbatice împotriva manifestanților antirasiști, cu complicitatea pasivă a poliției. Ritmul de integrare civică a populației de culoare continuă să fie extrem de lent. Un exemplu: la Greensboro, în statul Alabama, unde negrii reprezintă 70 la sută din populație, la începutul verii erau înscriși 236 de alegători negri și 4 824 de alegători albi. În ultimul timp, populația de culoare a depus eforturi mari pentru a obține intrarea în legalitate în ceea ce privește exercitarea dreptului de vot. Rezultatul: în ultimele două săptămîni, dintre cei aproximativ 6 000 de negri cu drept teoretic de vot, 100 au pătruns pe listele electorale, 17 au trebuit să fie internați în spital, iar 435 au ajuns la închisoare.

Dreptul de a alege și de a fi ales este de o însemnătate incontestabilă, dar chiar dacă el ar fi asigurat întregii populații negre a Statelor Unite — ceea ce nu se va întîmpla, de altfel, multă vreme de acum înainte — aceasta nu va elimina problema discriminărilor rasiale. Este ceea ce a vrut, probabil, să scoată în evidență, pastorul Martin Luther King, vorbindu-i președintelui Johnson, chiar în ziua în care acesta avea să semneze legea — despre necesitatea de a se lua măsuri pentru a opri dezvoltarea segregației în nord unde, după cum se știe, negrii își pot exercita dreptul de vot.

Inegalitățile economice și sociale nu pot fi eliminate printr-o simplă lege, și în Statele Unite ele au dimensiuni și rădăcini specifice. Tot săptămîna trecută, Congresul Statelor Unite a adoptat o lege care a provocat o reacție de puternică iritare din partea grupurilor lezate de ea. Este vorba de legea referitoare la asistența medicală gratuită pentru persoanele în vîrstă care așteaptă să fie aprobată de Congres de 20 de ani, adică încă de pe vremea președintelui Truman. Asociațiile medicale și-au manifestat violent indignarea, susținînd că noua lege ar duce la „socializarea" medicinei în Statele Unite. Dar această lege, care va intra în vigoare abia peste 11 luni, are obiective foarte modeste. Ea dă persoanelor în vîrstă de peste 65 de ani dreptul la anumite tratamente gratuite, cu condiția să plătească o cotizație lunară de trei dolari. În momentul de față, aproape 15 milioane de bătrîni nu beneficiază de nici o înlesnire de acest gen. Legea, scrie *Washington Post* pentru a potoli spiritele, nu este nici radicală, nici nouă. Ziarul arată că pînă și legea introdusă în Germania în 1887, pe vremea lui Bismarck, era mai cuprinzătoare.

Impresia generală este că se fac eforturi pentru a aduce pe primul plan al atenției publice fiecare realizare — mică sau mare — din domeniul economic sau social, pentru ca americanii să se gîndească mai puțin la implicațiile războiului din Vietnam. De altfel, prilejul adoptării legii drepturilor civile a fost folosit de unele ziare americane pentru a-i admonesta pe demonstranții care cer, în același timp, justiție socială și încetarea agresiunii americane în

→

Tineri americani demonstrînd în fața Casei Albe împotriva politicii S.U.A. în Vietnam; ei refuză să lucreze în industria de război

Vietnam. Dar acelaşi prilej a fost considerat de numeroşi americani deosebit de nimerit pentru repetarea manifestaţiilor cu acest dublu obiectiv.

S-a făcut, în schimb, mai puţină publicitate altei acţiuni legislative, cea pe care mai multe ziare franceze, reluînd o caracterizare foarte potrivită a agenţiei *France Presse*, au numit-o „prezentarea facturii pentru escaladare". Factura a fost înfăţişată Congresului de ministrul apărării, McNamara, care a cerut 1 700 000 000 de dolari „credite de urgenţă pentru Asia de sud-est", de plătit chiar în anul fiscal curent. Cererea de suplimentare a alocaţiilor a fost făcută în numele preşedintelui, şi ea arăta că trebuie să fie puse la dispoziţia Pentagonului „întrucît preşedintele a stabilit că sînt necesare pentru continuarea acţiunilor militare în Asia de sud-est". De notat că aceste noi fonduri urmează să se adauge celor 700 milioane de dolari suplimentari obţinuţi pentru războiul din Vietnam în luna mai. Şi McNamara a ţinut să adauge că proiectul de buget militar pe care-l va prezenta în ianuarie va fi probabil mult mai mare. În acelaşi spirit, el a anunţat că efectivele militare ale Statelor Unite urmează să fie sporite cu 340 000 de oameni.

Înapoiat la Washington după o scurtă absenţă, corespondentul permanent al ziarului *The Times* îşi exprimă în primul articol transmis la Londra impresia certă că americanii s-au pregătit pentru un război de durată şi din ce în ce mai intens şi că, ceea ce s-a făcut pe această linie, depăşeşte considerabil ceea ce s-a spus opiniei publice. În aceste condiţii, modul în care este dirijată propaganda oficială pare a urmări obiectivul dublu şi contradictoriu de a asigura Administraţiei atît sufragiile opiniei publice liberale — căreia i se oferă unele măsuri sociale — cît şi pe cele ale dreptei — agresivă şi mereu nemulţumită de amploarea implicării Statelor Unite în război.

Practic însă, se acţionează mult mai aproape de linia cercurilor extremiste. Acest lucru iese la iveală de fiecare dată cînd o intervenţie exterioară pune la încercare adevăratele intenţii ale Statelor Unite. Se ştie că guvernul american susţine, ori de cîte ori are prilejul, că ar dori să ducă tratative de pace. Cînd s-a anunţat că preşedintele Ghanei, Kwame Nkrumah, va face o vizită la Hanoi, presa americană l-a salutat ca pe un eventual mijlocitor al păcii. A fost de ajuns, însă, ca preşedintele Nkrumah să ceară într-un mesaj personal adresat preşedintelui Johnson, încetarea bombardamentelor împotriva R. D. Vietnam, cel puţin în perioada în care el se va afla în această ţară, pentru ca tonul să se schimbe. Johnson a refuzat cererea lui Nkrumah. Ulterior, vorbind amîndoi la posturile de televiziune, Dean Rusk şi McNamara au respins orice sugestie de suspendare a bombardamentelor.

Aşadar, Statele Unite evită să facă vreun gest care s-ar putea solda cu o oprire şi o întoarcere din drum, cu o coborîre a treptelor agresiunii. Nu este exclus să aibă dreptate corespondentul mai sus citat al ziarului *The Times* care se întreabă dacă nu cumva Statele Unite au mers prea departe pentru a mai putea — tehnic vorbind — să dea înapoi. Angajîndu-se singur şi din proprie iniţiativă în aventura escaladei, guvernul american ar fi ajuns, după părerea acestui corespondent, instrumentul ei.

Felicia ANTIP

Business-ul şi războiul din Vietnam

Sfîrşitul verii este marcat de obicei de două evenimente importante în economia americană: apariţia noilor modele de automobile pentru anul următor şi publicarea veniturilor marilor corporaţii pe anul care a trecut.

In această vară un nou eveniment a venit să sporească preocupările celor care, cu toate zig-zagurile economiei americane, ţin totuşi, cu orice preţ, să-i prezică tendinţa pentru anul viitor. Este vorba despre războiul din Vietnam. Acest aspect a început doar recent să fie discutat de specialişti, dar nu a trebuit prea mult pentru ca părerea să devină unanimă: este vorba de un factor important, care va trebui luat în consideraţie.

Pe de o parte se deschid perspective rar întîlnite în ultimii ani de sporire a profiturilor, pe de altă parte există pericolul ca guvernul, cuprins de febra campaniei militare din Vietnam, să adopte măsuri restrictive de controlare a preţurilor şi forţei de muncă. Practici şi întreprinzători, magnaţii industriei şi finanţelor au rezolvat această dilemă după simpla şi înţeleapta maximă americană: „Să aşteptăm şi vom vedea"! Iar pînă atunci — la treabă!

In timp ce la Pentagon şi la Casa Albă se pun la punct planurile „escaladării" militare în Vietnam, Wall Street-ul lucrează intens la propriile sale planuri de viitor.

Guvernul Statelor Unite cheltuieşte un miliard şi jumătate de dolari în anul fiscal curent pentru agresiunea din Vietnam, ceea ce înseamnă aproximativ 4,5 milioane dolari pe zi. Pentru anul fiscal viitor se prevede o creştere pînă la cel puţin două miliarde şi jumătate. După cum se vede „marele business" are motive suficiente pentru a se bucura.

Iată doar cîteva amănunte privind „afacerea Vietnam" spicuite din presa americană. În Vietnam se expediază lunar aproximativ 160 000 tone de proviziі; proiectile, explozibile şi alte feluri de muniţie — 40—45 000 tone lunar. Pentagonul face acum comenzi masive de elicoptere, denumite de armata americană din Vietnam „cai de tracţiune aerieni". Dacă în 1961 Departamentul d-lui McNamara a cumpărat doar 286 de elicoptere, numai în ultimele cîteva săptămîni s-au făcut comenzi pentru aproape 2 000 de bucăţi. Compania „Hughes Tool" din California a obţinut o comandă de 714 elicoptere de tipul OH-6A iar compania „Bell Aerospace" din Texas o altă comandă de 720 elicoptere de tipul UH-1B, în valoare de 100 milioane dolari. Una din filialele lui „Boeing" a obţinut şi ea o comandă pentru 120 elicoptere de tipul „Chinook" la preţul de un milion dolari bucata.

Este interesant comentariul revistei *Newsweek* în legătură cu aceste comenzi: „In realitate, pierderile de elicoptere în Vietnam au fost relativ reduse, mai ales dacă se ţine seama de intensitatea operaţiunilor militare. Producţia este însă sporită în anticiparea unor pierderi mai grele, pe măsură ce războiul se înfierbîntă. Conducătorii celor trei corporaţii aşteaptă cu încredere ca, în următoarele cîteva luni, volumul comenzilor să fie sporit şi mai mult".

Pentagonul este cuprins de o asemenea efervescenţă încît se spune că uneori, comenzi militare substanţiale se fac chiar telefonic sau telegrafic — „pentru a accelera livrarea". Firma „Genesco" din Alabama, de exemplu, a primit săptămîna trecută un telefon prin care i se cerea să livreze cît mai urgent posibil 253 907 perechi de ghete speciale pentru junglă. Preţul comenzii — 2,7 milioane dolari. „American Machine and Foundry" a primit, pe aceeaşi cale, o comandă în valoare de 17 milioane dolari pentru o cantitate de bombe de tipul Mark 82. Pînă şi firma „Ingersoll Products Divison" din Chicago, care din 1958 nu a mai primit nici o comandă, a fost asaltată acum de Pentagon, care pentru suma de 2,6 milioane dolari cere să i se livreze „imediat" 700 000 de căşti militare.

Cu ocazia războiului din Vietnam multe firme americane îşi extind operaţiunile „de peste mări". Marele gigant internaţional de construcţii Morrison-Knudsen construieşte în Vietnamul de sud baze aeriene cu piste de decolare, hangare, magazii, cazărmi, în valoare de 170 milioane dolari. (Printre bazele construite de firma Morrison-Knudsen se afla şi Da Nang şi Bien Hoa, incendiate recent de partizanii sud-vietnamezi.)

Pentru a ilustra prin cîteva cifre proporţiile afacerilor ce se fac de pe urma războiului din Vietnam ar fi suficient să redăm preţurile unora din „mărfurile" cu destinaţia Saigon: o armă M-16 — 100 dolari, un elicopter de tip mediu — aproximativ 300 000 dolari, un camion militar de 2,5 tone — 7 600 dolari, o maşină blindată M-113 — 28 804 dolari, un tun de 105 mm — 101 500 dolari şi, în sfîrşit, un avion de vînătoare cu reacţie de tipul F-4B Phantom — 2 milioane de dolari.

Specialiştii în problemele de investiţii îşi sfătuiesc acum clienţii să-şi îndrepte atenţia asupra industriei constructoare de avioane, denumită „industria supravieţuirii naţionale", deoarece ea va fi beneficiarul cel mai mare de pe urma războiului din Vietnam.

Ce înseamnă „escaladarea" pentru economia americană în ansamblu? După părerea revistei *Newsweek*, „creşterea cheltuielilor militare cu 1—2 miliarde nu înseamnă prea mult". Totuşi, „cîteva miliarde în plus vor fi binevenite pentru industrie, cu toate că este regretabil că această sporire este legată de un război cald"!

Şi dacă „interesele libertăţii o vor cere", aşa cum spunea vicepreşedintele unei mari companii de aviaţie din California „noi putem să facem faţă oricărei încercări militare".

Aceasta este o altă faţă a războiului agresiv din Vietnam, care nu este deloc de ignorat pentru înţelegerea „intereselor" americane.

V. BARBU

SCRISOARE
DIN
ROMA

Consecinţele „crizei de conjunctură“

În Italia, aşa-numita „criză de conjunctură“ din domeniul economiei continuă. Ultima lună, abundentă în evenimente, a revelat opiniei publice cu mai multă claritate aspectele structurale ale crizei.

Tentativa guvernului de a realiza o „restructurare“ a industriei, ca şi „măsurile anticonjuncturale“ din lunile trecute, nu prezintă garanţii pentru uşurarea situaţiei. Dimpotrivă, se simte intenţia de a transfera dificultăţile pe seama salariaţilor : şomajul şi emigraţia sînt în creştere, iar fondul alocat salariilor scade (numai în industria textilă cu 23 miliarde lire pe lună). Pe de altă parte, patronatul este favorizat. Industriaşii denunţă contractele de muncă (în industria metalurgică, a cimentului şi altele), înmulţesc concedierile şi refuză să plătească salariile, invocînd criza. Ei sînt hotărîţi să exploateze slăbiciunile guvernului nu numai pentru a face pe muncitori să suporte costul crizei şi al aşa-numitei „reprogramări“ capitaliste, ci mai ales pentru a modifica în avantajul lor raporturile de forţă pe plan politic şi social.

Muncitori agricoli din provincia italiană Puglia în grevă.

După un scurt moment de incertitudine iniţială faţă de şantajul „scăderea salariilor sau şomaj“, muncitorii şi sindicatele lor s-au edificat suficient pentru a putea face faţă atacului patronilor. Ei au optat pentru părăsirea defensivei şi trecerea cu hotărîre la ofensivă.

Acest conflict de mare importanţă are în centrul său trei puncte nodale asupra cărora s-au concentrat sindicatele şi care vor decide rezultatul bătăliei :

— primul punct se referă la manevra de blocare a salariilor, care trebuie împiedicată cu orice preţ ;

— cel de al doilea punct priveşte modul de soluţionare a crizei economice şi implică probleme de politică economică în domeniul angajărilor şi al investiţiilor ;

— cel de al treilea punct se raportează la apărarea şi consolidarea drepturilor sindicale, serios atacate în această fază de recesiune.

Făcînd deci bilanţul ultimei luni, este necesar să subliniem, în rezumat, amploarea acţiunilor concrete ale muncitorimii italiene. Lărgimea categoriilor de salariaţi cuprinse în luptă, precum şi extinderea teritorială a acţiunilor — sînt apreciate drept pozitive. Au fost lupte la care au participat, zile întregi, zeci de mii de muncitori, în majoritatea provinciilor italiene. S-au obţinut şi unele victorii însemnate.

Cu viu interes a fost urmărită de opinia publică lupta muncitorilor din industria textilă, care a durat peste patru luni. Aproximativ 10 000 de muncitori concediaţi de la întreprinderile Cotonifici Valle Susa şi Dell'Acqua, uniţi în acţiune, au silit guvernul să intervină pentru reluarea activităţii productive şi plata salariilor restante în valoare de 750 milioane lire. Patronatul a răspuns printr-o manevră tipic monopolistă : industria fibrelor sintetice tinde să preia fabricile textile, pentru ca sub pretextul „concentrării“ să-şi permită „libertatea“ de a licenţia muncitorii. Sindicatele propun în această situaţie o intervenţie dinamică a statului, care să nu reprezinte un simplu act de salvare ci o veritabilă acţiune politică, un proces de reorganizare a industriei textile.

În ultima săptămînă a lunii iulie o nouă grevă a afectat industria construcţiilor. Aproape un milion de muncitori de pe şantiere au participat la o grevă stabilită de comun acord de cele trei centrale sindicale. Acţiunea unitară a constructorilor a urmărit să atragă atenţia autorităţilor asupra dificultăţilor din sectorul edilitar urban, în care are loc o restrîngere a producţiei şi apare spectrul şomajului.

Este în plină desfăşurare lupta muncitorilor din industria metalurgică şi constructoare de maşini : 220 000 dintre ei, în Lombardia şi Liguria, au declarat o grevă de 24 de ore, revendicînd îndeplinirea prevederilor din contractele colective şi încetarea concedierilor.

Aspecte nu mai puţin semnificative sînt de semnalat în sectorul agricol. Într-una din cele mai importante regiuni agricole din sud — Puglia — muncitorii au menţinut greva timp de 13 zile, pînă cînd moşierii din Bari au fost siliţi să ducă tratative şi să cedeze, acceptînd reînnoirea contractelor şi sporirea salariilor cu 12—20 la sută. Greva muncitorilor agricoli s-a extins şi este acum în plină desfăşurare în Calabria. Concomitent, la sate se duce lupta pentru ridicarea preţurilor produselor agricole. Conflictul este deosebit de aspru în regiuni ca Emilia, în provinciile Bologna, Modena, Ravenna, în Umbria şi Lazio.

Acest tablou al situaţiei, în care se împletesc cauze economice şi scadenţe contractuale, subliniază reluarea ofensivei sindicale şi a constituit — la sfîrşitul lunii iulie — obiectul unei analize a comitetului de conducere al Confederaţiei Generale Italiene a Muncii. Aprecierea C.G.I.L. este aceea că fără luptă nu se poate obţine satisfacerea revendicărilor, cu atît mai mult cu cît atacul patronilor la nivelul angajărilor în serviciu şi al libertăţilor sindicale este virulent şi înşelător. Conducerea C.G.I.L. a fost unanimă în a sublinia că este vorba de un atac menit să restrîngă raza de acţiune a mişcării sindicale, în scopul de a putea reduce nestingherit salariile şi costul producţiei în cadrul celor mai strîmte limite posibile.

Caracterul sistematic şi destul de organic al acestui atac patronal are la bază nu numai căutarea unei căi de ieşire din dificultăţile economice şi de producţie, ci mai ales voinţa de a obţine pentru o lungă perioadă de timp facultatea de a determina în mod arbitrar şi unilateral nivelurile de angajare în servicii, ritmurile de muncă, planificarea muncii, orariile — pe scurt, toate condiţiile de muncă. În cîteva cuvinte, atacul acesta ţinteşte să lase mînă liberă organizaţiilor patronale pe piaţa muncii.

În contracararea acestui atac, un rol hotărîtor îl deţine, după cum se constată în ultimele săptămîni, dezvoltarea acţiunii revendicative la nivelul întreprinderilor, care este unul din mijloacele cele mai eficace de combatere a politicii patronilor. C.G.I.L. — după cum conchide comitetul de conducere — păstrează linia sa, respinge alternativa de şantaj a patronilor „şomaj sau salarii mici“ şi continuă să dezvolte acţiunile unitare, în strînsă legătură, pe cît posibil, cu celelalte organizaţii sindicale.

Lunile viitoare vor fi aşadar luni de luptă mai ascuţită, mai hotărîtoare, mai strîns împletită cu lupta politică ce se desfăşoară în Italia.

Valentino PARLATO

Roma, august

Prof. dr. Ruslan Abdulgani

ministru coordonator al relațiilor publice din Indonezia

despre

■ preocupări actuale în Indonezia

■ relațiile româno-indoneziene

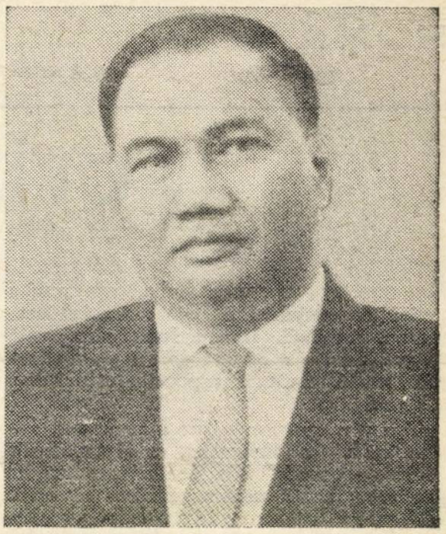

Aflat la București cu prilejul lucrărilor celui de-al treilea Seminar privind dezvoltarea națională a Indoneziei și ale celei de-a șasea Conferințe a studenților Indoneziei din Europa, care are loc la București, PROF. DR. RUSLAN ABDULGANI, ministru coordonator al relațiilor publice din Indonezia, a binevoit să răspundă la unele întrebări puse de revista noastră. LUMEA prezintă, cu prilejul aniversării a 20 de ani de la proclamarea Indoneziei, — 17 august 1945 — opiniile acestei cunoscute personalități politice indoneziene cu privire la dezvoltarea țării în cele două decenii care au trecut de la obținerea independenței.

Realizările noastre, a spus dl Abdulgani, aparțin mai multor domenii de activitate, dar esențial este faptul că am reușit să depășim greutățile principale. Înțeleg prin aceasta că din 1945 pînă în 1965 am fost supuși presiunilor din partea forțelor imperialiste, colonialiste și neocolonialiste. Indonezia este un arhipelag plasat între două continente și două oceane: între Asia și Australia, între Oceanul Pacific și cel Indian. Avem resurse minerale și naturale foarte bogate, astfel încît am avut de luptat intens pentru a ne apăra pozițiile. Principala problemă în aceste două decenii de cînd sîntem republică a fost cum să supraviețuim, cu alte cuvinte, cum să apărăm republica noastră împotriva colonialismului și imperialismului.

Făcînd o incursiune în istoria acestor ani, dl Abdulgani a evocat momentele în care Indonezia a avut de făcut față atentatelor la independența țării. Prima oară — ne spune d-sa — asta s-a întîmplat în 1945, deîndată ce ne-am proclamat republică. Am luptat timp de cinci ani, pînă în 1950, împotriva armatei colonialiste olandeze de 250 000 de oameni. Am obținut victoria și ne-am întors la Djakarta, vechea noastră capitală. A doua oară — în momentul în care s-a încercat împărțirea țării noastre în 16 state artificiale. Și acestei perioade i-am făcut față cu succes, devenind în cele din urmă Statele Unite ale Indoneziei sub conducerea președintelui Sukarno. A treia încercare de subjugare s-a concretizat în acțiunile C.I.A. împotriva țării noastre. Al patrulea moment greu a fost legat de tentativele de folosire a Irianului de Vest ca bază împotriva Indoneziei. După cum se știe, în 1962, am pus capăt și acestui atentat la independența țării. În sfîrșit, a cincea înfruntare a fost în problema Malayeziei. După cum știți, a sosit știrea că Singapore iese din Federația Malayeză, ceea ce înseamnă că structura Malayeziei se schimbă. Dar aceasta nu înseamnă că politica ostilă Indoneziei a încetat. Atîta timp cît există baze militare la Singapore, în Malaya și în nordul Kalimantanului, noi mai avem de luptat. Tuturor acestor dificultăți, am reușit să le facem față, să le înfrîngem și să devenim din ce în ce mai puternici.

Oprindu-se asupra problemelor actuale ale dezvoltării Indoneziei, dl Abdulgani a subliniat dificultatea de a uni o națiune răspîndită în 3 000 de insule.

Dacă veți compara țara noastră cu Europa, veți vedea că Indonezia dispune de un teritoriu ca cel cuprins între Irlanda și Munții Caucaz. Dar cum să unim o populație de 100 de milioane de oameni, cu aspirații culturale atît de diferite, cu stadii atît de deosebite de dezvoltare economică? *În acest context ministrul indonezian ne-a vorbit despre concepția „Nasacom", care exprimă unirea eforturilor celor trei principale curente ideologice existente în Indonezia: naționalismul, organizațiile politice religioase și partidul comunist.* Toate — subliniază dl Abdulgani — au luptat dintotdeauna împotriva colonialismului, deși colonialiștii au încercat să provoace disensiuni între aceste trei curente. „Nasacom" — idee susținută de președintele Sukarno — definește practic baza care unește poporul Indoneziei și anume lupta împotriva colonialismului și imperialismului, aplicarea concepțiilor marxiste la condițiile Indoneziei.

Dl Abdulgani s-a referit în continuare la dezvoltarea activității culturale și artistice în Indonezia. Toate sînt subordonate revoluției — ne spune d-sa. Noi respingem ideea de „artă pentru artă". Arta trebuie să fie pusă în slujba poporului, în slujba revoluției, trebuie să fie o forță social-revoluționară. Noi căutăm să reflectăm în arta noastră bogăția spirituală a poporului nostru și s-o ridicăm pe o treaptă cît mai înaltă, care să răspundă cerințelor epocii moderne.

O importantă realizare a fost obținută în domeniul învățămîntului. În 1964 în Indonezia nu mai existau analfabeți. Dar ce înseamnă aceasta? În 1945, populația știutoare de carte era doar de 4 la sută. În perioada luptelor din 1945—1950 — a ajuns la 20 la sută, iar anul trecut am ajuns la sută la sută. Toată lumea știe să scrie și să citească, ceea ce înseamnă că ochii tuturor se deschid în fața ideilor noi.

Ministrul indonezian a subliniat de asemenea o serie de progrese repurtate în domeniul sănătății, concretizate printre altele în creșterea numerică a populației.

Referindu-se la direcțiile de dezvoltare economică, dl Abdulgani a subliniat că accentul este pus asupra producției de alimente și de îmbrăcăminte, paralel cu dezvoltarea marii industrii. Am pus bazele industriei de oțel, de petrol. Avem mulți studenți din Indonezia care studiază în România, țara dv. fiind binecunoscută pentru industria ei petrolieră și petrochimică.

Avem încă o serie de dificultăți printre care existența unei mari cantități de monedă în circulație, determinată de noile proiecte de dezvoltare. Acum cinci ani, Indonezia a cunoscut o perioadă de inflație. Prețurile crescuseră mult, deoarece nu exista un echilibru între volumul mărfurilor și cel al banilor. Ceea ce încercăm noi acum este să echilibrăm această balanță.

Dl Abdulgani vizitează pentru a doua oară România. Prima dată el a fost oaspetele țării noastre în 1961. Evocîndu-ne impresiile despre România, d-sa a subliniat că, deși acum s-a aflat la București doar cîteva zile, este totuși în măsură să constate marea dezvoltare a operei de construcție în țara noastră.

Bucureștiul — ne spune d-sa — este un oraș cu totul nou în comparație cu 1961. Viața este mult mai animată și mai dinamică. Aveți multe clădiri noi, străzile sînt foarte curate. Am văzut cartiere cu totul noi. Poate pentru cetățenii Bucureștiului acesta este un lucru obișnuit, dar mie mi-a făcut o impresie puternică și voi duce această imagine cu mine, în Indonezia.

Apreciez de asemenea realizările dv. în domeniul învățămîntului și vreau ca unele din aceste idei să le aplicăm la condițiile Indoneziei.

Referindu-se în încheiere la întrevederile și contactele politice pe care le-a avut la București și la perspectivele dezvoltării viitoare a relațiilor dintre cele două țări, dl Abdulgani a spus:

Pot să spun că țările noastre au vederi comune în mai multe domenii. Aceasta este, cred, baza unei bune cooperări. Între țările noastre există relații de colaborare și bună înțelegere bazate pe avantaj reciproc, asistență mutuală, egalitate, suveranitate, neintervenție în treburile interne, respect reciproc. Părerea mea este că relațiile se vor dezvolta și se vor întări și mai mult tocmai din cauza similitudinii de vederi într-o serie de probleme politice. Intenționăm să extindem colaborarea în domeniul tehnic, economic și cultural. Relațiile între România și Indonezia sînt foarte bune și vom căuta să le întărim și mai mult pe viitor.

Sergiu VERONA

Turismul internaţional în România

În zilele de 1–3 august a avut loc la Poiana Braşov colocviul internaţional „România turistică", organizat de Uniunea Ziariştilor din R.P.R. şi de O.N.T., sub egida Federaţiei internaţionale a ziariştilor şi scriitorilor din domeniul turismului (F.I.J.E.T.), organizaţie neguvernamentală recunoscută de U.N.E.S.C.O. După încheierea colocviului, participanţii – scriitori şi ziarişti din 16 ţări – au întreprins excursii de documentare prin ţara noastră.

Ne-am adresat cîtorva dintre participanţi pentru a le afla impresiile.

JACQUES BILLIET, *secretarul general al F.I.J.E.T.*, ne-a declarat : „Trebuie să învăţăm milioanele de oameni să privească, să vadă şi să înţeleagă această lume în care coabitează, să preţuiască nepreţuitele cuceriri ale umanităţii întrunite în moştenirea civilizaţiilor anterioare şi în ansamblul bogăţiilor naturale. În acest sens, sînt foarte bucuros de ocazia ce ni s-a oferit de a veni în România. Voiajul de informare pe care l-am întreprins a fost de mare interes pentru noi toţi. Am avut prilejul să constatăm importantul efort al României socialiste nu numai în domeniul turistic — care este domeniul nostru — ci şi în industrie, în agricultura cu impresionantă extindere a mecanizării, dar mai ales în domeniul construcţiilor, în care am apreciat tendinţele unui nou urbanism şi grija pentru spaţii verzi care face din majoritatea oraşelor adevărate oraşe-grădini. Cu mult interes am urmărit modul cum se împleteşte la dv. elanul spre un viitor mai bun cu valoroasa tradiţie populară, atît de bogată şi de variată şi care, în noile condiţii ale vieţii în România socialistă, este destinată unei continue dezvoltări. Cred că tot mai mulţi oameni din numeroase ţări vor putea face aceleaşi constatări, avînd în vedere succesul evident al turismului internaţional în România. Impresiile pe care le exprim reflectă opinia unanimă a tuturor colegilor care au participat la această călătorie".

W. N. FRENI, *directorul revistei olandeze DIT* : „Colocviul organizat la Poiana Braşov a subliniat încă o dată rolul ziariştilor şi scriitorilor specializaţi în dezvoltarea turismului ca element de cultură şi punte pentru contacte internaţionale. Am fost deosebit de impresionat de călătoria pe litoralul Mării Negre. După ce am văzut anul trecut Miami în Statele Unite, pot spune cu toată sinceritatea că Mamaia este la înălţime. Rapiditatea cu care s-a clădit această staţiune modernă este surprinzătoare. Cu asemenea bază materială, România este chemată să aibă un frumos viitor în turismul internaţional".

VASA JAKSIC, *redactor la POLITIKA din Belgrad* : „Mi se pare foarte important faptul că referatele audiate la Poiana Braşov au putut fi confruntate de către participanţi cu realitatea imediată a României noi. Spun România nouă, pentru că amintirile mele despre această ţară datează dinainte de război, iar reîntîlnirea cu ea a însemnat pentru mine o adevărată revelaţie. Am găsit o ţară complet transformată, cu clădiri de locuit moderne care au schimbat faţa oraşelor, cu o industrie impresionantă. Singurul lucru care a rămas neschimbat este sufletul românilor : prietenoşi, ospitalieri, întotdeauna veseli, în aşa fel încît printre ei te simţi mereu ca între amici. Dacă ar fi să consider numai un singur aspect, acela al masivei participări a românilor la activitatea turistică, sînt îndreptăţit să conchid că România se află într-un stadiu avansat pe drumul ridicării standardului de viaţă — lucru care mă bucură sincer".

N. P. SORENSEN, *ziarist danez* : „Deşi expresia nu pare deloc gazetărească, primul lucru care îmi vine pe buze este : aveţi o ţară foarte frumoasă. Şi — în plus — interesantă. Călătoria noastră aici ne-a dat putinţa să corectăm unele păreri greşite cu care ne obişnuisem. Oraşele industriale ca Braşov, Bacău şi altele ne-au deschis ochii în această direcţie. Cu precădere am urmărit viaţa la ţară. Am vizitat o casă ţărănească în regiunea Suceava şi am întîlnit copii frumoşi, oameni voioşi, stare bună, spirit ospitalier. Mi s-a părut chiar că aici nu e vorba de ţărani, ci de adevăraţi muncitori agricoli. M-a uimit, peste tot, multitudinea de flori sădite cu grijă ; acesta mi se pare un semn al bucuriei de viaţă a poporului român. Sînt eu însumi bucuros că am putut constata acest fapt".

GYÖRGY VECSEY, *redactor şef al revistei VOYAGE EN HONGRIE, vicepreşedinte al F.I.J.E.T.* : „Cu 20 de ani în urmă am fost în România. Revenind acum, mă aflu în faţa unui tablou uimitor chiar şi pentru mine ca vecin. De-a lungul celor 6—700 km ai călătoriei — şi nu numai icicolo, ci peste tot — am întîlnit admirabile construcţii noi, oameni bine îmbrăcaţi, vitrine cu mărfuri multe, frumoase şi de bună calitate. Mamaia — cu hotelurile din care cîţiva paşi te duc fie spre mare, fie spre lac — a constituit de asemenea o noutate surprinzătoare pentru mine. Cred că România are mari posibilităţi pe tărîm turistic. Acum e vremea turismului social şi România are cu adevărat ce oferi, întrunind toate elementele : mare, munte, oraşe".

EMILE LEMAIRE, *redactor la revista pariziană TOURISME-INFORMATIONS* : „După această primă vizită în România, îmi reproşez că nu am făcut-o mai devreme, atît de seducătoare sînt imaginile pe care le-am întîlnit la Poiana Braşov, în Delta Dunării — unică în Europa, la mînăstirile demult şi pe bună dreptate celebre, sau pe litoralul Mării Negre. Dar execelentelor impresii turistice le-aş adăuga constatările de ordin social-economic. Am vizitat fabrica de autocamioane de la Braşov şi uzinele din oraşul Gheorghe Gheorghiu-Dej : puteţi fi mîndri de ceea ce aţi realizat. România este o ţară demnă de admirat, cu atît mai mult cu cît se pare că după război a fost obligată să pornească de la un nivel scăzut".

Declaraţii culese de
Victor BANCIULESCU

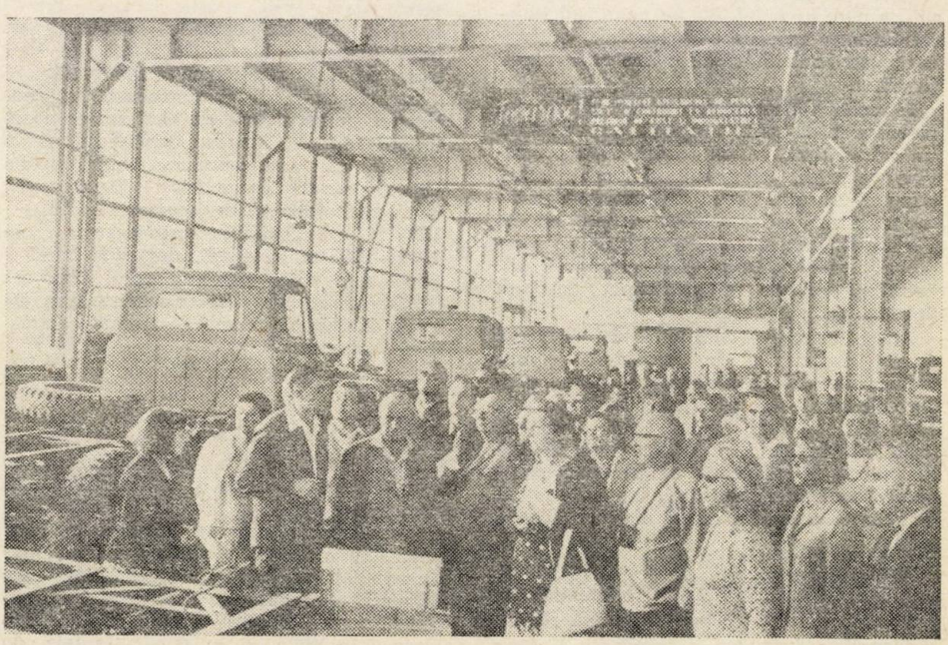

Participanţii la colocviul F.I.J.E.T. vizitînd uzinele „Steagul Roşu" din Braşov

PHENIAN
Calul înaripat — simbolul marii mişcări de mase „cenlima"

LA
A 20-a
ANIVERSARE

PRIN COREEA POPULARĂ

Înainte de a părăsi Phenianul, un confrate coreean mi-a pus o întrebare pe care şi noi, ziariştii români, sîntem tentaţi de multe ori s-o punem oaspeţilor străini: Ce v-a plăcut cel mai mult la noi?

Am răspuns repede, fără ezitare: Oamenii dumneavoastră, poporul coreean. Spontaneitatea aparentă a răspunsului era de fapt rezultatul unor constatări şi reflecţii făcute în timpul unei călătorii de aproape o lună de zile de-a lungul şi de-a latul Coreei socialiste.

Este un adevăr că fiecare popor îşi are fizionomia sa specifică, tradiţiile şi creaţiile proprii cu care contribuie la îmbogăţirea tezaurului civilizaţiei şi culturii mondiale. Este de asemenea un adevăr că orice popor te impresionează, într-un fel sau altul, prin ceea ce este mai pregnant, mai caracteristic în modul său de viaţă.

Ceea ce caracterizează pe toţi oamenii pe care i-am întîlnit pe parcursul itinerarului meu coreean este hărnicia, o tenacitate rar întîlnită, o încredere neţărmurită în viitor.

În centrul Phenianului a fost ridicat un monument de mari proporţii reprezentînd un cal înaripat, în plin avînt. Este o imagine plastică, dintr-un străvechi basm popular coreean. Ca şi în basmele noastre româneşti, ni se povesteşte despre un cal năzdrăvan care se hrănea noaptea cu jăratic, şi străbătea apoi, într-o singură zi, munţi şi văi, de la un capăt de ţară la altul.

Acest simbol — care în limba coreeană poartă denumirea de „cenlima" — este lozinca sub care se desfăşoară o mare mişcare de masă care a cuprins întreaga ţară. Muncitori, ţărani, intelectuali, militari, tineri şi vîrstnici, bărbaţi şi femei, toţi deopotrivă, stăpîniţi de un puternic sentiment de mîndrie patriotică, iau parte activă la această uriaşă mişcare de construcţie a ţării.

Ziua de 15 august 1945 a marcat o piatră de hotar în istoria frămîntată a poporului coreean. După ani de-a rîndul de asuprire şi exploatare nemiloasă, Coreea începe să-şi reclădească viaţa pe temeiuri noi, întreaga ţară este cuprinsă de freamătul creator al muncii libere. Străvechile tradiţii ale locuitorilor acestor locuri, amintirea şi exemplul sacrificiilor aduse de cei mai buni fii ai săi, în frunte cu comuniştii, în lupta pentru libertate, independenţă şi progres social, constituie izvorul de apă vie, seva dătătoare de viaţă a realizărilor ce încep să fie înfăptuite de popor, pentru el însuşi.

Coreenii, aşezaţi în peninsula ce a dat numele ţării, scăldată de o parte şi de alta de apele întinse ale Pacificului, se numără printre cele mai vechi popoare ale Asiei, care în ciuda deselor înfruntări cu alte popoare, mai numeroase, şi-au păstrat neştirbite de-a lungul veacurilor conştiinţa unităţii naţionale, limba, tradiţiile.

Anul 668 al erei noastre, după cum menţionează istoria coreeană, aminteşte de numele lui Silla: acesta a realizat, pentru prima dată, prin unirea a trei regate feudale, unitatea poporului coreean, pe baza comunităţii sale de limbă, de teritoriu, de viaţă economică şi spirituală.

Istoria coreeană consemnează în continuare procesul lent de destrămare a societăţii feudale, invazia capitalului străin care are ca punct culminant transformarea Coreei într-un „protectorat" japonez, în urma războiului chino-japonez din 1894—1895 şi a războiului ruso-japonez din 1904—1905 şi, în sfîrşit, ocuparea totală a ţării de către imperialismul japonez (1910—1945), cînd Coreea este transformată într-o adevărată colonie — anexă a economiei japoneze.

Această ultimă perioadă este epoca cea mai învolburată din întreaga istorie a Coreei, cînd la lupta împotriva asupririi imperialiste, pentru libertate, participă întreg poporul coreean. Marea răscoală cu caracter antiimperialist şi antifeudal a cărei flacără s-a aprins la Seul la 1 martie 1919 şi care apoi a cuprins întreaga ţară, cu participarea armată a peste două milioane de oameni, marile greve muncitoreşti care urmează — organizate de Partidul Comunist Coreean, al cărui act de naştere este semnat în 1925, şi în sfîrşit luptele de partizani din timpul celui de-al doilea război mondial — conduse de comunişti, constituie pagini de nepieritoare glorie, care fac parte integrantă din istoria luptelor popoarelor pentru eliberare şi independenţă naţională, din istoria mişcării comuniste şi muncitoreşti internaţionale.

În anul 1945, anul eliberării, Coreea se prezenta ca o ţară cu o economie foarte puţin dezvoltată, cu o industrie rudimentară deservită de un număr extrem de restrîns de cadre tehnice cu pregătire medie, cu o agricultură înapoiată, cu un număr impresionant de oameni lipsiţi de cele mai elementare bunuri ale civilizaţiei şi culturii.

„Totul ne lipsea, aveam doar entuziasmul, bucuria libertăţii cîştigată cu preţul atîtor sacrificii" — îmi spunea Kan Cian Iun, inginerul şef al fabricii De An — cea mai mare fabrică de maşini electrice din Coreea.

Interlocutorul — om vioi, energic, a cărui viaţă de astăzi este indisolubil legată, ca şi a atîtor milioane de coreeni, de anul eliberării — mi-a vorbit pe larg, prietenește, despre întreprinderea în care lucrează, despre problemele ei, comune de fapt multor întreprinderi ca şi întregii economii a Coreei socialiste.

Înainte de eliberare, în Coreea nu exista nici o uzină de utilaje electrotehnice, nici un tehnician de specialitate. În anul 1947 a început construcţia fabricii, situată în apropierea Phenianului. În anul 1948 au fost produse primele generatoare de 5 kW şi 10 kW. În anii imediat următori producţia a făcut salturi mari, gama produselor s-a îmbogăţit continuu. A venit apoi anul 1950 — a început pustiitorul război coreean, în a cărui perioadă de trei ani mii de bombe au ras din temelii construcţiile ridicate cu elan şi multă trudă, cînd napalmul a ars chiar şi pămîntul, cînd s-au mistuit mii şi mii de vieţi omeneşti.

„Şi am luat-o iar de la început — îmi spune inginerul. Mitologia greacă povesteşte că pasărea Phoenix a renăscut din propria sa cenuşă. Noi am refăcut totul cu propriile noastre puteri. Şi tot ceea ce vedeţi aici — adaugă el, cuprinzînd cu în-

tinderea mîinii construcției întinse în care lucrează peste 5 000 de muncitori — am făcut doar într-un an, într-un singur an. Astăzi producem de aproape patru ori mai mult decît cu trei ani în urmă, — cele mai diverse tipuri de generatoare și transformatoare electrice folosite ca utilaje industriale, în uzinele electrice, în mine, pe șantiere, la locomotivele electrice sau troleibuze, la vapoare. Uzina noastră a adus o importantă contribuție la una din marile realizări ale statului nostru socialist : de la nici un sat electrificat înainte de eliberarea țării, am ajuns astăzi aproape de electrificarea integrală a regiunilor rurale".

Pe pieptul inginerului Kan strălucește o insignă : insigna calului înaripat. O poartă cu mîndrie, deoarece fiecare muncitor, tehnician, inginer și funcționar al fabricii ia parte activă la marea competiție națională — cenlima : mai mult, mai repede, mai bine. Uzina De An este prima unitate de producție din R.P.D. Coreeană care, pentru meritele deosebite ale întregului său colectiv, a fost declarată demnă de înaltul titlu de „Fabrică cenlima". Aici s-a născut, din inițiativa comuniștilor, acea inițiativă valoroasă, renumită în întreaga țară, de organizare minuțioasă a producției, de valorificare complexă a tuturor resurselor interne și de aprovizionare chibzuită a fabricii și lucrătorilor ei — cunoscută sub denumirea „stilul De An".

Dar lupta pentru construcția socialistă a țării nu se dă numai în fabrici. Insigna „cenlima" am văzut-o și pe pieptul unor cunoscuți oameni de știință și cultură, cadre didactice din învățămîntul de toate gradele, militari.

„Problema principală și la noi, ca și la dv. — mi-a declarat în cursul unei convorbiri profesorul universitar Riu Rion Su, prorector al Institutului politehnic din Phenian — este aceea a unei legături tot mai strînse a învățămîntului superior cu sarcinile imediate ale producției. Ne interesăm îndeaproape de tot ceea ce se realizează din acest punct de vedere în alte țări și în primul rînd în țările socialiste frățești. Personal cunosc multe din problemele actuale ale învățămîntului superior din România — a adăugat el — datorită legăturilor de colaborare statornicite între noi și Institutul politehnic din Timișoara".

Subliniind utilitatea dezvoltării acestor legături, în special sub forma unei mai bogate informări reciproce cu caracter tehnic și orientativ, interlocutorul mi-a vorbit apoi pe larg despre stadiul actual al dezvoltării învățămîntului superior coreean. Nici un student în învățămîntul tehnic superior în anul 1946, nici o formă de învățămînt superior în acel an ; peste 145 000 de studenți în anul de învățămînt 1964, care au urmat cele mai felurite facultăți profilate pe ramurile importante ale economiei naționale coreene. Facultățile de geologie, de minereuri și tehnologia metalurgiei, de prelucrarea metalului și construcții de mașini, de electrotehnică și electronică, de economie industrială cuprind în prezent cel mai mare număr de studenți. I-am văzut pe studenți în sălile de cursuri, în laboratoare, în ore îndelungate de practică în fabrici și uzine. Viitoarele cadre de tineri specialiști coreeni se pot mîndri că alături de muncitori, tehnicieni și ingineri își aduc din plin contribuția la punerea în valoare a uriașelor zăcăminte naturale, de metale feroase și neferoase de care dispune Coreea, la executarea celor mai diferite produse — tractoare, camioane, locomotive electrice, vagoane, vase fluviale, mașini-unelte și de construcții, utilaje electrotehnice și chimice — care ridică prestigiul tinerei industrii socialiste coreene.

Să muncim, să învățăm și să trăim ca adevărați comuniști, întreaga noastră activitate să fie de folos patriei — este lozinca ce însuflețește întregul tineret studios al R.P.D. Coreene. Expresie a grijii deosebite pe care statul socialist coreean o acordă pregătirii viitoarelor cadre de specialiști este impunătoarea clădire a Universității din Phenian, a cărei construcție, ce va ocupa o suprafață de 1 500 000 metri pătrați, este în plină desfășurare.

Un popas mai îndelungat l-am făcut pe litoralul estic al Coreei. Cînd vii dinspre Phenian, apele oceanului te întîmpină cu prospețimea și seninul lor odihnitor care, în această parte a peninsulei coreene, întărește și mai mult afirmația că aici te afli în „țara dimineților liniștite". De fapt, acestui colț al împărăției apelor i se spune în mod convențional Marea Japoniei sau Marea de Est, după cum geografii în mod tot convențional au statornicit hotare imaginare Mării Mediterane, despărțindu-i apele prin denumiri intrate de acum de mult în istorie și tradiție, cum sînt Marea Egee, Adriatică, Ionică, Tireniană.

În apele liniștite ale Pacificului se reflectă și aici, ca într-o oglindă curată, o parte din ceea ce oamenii Coreei socialiste au putut înfăptui într-un timp record. Fabrica de mașini Rionsan, profilată pe producția de utilaje pentru industriile siderurgică, chimică și extractivă, ca și unele utilaje pentru industria de mașini agricole și pentru hidrocentrale, Combinatul de îngrășăminte chimice cu o producție, anul acesta, de un milion de tone de produse destinate fertilizării terenurilor agricole, fabrica de vinalon — cum este denumit relonul coreean, cu o producție, anul acesta, de aproape 20 000 tone, toate aflate în centrul Hamhîn, în apropierea paralelei 40, ca și Întreprinderea piscicolă de la Wonsan, ale cărei baleniere și nave de pescuit marin adună peste 20 000 de tone de pește anual sînt adevărate perle ale litoralului estic coreean, rod al unei munci perseverente, plină de abnegație a mii și mii de oameni, mobilizați de idealurile nobile ale socialismului.

Pitorescul locurilor litoralului se îmbină armonios cu profilul oamenilor săi, la care dîrzeniei și cutezanței specifice tuturor locuitorilor țării li se adaugă acel spirit contemplativ comun celor ce locuiesc la marginea mărilor.

Aici, pe coasta de est a peninsulei, mi-a fost dat să ascult cele mai frumoase melodii populare coreene, de o impresionantă autenticitate și profunzime. Deosebit de expresivă mi-a părut și muzica ascultată în frumoasa sală a Teatrului mare de stat din Phenian, în interpretarea unor valoroase formații artistice. Dar muzica ascultată pe litoral, în interpretarea unor formații de amatori ale marinarilor, avea în ea o notă caracteristică, plină de căldură sufletească, comunicativă, asemenea unui vibrant mesaj de frumos, păstrat cu fidelitate și transmis de peste secole generațiilor contemporane.

Îi împărtășeam unuia dintre colegii coreeni care mă însoțeau puternica impresie lăsată de muzica ascultată, atît de originală și mult deosebită ca melodie și ritm de muzica popoarelor învecinate. Și mi s-a părut ciudat ca în unele melodii, cînd lente, cînd vesele, să găsesc, la mii de kilometri de țară, o surprinzătoare asemănare cu cîntecele noastre populare românești.

Vedeți — îmi spuse el — în muzica aceasta pe care o ascultați este oglindită întreaga viață, atît de zbuciumată a poporului nostru. Această muzică a păstrat întregul suflet al poporului coreean peste care furtunile apelor și timpurilor s-au revărsat în atîtea rînduri.

În încheierea vizitei în Coreea populară am fost primit cu multă bunăvoință și cordialitate de Li Giu En, membru al Biroului Politic al C.C. al Partidului Muncii din Coreea, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al R.P.D. Coreene.

El mi-a vorbit despre munca perseverentă pe care poporul coreean o desfășoară pentru construcția economică și socială a țării, despre atenția pe care partidul și statul o acordă studierii experienței valoroase a altor popoare și aplicării ei, în mod creator, la condițiile specifice ale țării. Înaltul demnitar coreean a dat o frumoasă apreciere politicii partidului și statului nostru, exprimîndu-și dorința ca relațiile multilaterale dintre cele două țări ale noastre să se dezvolte în continuare pe baza realelor posibilități existente, a interesului comun, în spiritul internaționalismului socialist.

Am părăsit Phenianul luîndu-mi rămas bun de la prieteni buni. Din înălțimea întinderilor albastre, capitala R.P.D. Coreene îmi oferea încă o dată imaginea unui imens șantier, a unei țări în plin avînt constructiv. La a XX-a aniversare a eliberării, Republica Populară Democrată Coreeană ridică tot mai sus steagul socialismului biruitor.

Mircea MOARCAȘ

Universitatea din Phenian, aflată în construcție

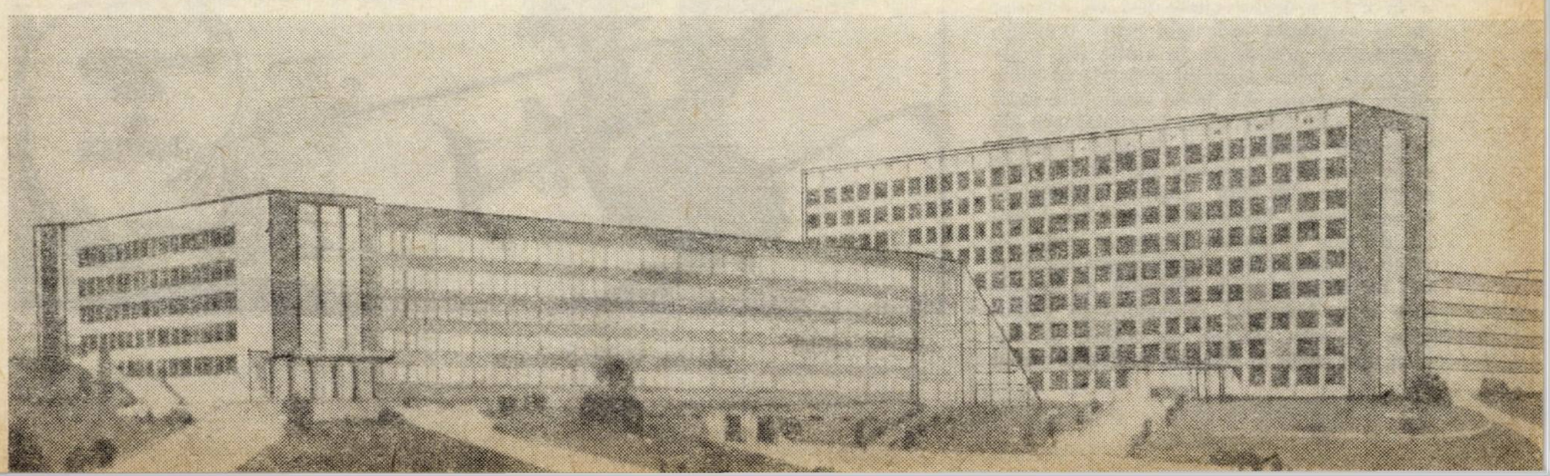

În ultima vreme problemele monetare au căpătat o deosebită acuitate. Ele au devenit obiectul a numeroase discuții teoretice și consultări diplomatice. Henry Fowler, ministrul de finanțe al S.U.A. va veni special în Europa pentru a se consulta cu colegii săi din țările vest-europene în scopul convocării unei conferințe inter-occidentale dedicate înfăptuirii unei reforme a sistemului monetar actual internațional. Franța și-a exprimat îndoielile cu privire la oportunitatea unei asemenea conferințe, atîta vreme cît țările ale căror monede servesc drept valute internaționale nu-și restabilesc echilibrul balanței lor de plăți. Pertractările și consultările continuă.

Pînă la găsirea soluțiilor diplomatice și politice, fiecare partener desfășoară un întreg arsenal teoretic pentru apărarea pozițiilor sale.

Confruntări în problemele monetare ale țărilor occidentale

De curînd, a avut loc la Londra, sub auspiciile Fundației federale pentru educație și știință un seminar internațional asupra problemelor monetare occidentale.

Principalele concepții ce s-au opus în cadrul discuțiilor au fost acelea ale economistului francez Jacques Rueff și ale economistului american Robert Triffin de la Universitatea din Yale. Disputele au repus în atenția publică complexele aspecte ale sistemului monetar internațional, cărora în ultima vreme i s-au dedicat numeroase cărți și articole în toate țările lumii. În Anglia R. F. Harrod consacră problemelor monetare pe plan intern și internațional mii de pagini, mai bine de jumătate din cele peste 350 titluri de cărți și articole scrise de el din anul 1950 încoace. Economistul vest-german L. Klein, specialiști americani ca J. M. Kreps și C. E. Ferguson, sau suedezi ca A. Lindleck, au scris sute și sute de pagini în ultimii 2—3 ani pentru a sublinia concepția lor asupra rolului și mecanismului de funcționare — pe plan intern și extern — a politicii monetare.

Deosebit de actuale sînt disputele ample în ce privește viitorul sistemului capitalist de plăți internaționale : Gold Exchange Standard. În această privință J. Rueff și R. Triffin, reprezentanții celor două orientări opuse, au acordat numeroase interviuri, au ținut conferințe și au scris zeci de articole îndeosebi în ultimele luni în problema schimbării sistemului de plăți internațional.

Care este cauza acestor eforturi deosebite ?

În ciuda unor sporuri ale producției industriale, fenomenele instabilității economice au loc sub o formă sau alta, chiar și în cele mai dezvoltate țări capitaliste ; ele se manifestă îndeosebi prin tendințe inflaționiste persistente în multe țări vest-europene, prin caracterul endemic al deficitelor bugetare din țările capitaliste mari și mici, prin dezechilibre îngrijorătoare ale balanțelor comerciale și de plăți externe, printr-un reflux continuu de aur din țări considerate altă dată citadele financiare invincibile etc. Datorită caracterului deosebit de acut al acestor fenomene negative, vrînd nevrînd, presa și specialiștii occidentali nu le pot ignora. Deosebit de nevralgice apar îndeosebi dezechilibrele balanțelor de plăți externe ale S.U.A. și Angliei, țări cheie în sistemul capitalist actual de plăți internaționale — Gold Exchange Standard (G.E.S.).

„Evoluția balanțelor de plăți — declară Jacques Rueff — îmi amintește de anii 1928—1929 care au precedat marea criză, iar declarațiile oficiale de asemenea". *(Le Monde*, 26 mai 1965). În aceste condiții, apologia realităților capitaliste poate fi făcută numai prin îndeplinirea de către economiștii burghezi a dificilei sarcini utilitariste — încercarea de a găsi remedii concrete pentru aceste tare ale economiei capitaliste.

În concretizarea dificilelor lor sarcini, specialiștii burghezi reflectă mai mult sau mai puțin real fenomenele negative pe planul relațiilor capitaliste de plăți externe, sub care se manifestă în fapt — în acest domeniu — instabilitatea capitalistă. De aceea, ei sînt unanim de acord că trebuie schimbat ceva în acest sistem. Ei însă ignoră faptul că nu în forma actuală a sistemului de plăți internaționale rezidă cauza inițială a dezechilibrelor existente ; ea se află în însuși conținutul și tipul relațiilor economice dintre diversele țări concurente pe piața capitalistă mondială, în însăși acțiunea spontană a legilor economice ale capitalismului. Să urmărim totuși în ce constau propunerile lui R. Triffin și J. Rueff cu privire la schimbarea actualului sistem capitalist de plăți internaționale.

R. Triffin consideră că „dacă G.E.S. — a fost adesea o sursă de dificultăți, aceasta s-a întîmplat pentru că el a funcționat întotdeauna pe baza unui sistem monetar național", adică a dolarului și a lirei sterline. De aici și dificultățile pentru celelalte monede, în cazul cînd „moneda-soare" este atacată. „Pentru a lupta împotriva lipsei amenințătoare de lichidități internaționale, este necesar ca G.E.S. să funcționeze pe o bază internațională, ameliorată", conchide R. Triffin. „F.M.I. (Fondul Monetar Internațional — n.n.) este organismul căruia trebuie să ne adresăm" pentru ca G.E.S. să capete acest caracter, consideră profesorul american. De aceea, el propune ca F.M.I. să devină un organism de largă creditare, depozitarul rezervelor de „lichidități internaționale diversificate" ; aceste rezerve ar trebui să fie gata a fi acordate, după nevoie, în schimbul altor devize, înlăturîndu-se bineînțeles limitele rigide fixate la Bretton Woods, în 1944. Țările beneficiare de excedente ar trebui să le remită pe acestea F.M.I.-ului, mai ales în devize-cheie și ar putea să le retragă doar în caz de deficit al balanței proprii de plăți. Pentru a pune pe roate acest sistem, fiecare țară membră ar trebui să mențină la F.M.I. minimum 20%

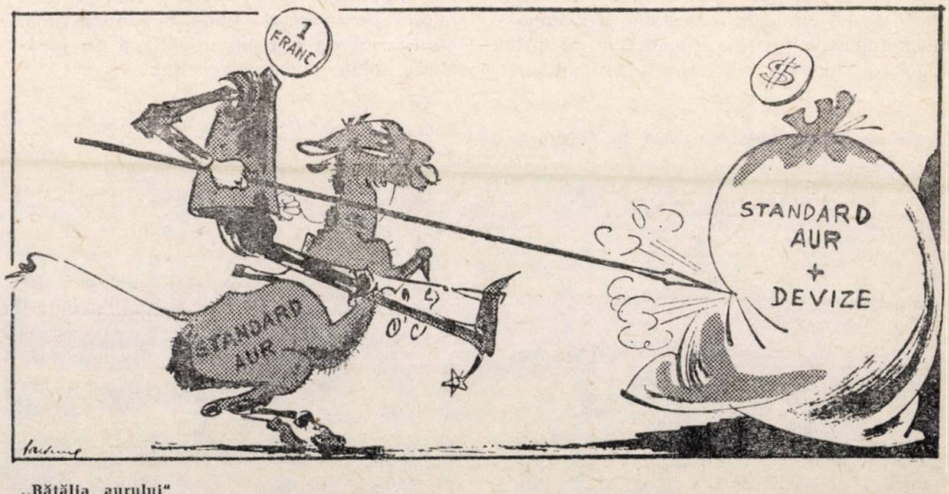

„Bătălia aurului"

(Din **DIE WELT**, Hamburg)

din rezervele ei monetare ; de asemenea, se întrevede a se da F.M.I.-ului dreptul de a cere procente mai mari ţărilor excedentare şi, în fine, mai tîrziu, de a emite certificate-aur în limita depozitelor sale. Detaliindu-şi planul şi nesfiindu-se să dea sfaturi unor parteneri mai puţin puternici de pe piaţa capitalistă, R. Triffin întrevede crearea unor fonduri de rezervă regionale, echivalente în practică cu o „integrare monetară" şi, în fine, chiar crearea unei monede „supranaţionale" în cadrul acestor sisteme regionale de plăţi.

Din planul lui R. Triffin nu este greu să se desprindă că atenţia deosebită acordată F.M.I.-ului — unde influenţa S.U.A. este dominantă — reflectă dorinţa de a menţine în subordine faţă de dolar relaţiile monetare capitaliste internaţionale, neglijîndu-se interesele economice ale diverselor ţări care fac parte din F.M.I. Tocmai de aceea propunerile lui au stîrnit vii reacţii în presa din ţările occidentale, precum şi în rîndurile economiştilor din aceste ţări.

Astfel, Jacques Rueff, care de asemenea este de acord cu necesitatea schimbării sistemului capitalist actual de plăţi, opune planului american un alt plan în special în sensul următor : băncile de emisiune să nu mai sporească pe viitor excedentele lor în dolari şi lire sterline ; sporirea simultană în toate ţările a preţului aurului ; S.U.A. şi Anglia să folosească surplusul rezultat din această sporire pentru acoperirea deficitelor de plăţi, iar ţările care nu au asemenea probleme interne să împrumute Angliei surplusul lor — rezultat din creşterea preţului aurului — pentru o perioadă de cel puţin 20 de ani. Restul excedentar ar trebui să fie folosit, în funcţie de necesităţi, pentru amortizarea datoriei statului din diversele ţări capitaliste. În felul acesta, J. Rueff opune „etalonului aur corectat" al lui R. Triffin, planul său de restabilire a „etalonului aur".

Reginald Maudling, un alt participant la seminarul londonez, susţine în esenţă vechea propunere engleză iniţiată în 1962, de creare a unui „fond mutual de rezerve", alimentat de depozitele naţionale şi însoţit de o garanţie în aur, plan menit evident de a menţine actualul G.E.S. într-o formă care să nu comporte concomitent creşterea rolului F.M.I. (deci şi a dolarului) şi care să ţină seama şi de interesele engleze.

Caracteristic este însă şi faptul că, în cadrul ascuţirii confruntărilor dintre cele două păreri principale, există şi propuneri de îmbinare, de împăcare a celor două teze opuse. Astfel, E. James, cunoscut prin tendinţa sa de îmbinare eclectică a diverselor teorii burgheze, într-o încercare de „sinteză" a politicii monetare contemporane, a propus un plan menit să împace propunerile americane cu interesele francului francez. În lucrarea sa „Probleme monetare ale zilei" el apare evident ca un reprezentant tipic al monopolurilor franceze. Tocmai de aceea în lucrarea sa găsim critici interesante la adresa actualului sistem monetar internaţional — Gold Exchange Standard. Autorul scrie : „de la început trebuie să remarcăm că sistemul poate provoca o inflaţie internaţională", deoarece în Statele Unite „cantitatea de monedă naţională emisă este deja multiplul valorii aurului stocat" (Op. cit. p. 268). „Sistemul actual de plăţi internaţionale nu poate să mai dureze prea mult", conchide el. În general, argumentele autorului merg în sensul criticilor academicianului francez Jacques Rueff, care stau şi la baza propunerilor prezentate de generalul de Gaulle de a se reveni la etalonul aur. El consideră totuşi că reîntoarcerea la „etalonul aur pur" va întîmpina piedici, temîndu-se — ca şi R. Triffin — că această revenire ar atrage după sine o creştere a tuturor preţurilor, o vie speculaţie de bursă şi o creştere a cantităţii de bani pe piaţa ţărilor capitaliste. E. James consideră că reîntoarcerea la etalonul aur ar implica în primul rînd o devalorizare a dolarului, concomitent cu creşterea preţului aurului. Reţinerile lui nu sînt făcute însă din grija pentru poziţia dolarului, ci au cu totul alt substrat. Autorul se teme că în sistemul de plăţi bazat pe „etalonul aur pur" monopolurile franceze — datorită rezervelor de aur încă insuficient de mari — nu vor putea ocupa un loc fruntaş.

Ca o dovadă că nu intenţionează să apere poziţiile dolarului, E. James nu se sfieşte să critice nici organismul Fondului Monetar Internaţional în care influenţa S.U.A. e preponderentă. El arată că F.M.I. a devenit un „club de gentlemeni bine intenţionaţi, căruia i se opune dubla ostilitate a celor ce doresc întoarcerea rapidă la echilibru prin mişcarea aurului, cît şi nostalgia planului lui Keynes cu creditele sale automate şi cvasi-nelimitate" (p. 318).

El îşi propune însă să împace ambele deziderate. Recomandările din 1943 ale lordului J. M. Keynes de înfiinţare a unei „clearing union" (avînd ca bază de decontare o unitate monetară denumită „bancor") şi a unui sistem elastic de acordare de credite nelimitate, E. James şi le imaginează pe fundamentul „etalonului aur corectat". El împrumută conceptele sale despre acest etalon ameliorat al aurului de la R. Triffin. În esenţă, după James acest etalon corectat s-ar baza în afară de aur pe mai multe monede în efectuarea schimburilor internaţionale ; mai tîrziu chiar pe o monedă superstatală vest-europeană care urmează a fi opusă dolarului. Ceea ce în concepţia economistului american constituie o măsură de apărare a dolarului de devalorizare, se transformă la E. James în posibilitate pentru francul francez de a cuceri indirect o poziţie dominantă în schimburile internaţionale. E. James ascunde această intenţie, dar ea apare pregnant într-o altă propunere a autorului : întrucît este foarte îndepărtată posibilitatea de creare a unui sistem monetar internaţional unificat, el se întreabă dacă nu ar fi mai bine ca acest sistem să se aplice „numai la un domeniu geografic limitat" (p. 335). E. James vizează aci îndeosebi o acţiune unificată a ţărilor Pieţei comune pe plan monetar împotriva intereselor S.U.A. şi se gîndeşte, desigur în primul rînd, la rolul de frunte pe care Franţa l-ar juca în acest sistem, cînd propune „crearea în Europa" (pe baza etalonului aur corectat) „a sistemului monetar unificat al ţărilor vest-europene".

După cum reiese, de o parte se găsesc partizanii reîntoarcerii la etalonul aur — cu sau fără reevaluarea metalului galben, între care propunerea lui J. Rueff are rolul predominant ; de altă parte, apărătorii unui G.E.S. ameliorat, în sensul că ar trebui pus pe o bază internaţională şi nu pe un centru naţional al aurului, care se axează în jurul propunerii lui R. Triffin doritor de a împărţi sarcinile financiare ale lumii capitaliste cu alte ţări actualmente relativ privilegiate de conjunctură. Primii sînt convinşi că mai devreme sau mai tîrziu aurul trebuie să-şi reia rolul său de instrument unic de plată şi că singur acesta poate declanşa mecanismele automate de ameliorare a fenomenelor instabilităţii capitaliste pe plan monetar. Ceilalţi rămîn convinşi, în vechea manieră a propunerilor lui J. M. Keynes, că etalonul aur pur n-a funcţionat niciodată şi că acesta — în condiţiile actuale — ar fi incapabil să rezolve problema lipsei de pe piaţa capitalistă a unei cantităţi suficiente de aur şi devize.

Evident, toate aceste propuneri se limitează la suprafaţa fenomenelor economice ; ele nu pot înlătura caracterul ciclic al mişcării producţiei capitaliste, ascuţirea contradicţiilor modului de producţie capitalist.

M. ROZOREA şi D. MUREŞAN

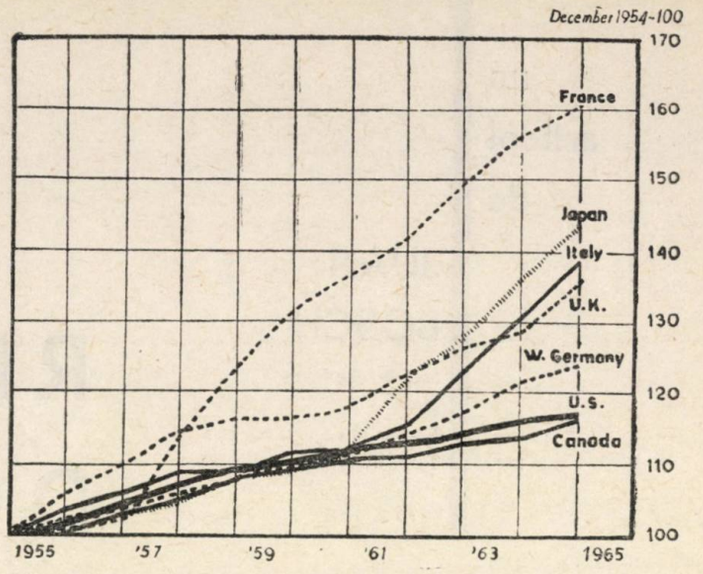

Source: International Monetary Fund

Creşterea preţurilor. Acest grafic arată scumpirea costului vieţii în şapte ţări occidentale, cu începere din 1954. Franţa, care a suferit cel mai mult, s-a străduit din răsputeri să frîneze creşterea vertiginoasă a salariilor şi preţurilor, încă din toamna anului 1963. Aceste eforturi au ridicat probleme serioase, totuşi, după cum afirmă experţii într-un raport către O.E.C.D. : „în prezent, riscurile unei inflaţii par neînsemnate".

(După **New York Herald Tribune**)

un articol de

JUAN BOSCH

fost președinte al Republicii Dominicane

REVOLUȚIA DOMINICANĂ

ÎN MAJORITATEA capitalelor latino-americane ziariștii care scriu despre criza dominicană continuă să întrebe: „De ce Juan Bosch nu s-a înapoiat în țara sa?" Unii afirmă că în primele momente ale revoluției dominicane un avion rebel a aterizat la San Juan (Porto Rico) pentru a mă transporta în patrie, dar eu am refuzat. Aceasta este o minciună.

Am încercat să ajung în țara mea. Am depus eforturi în acest sens pe lîngă Abe Fortas, cunoscutul avocat american care, în primele zile, a constituit legătura neoficială dintre guvernul S.U.A. și Jaime Benites, rectorul universității din Porto Rico. Sîmbătă 1 mai, Fortas m-a informat că este iminentă o bătălie între infanteria marină a S.U.A. și forțele constituționaliste dominicane. I-am explicat lui Fortas că tot ceea ce puteam face în aceste împrejurări era să plec în țara mea și i-am cerut un avion care să mă transporte acolo imediat. Fortas nu a răspuns. În dimineața zilei de 2 mai, în prezența lui Benites, am adresat aceeași cerere ambasadorului S.U.A., John Bartlow Martin, care a refuzat măcar să ia în considerare problema, afirmînd că, dacă aș pleca la Santo Domingo, aș fi ucis. Potrivit lui, acest lucru nu trebuia permis, deoarece țara mea ar fi rămas fără conducători.

— Aici scrie că o să ne putem exercita dreptul de a avea un guvern aprobat de Statele Unite

(Din TRIBUNE, Londra)

În cursul fazei ei inițiale, timp de două luni, revoluția dominicană s-a limitat la capitala republicii; în a treia lună, mișcarea a început să se răspîndească spre interiorul țării. Era inevitabil, deoarece o revoluție nu este o simplă operațiune militară care poate fi îngrădită în cadrul unor limite stabilite de către forțele militare. Washingtonul a rămas în mod inexplicabil inconștient de ceea ce se petrece în realitate.

Limitînd revoluția la o porțiune a orașului Santo Domingo, guvernul S.U.A. aprecia situația în termeni de forță: elementul revoluționar reprezintă un anumit număr de oameni cu o anumită cantitate de arme; de aceea îl putem înăbuși și răpune cu un anumit număr de soldați și o anumită cantitate de arme. În vremurile noastre, este ușor să gîndești în termeni de forță, în special în S.U.A. unde o baterie de creeri electronici poate da răspunsuri plauzibile la asemenea probleme în cîteva minute, poate chiar în cîteva secunde. Dar o revoluție este un eveniment istoric care nu se pretează la acest tip de raționament automatizat. Forța ei provine din inimile și mințile oamenilor, care nu pot fi măsurate cu ajutorul creerilor electronici.

Răscoala de la Santo Domingo a fost — și este — o revoluție democratică populară tipică în maniera istorică, latino-americană, generată de factori sociali, economici și politici atît dominicani cît și latino-americani. Ea se aseamănă cu revoluția mexicană din 1910. S.U.A. au reacționat la revoluția dominicană din 1965 aproape la fel cum au reacționat la revoluția mexicană din 1910. De ce? Deoarece, în mod tradițional, cercurile oficiale din S.U.A. s-au opus revoluțiilor democratice din America Latină. Cu excepția perioadei lui Kennedy, politica a constat în realizarea unei înțelegeri cu cercurile conducătoare locale, și în folosirea forței pentru a sprijini aceste cercuri.

Pentru a face deosebirea între o adevărată revoluție și o simplă răzmeriță sau luptă pentru putere în rîndul unor pretendenți rivali, trebuie studiate cauzele de bază ale răscoalei și atitudinea adoptată de diferitele pături ale societății, așa cum s-a dezvoltat ea. Revoluția trebuie de asemenea privită în contextul ei istoric. Oficialitățile S.U.A. nu au luat în considerare nici unul din aceste aspecte ale revoluției dominicane. La Washington s-a aflat la 24 aprilie, ora 12, că în anumite cartiere din Santo Domingo și în rîndul populației din oraș s-a produs o oarecare agitație; ceva mai tîrziu, s-a aflat că comandantul șef al armatei a fost luat prizonier de subalternii lui. Imediat au fost elaborate planuri pentru debarcarea de forțe armate ale S.U.A. în mica țară din zona Caraibilor.

Revoluția dominicană din aprilie 1965 nu a fost o improvizație. A fost un eveniment istoric, cu o origine lesne de văzut. Ea se dezvoltase de la sfîrșitul anului 1959, trecînd prin moartea lui Trujillo în mai 1961, alegerile din decembrie 1962 și, în sfîrșit, greva din mai 1964. Lovitura de stat din septembrie 1963 nu a reușit să înăbușe această revoluție. Numai cei care nu înțeleg sociologia și politica își puteau închipui că atunci cînd guvernul prezidat de mine a fost răsturnat, revoluția va fi înfrîntă. Era absurd să se creadă, așa cum credeau cei de la Washington, răspunzători pentru elaborarea politicii dominicane, că omul necesar în problema dominicană era o persoană cu antecedente sociale și de afaceri „bune".

De la lovitura de stat din 1963, în țară s-a reînscăunat aceeași lipsă de libertate și același dispreț față de masele populare care domniseră în zilele lui Trujillo. Corupția de tip Trujillo a devenit mai larg răspîndită și mai nerușinată decît sub regimul tiranului însuși. Regimul Cabral a încercat o revenire la trujillism fără Trujillo, o absurditate istorică ce nu putea continua. Clasele mijlocii și masele s-au aliat, în cadrul unei cauze comune, pentru a restabili în țară un regim de legalitate. În aprilie 1965 a izbucnit o revoluție democratică și națională.

S.U.A. vor plăti un preț greu pentru această greșeală și, după părerea mea, îl vor plăti în vremurile noastre. Un indiciu în ce privește natura greșelii îl constituie amploarea forțelor desfășurate inițial pentru a înăbuși revoluția. În aprilie, S.U.A. aveau 23 000 de soldați în Vietnam; aceeași țară a debarcat 42 000 la Santo Domingo. Oficialitățile de la Washington considerau evenimentele din Republica Dominicană atît de primejdioase, încît pregătirile lor se asemănau cu acelea ale

Cu fața la zid, „suspecții" dominicani așteaptă să fie percheziționați de parașutiștii americani

unei țări care duce un război pe viață și pe moarte. O țară mică, sărăcită, făcînd cel mai eroic efort din istoria ei pentru a realiza democrația, a fost copleșită cu cantități uriașe de tunuri, avioane, vase de război.

Revoluția dominicană s-ar fi încheiat în aprilie, dacă S.U.A. n-ar fi intervenit. Dar ea a fost înăbușită și în consecință a început să genereze o forță proprie, străină naturii ei și cuprinzînd ura față de S.U.A. Va trece multă vreme înainte de dispariția acestui sentiment anti-american.

S-a recurs la forță pentru a-i împiedica pe dominicani să realizeze democrația. S-ar putea ca mulți americani să nu mă creadă, dar exprim aici mai degrabă ceea ce dominicanii simt și vor continua să simtă timp de mulți ani.

S.U.A. au încercat să recurgă la Santo Domingo la un expedient care să le permită să folosească forța fără să se expună oprobriului mondial. Aceasta explică apariția juntei militare conduse de Antonio Imbert. Această juntă este creația ambasadorului John Bartlow Martin — cu alte cuvinte a S.U.A. Rareori în istoria contemporană s-a săvîrșit o greșeală atît de costisitoare din punct de vedere al prestigiului S.U.A. ca faptul că puterea forțelor armate dominicane a fost pusă în mîinile lui Imbert. Asasinatele sălbatice săvîrșite de forțele lui Imbert s-au produs în timp ce forțele nord-americane se aflau la Santo Domingo.

În timpul revoluției, nimeni nu a fost împușcat sau decapitat; dar forțele lui Imbert au împușcat și decapitat sute de oameni. Aceste crime nu au avut în S.U.A. publicitatea pe care ar fi trebuit s-o aibă, dar sînt citate în documentele Comisiei O.S.A. pentru drepturile omului și a O.N.U., cu toate amănuntele lor groaznice — cranii zdrobite cu patul puștii, mîini legate la spate cu sîrmă, cadavre decapitate plutind pe rîuri, femei executate cu mitraliera, degete zdrobite cu ciocanul pentru a împiedica identificarea morților. Dacă îmi cunosc bine poporul, atunci cînd va sosi ziua socotelilor, dominicanilor de azi și de mîine le va fi greu să fie indulgenți față de S.U.A. și aspri numai față de Imbert și soldații lui.

Poporul dominican nu va uita repede că S.U.A. au adus la Santo Domingo un batalion nicaraguan purtînd numele lui Anastasio Somoza, adeptul din America Centrală al lui Trujillo; că au adus soldații dictatorului Stroessner din Paraguay, elementele cele mai puțin calificate a reprezenta democrația într-o țară în care mii de bărbați și femei muriseră recent pentru a instaura democrația; că au adus soldații lui Lopez Arellano care, pentru dominicani este un fel de Wessin y Wessin hondurasian; un eveniment de seamă în toate viitoarele manuale de istorie ale Republicii Dominicane va fi bombardarea orașului Santo Domingo timp de 24 de ore, la 15 și 16 iunie.

Toate acestea sînt rezultatul folosirii forței ca instrument de putere în tratarea problemelor politice. O apreciere inteligentă asupra evenimentelor din Santo Domingo ar fi preîntîmpinat această situație. Președintele Johnson a declarat că infanteria lui marină a plecat la Santo Domingo pentru a salva vieți omenești; de fapt, ea a distrus imaginea democratică a S.U.A. pe tot continentul sud-american.

(Din New Republic)

O VIZITĂ NEAȘTEPTATĂ ÎN BRAZILIA

Opinia publică braziliană este nedumerită de sosirea destul de neașteptată la Rio de Janeiro a unei misiuni speciale nord-americane condusă de președintele comisiei senatoriale pentru afacerile externe, William Fulbright, și de subsecretarul de stat pentru problemele economice, Thomas Mann. Din această delegație, formată din 21 de persoane, fac parte 8 senatori și 9 înalți funcționari ai guvernului — printre care actualul subsecretar de stat pentru problemele interamericane, Jack Hood Vaughn, și președintele Băncii de Export-Import, Harold Linder.

Într-o scurtă alocuțiune rostită pe aeroportul din Rio de Janeiro în fața ziariștilor, senatorul Fulbright a declarat că scopul misiunii este de a studia împreună cu conducătorii brazilieni mijloacele de a „dinamiza" Alianța pentru progres și de a examina cu ei reforma Cartei O.S.A. care va constitui tema centrală a viitoarei conferințe interamericane de la Rio de Janeiro. Această explicație oficială pare însă prea simplă. Într-adevăr, există motive serioase să se creadă că Washingtonul nu ar fi trimis niciodată o misiune atît de importantă numai cu scopul de a discuta cu autoritățile braziliene viitorul Alianței pentru progres sau ordinea de zi a unei conferințe despre care nu se știe încă în mod sigur dacă va avea loc.

Există nedumeriri în primul rînd în privința motivelor care au îndemnat cele două guverne să păstreze secretul asupra unei misiuni a cărei sosire nu a fost aflată la Rio de Janeiro decît în ultimul moment. Un alt fapt surprinzător: înaltele personalități americane nu vor vizita nici o altă țară de pe continent. În sfîrșit, există o coincidență ciudată: Roberto Campos, ministrul planului al Braziliei, eminența cenușie a regimului, considerat drept un aliat foarte sigur al S.U.A., a făcut săptămîna trecut o călătorie-fulger la Washington.

Astfel, s-a creat impresia clară că colaboratorii președintelui Johnson sosesc în Brazilia într-un „turneu de inspecție". După părerea unora, Thomas Mann, ale cărui poziții sînt bine cunoscute în emisferă, ar fi venit pentru a constata la fața locului cum folosește guvernul mareșalului Castelo Branco ajutorul american. De altfel, editorialele presei legate de guvern nu lasă nici o îndoială în această privință. După 15 luni de austeritate, Brazilia consideră că merită să obțină din partea Fondului Monetar Internațional un certificat de bună purtare. Ea este deci îndreptățită să aștepte acum o generozitate sporită din partea S.U.A. pentru a-i permite lui Roberto Campos să ducă la bun sfîrșit planul său menit să pună capăt definitiv inflației.

Dar acest aflux de noi dolari, considerat sigur, impune desigur compensații. De la venirea la putere a noului regim, Brazilia a rămas strîns legată de Washington. În contrast flagrant cu această „înțelegere", alte țări de pe continent, Chile de pildă, încearcă deschideri spre anumite țări europene, fără ca prin aceasta să pună sub semnul întrebării alianțele tradiționale. În contextul politicii continentale duse în prezent de S.U.A., această voință de independență poate să reprezinte însă un element supărător.

Dar orice acțiune directă a Washingtonului împotriva acestor veleități de emancipare nu ar avea ca urmare decît să agraveze sentimentele antiamericane destul de răspîndite în anumite țări din emisferă. Dacă, în schimb, cea mai mare republică latino-americană devine interpreta Casei Albe pe lîngă vecinii ei, există toate motivele să se creadă că această „diplomație telecomandată" va avea mai multe șanse să se impună. Se afirmă că aceasta este părerea anumitor cercuri braziliene și americane.

Pe de altă parte, în anturajul lui Roberto Campos se remarcă în ultimul timp o anumită dezamăgire față de ajutorul american, care nu este atît de substanțial cum se spera. S-ar putea deci ca misiunea specială a președintelui Johnson să audă la Rio de Janeiro și la Brasilia argumente care să îndemne Washingtonul să atenueze dezamăgirea conducătorilor brazilieni...

Irenee GUIMARAES

(Din Le Monde, Paris)

PE URMELE ISTORIEI

Un mare diplomat:

NEAGOE BASARAB

„Neagoe Basarab, acest Marc-Aureliu al Ţării Româneşti, principe artist şi filosof, care ne face a privi cu uimire, ca o epocă excepţională de pace şi de cultură în mijlocul unei întunecoase furtune de mai mulţi secoli, scurtul interval dintre anii 1512—1521...". Astfel caracterizează B. P. Hasdeu pe acela de numele căruia se leagă nu numai zidirea celebrului monument de artă de la Curtea de Argeş, ci şi scrierea celei mai însemnate opere a vechii noastre literaturi.

Pînă nu demult, imaginea cu care autorul *Învăţăturilor lui Neagoe Basarab către fiul său Teodosie* trăia în lucrările majorităţii istoricilor era aceea a unui vestit ctitor de biserici în ţară şi în tot Orientul ortodox, darnic ocrotitor al călugărilor şi amator mai mult de ceremonii religioase decît de afaceri de stat. Se credea că domnia lui nu a avut de rezolvat probleme deosebite, acea epocă de pace şi cultură care provoca admiraţia lui Hasdeu apărînd ca un fel de dar al proniei istorice. Acum cîţiva ani, un tînăr cercetător [1]) a demonstrat însă pe baza documentelor contemporane că, sub aparenţa acalmiei, domnia lui Neagoe Basarab se caracterizează, dimpotrivă, printr-o bogată activitate diplomatică, domnul român înfăţişîndu-se ca un abil cîrmaci al corăbiei statului într-o conjunctură dificilă şi în genere defavorabilă Ţărilor Române.

Urcat pe tron în ianuarie 1512, în condiţii tulburi, domnind peste o societate feudală frămîntată de rivalitatea unor puternice fracţiuni boiereşti ce-şi disputau puterea fără a-şi alege mijloacele, într-o ţară aşezată la graniţele celui mai puternic şi mai agresiv stat, imperiul otoman şi fiind ţinta directă a poftelor lui de cucerire, înconjurat, în plus, de suspiciunea şi resentimentele trezite de modul cum luase tronul (răsturnînd şi omorînd pe predecesorul său), Neagoe Basarab a reuşit cu toate acestea, în decursul celor nouă ani de domnie (moare pe tron la 8 septembrie 1521) să supună şi să stăpînească în interior rivalităţile şi ambiţiile, iar înafară să impună prestigiul Ţării Româneşti cum nu o făcuse nici un domn înaintea lui.

Cu o clarviziune remarcabilă şi un tact de mare diplomat, el s-a orientat sigur în jocul de forţe care se confruntau şi se înfruntau în jur, ştiind să profite de dificultăţile Imperiului otoman (obligat să-şi concentreze eforturile spre Asia şi să slăbească presiunea în Europa), dar evitînd prudent orice aventură şi provocare la adresa lui. Neagoe Basarab şi-a dat seama, ca şi Ştefan cel Mare, că statele creştine interesate într-o „cruciadă" antiotomană nu erau în stare să o ducă la bun sfîrşit, dezbinate cum erau şi mai ales gata de orice tranzacţii cu duşmanul în folosul propriu ; de aceea el a cultivat cu toate statele relaţii prieteneşti, participînd la proiecte de cruciadă şi dobîndindu-şi o stimă şi un prestigiu remarcabil, dar a impus de fiecare dată condiţii care să-l pună la adăpost de orice surprize. Poziţia sa demnă, — atît în faţa Imperiului otoman, unde a călătorit de cîteva ori depunînd omagiu sultanului suzeran, dar primind la rîndu-i onoruri domneşti — cît şi în faţa puterilor creştine, avea două temelii trainice : o economie înfloritoare sprijinită direct de domn, care-i punea la dispoziţie fonduri însemnate utilizabile nu numai în zidiri de biserici, ci şi în jocul de culise al diplomaţiei, şi o armată pe care domnul o evalua, într-o scrisoare, la 40 000 de ostaşi, ceea ce era o forţă însemnată, raportat la teritoriul ţării şi la puterea militară a altor ţări.

Gata să facă uz, după împrejurări, de cuvinte frumoase, de aur şi de sabie (a respins victorios şi nu fără cruzime unele încercări de amestec în treburile interne ale ţării), el a imprimat politicii sale externe o direcţie şi o concepţie bine definite, care s-au dovedit admirabil adaptate împrejurărilor şi au rămas ca o tradiţie pentru urmaşi, o dată cu gloria lui. (Neagoe Basarab este, pentru tradiţia istorică a Ţării Româneşti, ceea ce Ştefan cel Mare este pentru aceea a Moldovei). Evenimentele ce se vor precipita după moartea lui şi, confirmîndu-i temerile şi politica, vor duce la prăbuşirea regatului maghiar, vor fi întîmpinate de urmaşii săi (Radu de la Afumaţi) cu metodele preconizate de autorul *Învăţăturilor* şi vor feri Ţara Românească de o soartă asemănătoare.

Cel care a făcut în practică dovada marilor sale însuşiri de om de stat şi diplomat ne-a lăsat, în sfaturile date fiului său, roadele unei experienţe şi meditaţii ce se hrăneau deopotrivă din experienţa colectivă a poporului său şi a domnilor români ce-l precedaseră, dintre care pare să-i fi servit necontenit de model mai ales Ştefan cel Mare. Prin această operă de o structură enciclopedică, socotită de Hasdeu un „falnic monument de literatură, politică, filosofie şi elocvenţă la strămunii noştri", pusă de Iaţimirski mai presus decît celebrele *Învăţături ale lui Vladimir Monomahul* şi de Stoian Romanski pe deasupra tuturor scrierilor răsăritene ale vremii aceleia, Neagoe Basarab devine şi autorul celei dintîi sinteze a gîndirii social-politice, diplomatice şi militare româneşti şi al unuia din primele documente ale gîndirii politice moderne, comparabil, în epoca respectivă numai cu *Principele* lui Machiavelli, scris cu cîţiva ani înainte de *Învăţături*.

Studierea „literaturii parenetice", bizantine sau slave, arată că în tot cîmpul gîndirii politice răsăritene *Învăţăturile lui Neagoe Basarab* reprezintă cea dintîi operă în care se dezvoltă, cu o logică strînsă şi cu idei de o noutate surprinzătoare, nu numai *teoria* ci şi *tehnica* monarhiei autoritare moderne, aşa cum în Occident apare prima dată sistematizată de Machiavelli. Gîndirea politică bizantină sau slavă de pînă atunci aparţine în întregime Evului Mediu şi abia în a doua jumătate a secolului al XVI-lea, Ivan Peresvetov şi ţarul Ivan cel Groaznic vor da, în literatura rusă, un echivalent de valoarea scrierii româneşti. Faptul se explică prin aceea că opera lui Neagoe este expresia etapei „statului centralizat", moment pe care Peninsula Balcanică nu l-a atins în forma creştină a vieţii sale politice şi culturale, ci în condiţiile stăpînirii politice otomane, iar în istoria rusă el corespunde domniei lui Ivan cel Groaznic. În *Învăţături* găsim pentru prima oară, formulată limpede, ideea necesităţii unei autorităţi unice, menită a pune capăt anarhiei feudale : „Vai de acel domn care-şi dă cinstea pe mîna altuia, vai de ţara aceea pe care o stăpînesc mulţi". Modernă este şi teza promovării dregătorilor domneşti după merit, nu după originea boierească : „Însă pe cei săraci, care se trudesc cu slujba voastră, pe aceştia să nu-i puneţi mai jos de fiii de boieri, ci să fie alături de dînşii, pentrucă şi de aceştia veţi avea nevoie cîndva, după cum şi lor... Dacă va fi dintre aceşti săraci unul mai bun decît cei de neam mare sau din rudele voastre sau din fiii de boieri, să nu daţi acestora locul cel mai de cinste părtinind pe cel nevrednic, ci daţi-l celui vrednic, chiar dacă este sărac. Şi dacă va păzi dregătoria cu cinste, se cuvine să fie în mai mare cinste cel sărac şi să aibă cinste mai mare decît cei dintre boieri, dar nedestoinici".

Tot atît de evidentă este în *Învăţături* elaborarea, pentru prima oară în răsărit, a unei doctrine diplomatice şi politice menită a servi nu unei expansiuni şi dominaţiei imperiale de tip medieval, peste un conglomerat de popoare (preocupare din care a ieşit opera clasică bizantină a lui Constantin Porfirogenetul *De administrando imperio*), ci pentru a apăra interesele unui popor ameninţat de forţe disproporţionat de mari, ca acelea ale Imperiului otoman. Este deci vorba de elaborarea principiilor unei politici de *interese naţionale* (deşi feudalul Neagoe nu are, teoretic, noţiunea ei, aşa cum o are burghezul Machiavelli). Această preocupare l-a dus pe Neagoe la redactarea celui mai original şi pătrunzător dintre capitolele

[1]) **Manole Neagoe**, Aspecte din politica externă a lui Neagoe Basarab.

Portretul voievodului Țării Românești, Neagoe Basarab, și al fiului său Theodosie, după o frescă din mănăstirea Dionisiu de la muntele Athos.

operei sale, și anume cel intitulat *„Învățătură a lui Neagoe voevod către fiul său Teodosie voevod și către alți domni către toți, pentru solii și pentru războaie"*.

Ideile fundamentale din acest capitol se dovedesc a constitui o concepție originală, independentă de orice izvoare livrești și inspirată în întregime din realitățile epocii, din experiența lui Neagoe însuși și a domnilor români anteriori. Potrivit acestei concepții, scopul politicii și diplomației unui domn trebuie să îl constituie asigurarea liniștei, a păcii din toate părțile, cu evitarea aventurilor, a gesturilor nechibzuite, pripite : «Să nu iubiți vremile de răzmeriță (război) și să nu săriți la fapte de trufie. Dacă vreunii și dintre sfetnicii voștri vă îndeamnă la vrajbă și la ucidere zadarnică, nu-i ascultați, văzînd voi că dușmanii voștri sînt mai puternici decît voi și tari, căci spune sfîntul Varlaam : dacă vezi că nu poți face ceva, să nu se atingă mîna ta ca să facă, pentru că vei greși» *(Cronicile slavo-române din sec. XV—XVI*, traducere de P. P. Panaitescu. Toate citatele se dau în această traducere). Din această dorință de a asigura liniștea internă și externă, de a păstra un echilibru între forțele care se confruntau și se înfruntau în Europa sud-estică pe vremea lui, au izvorît numeroasele pagini rezervate în acest capitol sfaturilor cu privire la *diplomație*, la alegerea și instruirea solilor, la ceremonialul recepțiilor diplomatice și al discuțiilor etc., fie că este vorba de timp de pace sau de război. Se recomandă pentru această ultimă situație epuizarea tuturor mijloacelor pașnice și tratativelor mai înainte de a hotărî, ca ultimă măsură posibilă, rezistența armată. Domnul trebuie să facă apel la rațiunea inamicului „cu vorbe bune" : „Dacă alte limbi (adică turcii) vor fi cu mulțime de norod și mai puternici decît voi, iar voi mai întîi să vă închinați lor cu vorbe bune și smerenie. Căci dacă vă stă în putință să faceți pace cu vorbe bune, acesta este ajutorul lui Dumnezeu". Dacă dușmanul nu se va mulțumi cu vorbele bune, se va trece la a doua etapă a tratativelor : răscumpărarea păcii cu bunuri materiale, prin care să se prevină și să se atenueze pofta de cucerire : „Dacă însă nu voiesc să se împace pentru neîncrederea lor în cuvinte dulci, iar voi să le dați averi, cît vă stă în putință. Să nu iubiți vremile de război". Nu este vorba de o doctrină a lașității, ci de o înțelepciune verificată istoricește, care a păstrat neîntrerupt existența de stat a Țărilor Române de-a lungul veacurilor. Că este așa ne-o dovedește recomandarea cu care se încheie de fiecare dată ambele sfaturi, și care constituie cel de-al treilea moment în confruntarea cu inamicul : «Dacă însă vedeți că nu vrea să se întoarcă, nu vă temeți de dînsul» sau «Dacă însă vedeți că prin blîndețea voastră nu puteți să izbutiți să îmblînziți domnul celor ce vă vor fi vrăjmași, voi cinstea voastră să nu le-o dați lor ci să ieșiți viteje împotriva lui, pentru că ei au început».

Învățăturile lui Neagoe Basarab diferențiază în mod clar războiul de apărare, considerat în concepția teologică medievală a vremii ca un război care se bucură de ajutorul divinității, de războiul de agresiune, care încalcă legile divine și este pedepsit de Dumnezeu. Într-o patetică rugăciune, domnul este sfătuit să explice divinității — tutelara politicii din Evul Mediu — necesitatea care îl face să verse sînge, și să-i ceară ajutor în război : «Noi, Doamne, după porunca ta, nu sîntem pentru acest război, nici să vărsăm sînge, nici să muiem mîinile noastre în sînge omenesc, ci ei se împotrivesc puterii tale de sus etc.» După aceea, domnul este sfătuit să explice situația sfetnicilor săi în acești termeni : «Iată dar, a venit împotriva noastră dușmanul nostru. Noi față de dînșii nu sîntem vinovați cu nimic, ci cîte cuvinte dulci au fost, i-am îndulcit cu ele și dacă a fost vorba de avere, noi le-am dat și dacă a fost vorba de smerenie, noi ne-am smerit. Dar ei nu au vrut să ne primească nici cuvintele dulci, nici averea, nici smerenia, ci au venit acum să ia capul meu și nu numai capul meu, dar și capetele voastre. De aceia eu nu vă voi lăsa, ci îmi voi pune capul meu pentru voi etc.». Și autorul *Învățăturilor* continuă : „Iar tu, cu trupul tău și cu oamenii tăi să pornești drept, față la față, fără nici o teamă, împotriva dușmanilor tăi, oricît de mulți ar fi. Și să nu te temi de fel de dînșii, chiar dacă sînt mulți, pentrucă oșteanul viteaz nu se înspăimîntă de mulțimea oamenilor, precum un singur leu risipește o mulțime de cerbi și un singur lup omoară o mulțime de turme de oi și o piatră dintr-un tun risipește și învălmășește multe cete de oameni, nu după cum este piatra mică, ci după cum fuge cu strășnicie, de aceia risipește mulțime de cete de oameni, de asemenea oșteanul cumplit și viteaz nu se înspăimîntă de mulțimea oamenilor". Aceste cuvinte, în care răsună avîntul vitejesc al maselor populare care au înfruntat victorios colosul otoman obligîndu-l să se mulțumească cu „cuvinte dulci" și cu „averi" (tribut) în locul pașalîcului pe care voia să-l instaureze și la nordul Dunării, nu vin din nici un izvor, religios sau laic, bizantin sau de alt undeva decît din realitatea fierbinte a epocii în care s-au scris *Învățăturile*. Ele nu sînt singurele. Multe pagini în continuare, autorul *Învățăturilor* elaborează o adevărată „arte della guerra" românească, în care specialiștii descoperă astăzi o gîndire militară originală.

Și gîndirea socială a lui Neagoe Basarab atinge probleme din cele mai actuale în vremea aceea. El recunoaște faptul că domnii se îmbogățesc din „lacrimile săracilor" față de care sînt obligați cu dreptate și ocrotire (ceea ce nu-l împiedica să condamne vehement răscoala), sau acorda atenție, în strategia militară, familiei luptătorilor mărunți din popor, pentru care se cere aceeași ocrotire ca și pentru familiile boierilor. Așa cum a arătat P. P. Panaitescu, autorul *Învățăturilor* «introduce în concepția sa despre stat factorul *popor*, țăranii, care lipsesc la ceilalți autori de sfaturi politice din secolul al XVI-lea».

Iată numai cîteva din elementele de originalitate și de cugetare înaintată, strîns legate de realitățile românești, care fac din învățăturile lui Neagoe Basarab prima operă literar-ideologică de mare valoare și de factură modernă, creată de poporul român în acel secol al XVI-lea străbătut de avîntul înnoitor al Renașterii.

Dan ZAMFIRESCU

THE GUARDIAN

MANCHESTER

O PIAȚĂ PENTRU ÎNTREAGA EUROPĂ

TOTUL indică necesitatea unei noi încercări de a se sparge barierele economice europene.

Piața comună se află într-o fază de dezorientare. După abandonarea lucrărilor organizației, la 30 iunie, chipurile din cauza imposibilității de a se ajunge la un acord cu privire la aspectele financiare ale politicii agricole comune, francezii au pus C.E.E. la „frigider" și boicotează nu numai Piața comună, ci și Comunitatea Cărbunelui și Oțelului, Euratomul și chiar grupul care pregătește viitoarea etapă a tratativelor tarifare de la Geneva.

Ar fi greșit să se presupună că criza imediată din Piața comună nu poate fi rezolvată. Personal sper și cred că ea va fi rezolvată.

Dar criza de la Bruxelles nu este în primul rînd o criză economică — și „Europa" nu înseamnă șase țări din partea occidentală a continentului. Președintele de Gaulle a declanșat criza deoarece nu este dispus să permită C.E.E. să intre în a treia etapă a ei, în care majoritatea hotărîrilor ar urma să fie luate cu o majoritate simplă de voturi. El nu s-a abătut niciodată de la concepția sa a „Europei patriilor".

În cadrul unei conferințe de presă ținute în septembrie 1960, de Gaulle a întrebat: „Care sînt stîlpii pe care poate fi construită Europa" ? Și tot el a dat răspunsul, în mod neechivoc: „Sînt statele naționale... singurele entități care au dreptul să comande și dreptul să acționeze". Despre instituțiile C.E.E. a spus: „Aceste organe au valoarea lor tehnică, dar nu au, nu pot avea autoritate sau eficacitate politică", și nu există nici un indiciu că părerile lui de Gaulle s-au schimbat sau că sînt pe cale de a se schimba.

Deși celelalte cinci țări ar putea găsi soluția problemei fondului agricol făcînd concesii francezilor, nu sînt de părere că de Gaulle va accepta vreodată o situație în care Franța să-și piardă dreptul de veto. Cele cinci țări pot accepta un compromis chiar și asupra acestei probleme; ele pot accepta, de pildă, un amendament la tratatul de la Roma, care să amîne trecerea la adoptarea hotărîrilor cu majoritate simplă de voturi — dar cred că în cele din urmă o ciocnire va fi inevitabilă.

Printre nenumăratele sfaturi date guvernului britanic începînd de la 30 iunie, *The Economist* a sugerat că o politică justă ar consta în „a fi gata să propună intrarea Marii Britanii într-o comunitate europeană reorganizată... fără Franța". Acest lucru este absurd. Marea majoritate a poporului britanic, și majoritatea conducătorilor lui, nu doresc o Europă federală, mai mult decît o dorește de Gaulle. Menținerea independenței politice britanice este una din condițiile puse de partidul laburist pentru intrarea în C.E.E. și Maudling a confirmat că nici conservatorii nu doresc să intre într-o Europă federală. Pentru Marea Britanie, a urmări să obțină locul Franței, atunci cînd, ca și Franța, nu intenționează să-și sacrifice suveranitatea națională, ar însemna o acțiune cinică de subminare, care nu ne-ar aduce prieteni în rîndul celorlalte cinci țări.

Un argument la fel de important împotriva politicii propuse de *Economist* este că ar fi extrem de neînțelept ca Marea Britanie să aleagă momentul de față pentru un nou conflict cu Franța. Deși cele două țări au poziții diferite față de armele nucleare și față de alianța occidentală, ele au atitudini comune în multe probleme, în special în ce privește importanța realizării unei destinderi în Europa. În prezent, participăm la un număr de proiecte comune importante cu Franța, care pot avea o mare însemnătate pentru economia și tehnologia britanică.

Relațiile Marii Britanii cu Franța sînt mai bune ca oricînd de la venirea la putere a lui de Gaulle. Aceasta se datorește în parte diplomației lui Wilson, dar un factor important este că S.U.A. nu mai insistă asupra unei Europe occidentale unite. Ele nu împing Marea Britanie să intre în C.E.E. sau în F.N.M. De Gaulle a rupt tratativele pentru intrarea Marii Britanii în Piața comună, deoarece considera Marea Britanie drept un instrument al politicii americane în Europa. În prezent, această teamă s-a redus.

Dar marele argument împotriva sfatului dat de *Economist* este că Marea Britanie ar pierde un mare prilej de a începe construirea unei Europe mai largi. La Viena s-a inițiat o încercare de a îmbunătăți relațiile dintre C.E.E. și A.E.L.S. Dar, așa cum a declarat primul ministru britanic deschizînd dezbaterile de politică externă la 19 iulie, ceea ce dorește de fapt Marea Britanie este o piață pentru întreaga Europă.

După părerea mea, Marea Britanie trebuie să se afle în primele rînduri în acest mare efort. Totul indică necesitatea unei noi încercări de a începe un dialog cu privire la viitorul Europei — întreaga Europă — în care toate țările europene, fie că sînt membre ale C.E.E., A.E.L.S. sau C.A.E.R., fie că nu fac parte din nici o organizație, să-și aibă rolul lor. Marea Britanie trebuie să promoveze ideea unei Conferințe Economice Europene, cu scopul de a identifica și de a înlătura treptat actualele obstacole în calea comerțului intereuropean.

O parte a activității pregătitoare în vederea unei asemenea conferințe a și fost întreprinsă de Comisia ad-hoc pentru comerțul Est-Vest a Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa. Înființată în 1963 și cuprinzînd experți din Cehoslovacia, Franța, Ungaria, Suedia, U.R.S.S., Marea Britanie și S.U.A., comisia a trecut în revistă problemele practice implicate în aplicarea clauzei națiunii celei mai favorizate și s-a concentrat asupra principalelor obstacole din calea dezvoltării comerțului și asupra înlăturării barierelor comerciale dintre țări cu sisteme economice diferite.

Alte țări, atît din Europa răsăriteană cît și din Europa occidentală, au participat la lucrările Comisiei ad-hoc pentru comerțul Est-Vest, difuzînd comentarii asupra rapoartelor comisiei; dar pînă în prezent acest lucru s-a făcut la nivelul experților. A sosit timpul ca această încercare să se bucure de o prioritate mult mai mare și să fie extinsă la alte domenii de colaborare economică.

Nu propun nici o încercare de a slăbi actualele grupări economice, și nici ca Marea Britanie să convoace pe cont propriu o asemenea conferință. Ceea ce propun eu, ca și alți deputați din Grupul pentru o Europă mai largă, este ca Marea Britanie să înceapă discuții cu fiecare țară în parte, și cu C.E.E., A.E.L.S. și C.A.E.R., pentru a cunoaște atitudinea lor. Aceasta ar corespunde unei conferințe pentru securitatea europeană propusă de Adam Rapacki și sprijinită în principiu de Michael Stewart.

Membrii Grupului pentru o Europă mai largă sînt de părere că problemele europene trebuie să fie privite în ansamblu, și că trebuie găsite mijloace pentru apropierea tuturor țărilor europene. Sub guvernul laburist, Marea Britanie are posibilitatea de a-și aduce o mare contribuție la realizarea acestui obiectiv.

David ENNALS

membru al Camerei Comunelor

REPRESIUNI ÎMPOTRIVA PROFESORILOR SPANIOLI

Cinci profesori universitari spanioli suspendați din funcții pentru că ar fi participat la dezordinile studențești care au avut loc în februarie și martie la Madrid își așteaptă condamnarea.

Este vorba de Aguilar Navarro, profesor de drept internațional, José L. Aranguren, profesor de etică și sociologie, Garcia Calvo, profesor de filologie latină, și Montero Diaz, profesor de istorie antică, toți de la Universitatea din Madrid. Al cincilea este Tierno Galvan, profesor de drept politic la Universitatea din Salamanca. El figurează pe listă alături de profesorii din Madrid, deoarece se afirmă că el activează în capitală.

Luciano de la Calzada, profesor de istorie la Universitatea din Murcia și decan al facultății de filozofie și litere din această localitate, a elaborat o listă de acuzații împotriva celor cinci profesori. El a fost numit „juez inspector" (judecător de instrucție) de Lora Tamayo, ministrul educației naționale, pentru a conduce ancheta.

Se așteaptă ca judecătorul să propună ministrului pedepsele pe care le consideră necesare. Tamayo va înmîna recomandările sale Consiliului de Miniștri, cînd acesta se va întruni sub președinția lui Franco. Se crede că aceasta este procedura care va fi urmată în cazul delicat al profesorilor.

Pe lîngă postul său de profesor universitar, Luciano de la Calzada este delegat al guvernului la firma „Confederacion Hidrografica del Segura". După cum se afirmă, el a propus ministrului ca profesorii să fie concediați. O altă pedeapsă ar putea fi suspendarea lor pe 2—5 ani, sau o sancțiune mai ușoară — suspendarea pe un an sau chiar mai puțin, și transferarea lor de la Madrid la o universitate din provincie, cu salarii mai mici.

În recentul său discurs în Cortes, Tamayo a atras atenția deschis asupra politicii dure ce urmează a fi adoptată atît față de profesori cît și față de studenții care participă la agitația politică din universități. Avertismentul se aplică nu numai Universității din Madrid, ci și acelora din Barcelona, Bilbao și din alte orașe de provincie unde s-au produs tulburări.

Se pare că încercarea de a înăbuși orice activitate politică în rîndul profesorilor și studenților din Spania va constitui o sarcină grea pentru ministrul educației naționale.

Trei din cei cinci profesori care așteaptă acum să fie judecați, profesorii Aranguren, Garcia Calvo și Montero Diaz, au condus procesiunea mută a studenților, în cursul căreia au avut ciocniri serioase cu poliția din Madrid.

Agitația mocnea de cîtva timp. Ea a izbucnit în urma cererii studenților de a li se acorda dreptul să înființeze sindicate libere și organizate în mod democratic, spre deosebire de Sindicatul universitar spaniol (S.E.U.), organizație controlată de guvern, după terminarea războiului civil, din care toți studenții fac parte în mod obligatoriu.

La unele facultăți au avut loc înfruniri ale studenților; rectorul Universității din Madrid a interzis temporar ținerea lor.

(După **The Times**)

Trybuna Ludu

VARSOVIA

RELAȚIILE POLONO-FRANCEZE

S-A ANUNȚAT că la 9 septembrie a.c. Josef Cyrankiewicz, președintele Consiliului de Miniștri al R. P. Polone, va face o vizită oficială în Franța, la invitația guvernului Franței. Această știre a provocat o satisfacție generală în rîndul opiniei publice poloneze, fiind vorba de prima vizită a unui om de stat polonez în capitala Franței în cei 20 de ani de la eliberare.

Vizita va constitui fără îndoială o verigă importantă în reîntoarcerea — după cum a spus președintele de Gaulle în conferința de presă din 4 februarie a.c. — „la relațiile de înțelegere activă", care au legat Franța de Polonia și alte țări din Europa răsăriteană.

Prietenia tradițională și prețuirea reciprocă ce leagă de veacuri Franța și Polonia, nu constituie un fenomen secret sau întîmplător. Prietenia polono-franceză, care se întinde în timp, a fost dictată de imperativele concrete ale geografiei politice, ale istoriei și ale celor mai autentice interese naționale ale celor două țări. Această prietenie a fost marcată de luptele comune pentru libertate, pentru viață și securitate.

La 9 septembrie 1946, ambasadorul Franței la Varșovia, Roger Garreau, spunea într-un interviu acordat unui corespondent al *P.A.P.*: „Întregul popor francez consideră granițele poloneze pe deplin justificate, atît din punct de vedere istoric cît și din punctul de vedere al securității Poloniei și a tuturor popoarelor slave".

Războiul rece a înghețat, din păcate, în următorii ani dezvoltarea relațiilor prietenești dintre cele două țări și colaborarea în direcția securității colective. Însă este demn de subliniat că încă în anii '50 au fost schițate unele încercări de apropiere.

Un moment important pe această cale l-a constituit declarația președintelui de Gaulle din martie 1959 privind caracterul ireversibil al granitei poloneze de pe O-der-Neisse. Această declarație, conform prieteniei tradiționale polono-franceze, a avut ecou și și-a găsit de cîteva ori confirmarea în declarațiile ulterioare ale premierilor Debré și Pompidou.

Pe măsură ce politica franceză căpăta un caracter din ce în ce mai independent, la Paris au început să-și facă loc concepții privind apropierea dintre Franța și țările din Europa răsăriteană legate de ea prin tradiții de prietenie. Anii 1964 și 1965 au adus în această direcție o serie de evenimente importante.

O importanță deosebită a avut-o declarația președintelui de Gaulle la conferința de presă amintită, în care condiționa rezolvarea problemei germane și unificarea Germaniei de acordul tuturor vecinilor Germaniei — atît occidentali cît și din răsărit — în problema granițelor și a statutului militar al Germaniei.

La apropierea între Franța și Polonia au contribuit, de asemenea, vizita în țara noastră a delegației comisiei finanțelor de pe lîngă Adunarea Națională, condusă de Jean Paul Palewski, în septembrie anul trecut, precum și recenta vizită a delegației comisiei pentru afacerile externe a Adunării Naționale Franceze, condusă de Maurice Schumann (iunie a.c.).

Trebuie adăugat că la 24 iunie a fost parafat noul acord comercial polono-francez pe cinci ani, care prevede încă în primul an o creștere a schimburilor reciproce cu peste 30 la sută în comparație cu anul trecut. Cu toate că partea poloneză — și se pare că și cea franceză — consideră că acordul respectiv nu corespunde în întregime posibilităților reale și necesităților de dezvoltare a schimbului și colaborării reciproc avantajoase, în special în sectorul cooperării, acordul reprezintă un pas înainte.

Acum, o dată cu vizita oficială a premierului Cyrankiewicz la Paris, a venit rîndul discuțiilor competente în domeniul politic, care vor duce la o continuă apropiere și colaborare în direcția asigurării securității întregii Europe și a coexistenței pașnice.

Poziția Franței într-o serie de probleme importante coincide sau este apropiată de poziția Poloniei, Uniunii Sovietice și a altor țări socialiste. Franța, pronunțîndu-se deschis asupra caracterului ireversibil al granițelor de după război în Europa, respinge toate concepțiile de interacțiune a R.F.G. în cadrul forțelor nucleare N.A.T.O. Franța condamnă războiul din Vietnam, intervenția în Republica Dominicană și, într-un sens mai larg, politica de intervenție și amestec în treburi străine. Concepțiile președintelui de Gaulle în problema germană și a viitorului Europei cuprind, cel puțin în perspectivă, recunoașterea necesității securității europene colective.

Toate acestea, indiferent de orînduirile sociale diferite și de deosebirile de concepții asupra unor probleme, precum și de îndatoririle de bază ale Franței ca aliată, creează posibilități largi de întregire, printr-un conținut politic actual, a prieteniei vechi și totodată tinere dintre țările noastre.

La o conferință africană, Milton Obote (dreapta), primul ministru al Ugandei, și Julius Nyerere, președintele Tanzaniei

REFLECTOR

Nouă gardă veche

Sarcina opoziției în Anglia este de a „urmări ca o umbră" guvernul în toate intențiile, acțiunile și declarațiile sale și de a ataca și critica fără cruțare slăbiciunile care s-ar putea ivi la nivel guvernamental. Supravegherea permanentă a guvernului de către o echipă rivală în parlament se bizuie în largă măsură pe organizarea unui „cabinet de schimb" al opoziției în cadrul căruia cite o personalitate proeminentă a opoziției este opusă cîte unui ministru din cabinetul guvernamental. Fiecare ministru trebuie deci să conteze pe un adversar de cealaltă parte a sălii Camerei Comunelor, gata oricînd de luptă și care adesea poate interveni cu competență în dezbateri, atunci cînd „resortul" său este adus în discuție.

De regulă, la schimbarea majorității parlamentare, din cabinetul de schimb provine și guvernul succesor astfel încît, pe baza acestui sistem, se află la dispoziție o a doua garnitură ministerială completă avînd experiența și competența necesară care preia frînele puterii de la echipa demisionară.

Aceste observații preliminare sînt necesare dacă vrem să înțelegem mai bine importanța creării unui cabinet de schimb în Marea Britanie. Liderul nou ales al opoziției, Edward Heath, care prin această desemnare este predestinat în mod automat postului de prim ministru conservator, în cazul cînd viitoarele alegeri vor impune o nouă schimbare a echipei guvernamentale, și-a numit zilele trecute cabinetul său de schimb, care reprezintă deci eventualul viitor cabinet. Cabinetul de schimb al lui Heath cuprinde 22 de posturi diferite. Aceasta înseamnă că un anumit număr de resorturi ministeriale ale guvernului laburist vor trebui „urmărite" de o singură persoană. Această îngrădire se impunea imperios, deoarece conservatorii au susținut mereu că aparatul guvernamental laburist este mult prea împovărat și că, în interesul eficienței, ar trebui redus. Atrage atenția faptul că noile desemnări făcute de Heath coincid în largă măsură cu persoanele numite de Douglas Home în cabinetul său de schimb. Dar majoritatea numelor cunoscute se ocupă acum de resorturi noi.

Vulpoii bătrîni din Westminster obișnuiesc ca la o nouă repartizare a resorturilor să le interpreteze pentru a constata fie o promovare fie o retrogradare, și a trage apoi concluzii asupra statutului relativ al politicianului respectiv în viitoarea perioadă. Dacă se supune unui examen critic lista lui Heath, reiese că omul care a înregistrat cel mai mare cîștig de prestigiu este contracandidatul învins al lui Heath, Reginald Maudling. Dintr-un salt el devine lider adjunct al opoziției. Acest post este cu totul nou; un adjunct deplin al liderului partidului în toate funcțiunile sale nu a existat niciodată în istoria partidului. Ești tentat să compari crearea acestui post cu cea a unui vicepreședinte care, deși la dispariția președintelui nu îi urmează automat, se află totuși atît de expus în lumina rampei încît toți ceilalți rivali trebuie să pălească. Cea mai surprinzătoare promovare este însă cea a lui Iain Macleod care, dintr-un post destul de neimportant, a avansat la cel de ministru al finanțelor și economiei.

Un alt norocos, care fără îndoială că a înregistrat o avansare a statutului său în noul cabinet de schimb, este Enoch Powell, care va supraveghea problemele apărării. O interesantă poziție a rezervat Heath și pentru Douglas Home care, deși contrar așteptărilor, nu se va ocupa în exclusivitate de afacerile externe, va deține noul post de consilier pentru politica externă și afacerile coloniale și ale Commonwealthului. Datorită caracterului său conciliant, nu sînt de așteptat fricțiuni cu ceilalți trei membri ai cabinetului de schimb de ale căror resorturi se va ocupa, fără să existe însă un raport de subordonare. La politica externă a fost numit Christopher Soames care, anterior, se ocupa de chestiunile apărării; politica internă revine lui Peter Thorneycroft, iar afacerile Commonwealthului lui Selwyn Lloyd. Cel mai nefavorabil au ieșit Duncan Sandys și Quintin Hogg, „degradați" la postul de „miniștri fără resort", ceea ce însă nu înseamnă neapărat că la o viitoare configurație guvernamentală nu li se vor atribui portofolii importante. În sfîrșit, mai trebuie menționat că directorul partidului „conservator crescut de Douglas Home, Edward Du Cann, a fost păstrat de Heath.

(După **Die Tat**, Zürich)

Rinascita

ROMA

INTELECTUALII VEST-GERMANI ŞI CAMPANIA ELECTORALĂ

CU PESTE O LUNĂ înainte de alegerile de la 19 septembrie în Germania occidentală nu se văd încă semnele unei adevărate campanii electorale. Marile partide sînt în întîrziere şi ezită să coboare în arenă : lucru de înţeles pentru Partidul creştin-democrat al lui Adenauer şi Erhard, dat fiind că democraţia creştină din R.F.G. are totul de cîştigat de pe urma unei campanii electorale cenuşii şi de scurtă durată, care să se desfăşoare în virtutea inerţiei ; nu este însă de înţeles acest fapt din partea Partidului social-democrat al lui Brandt, mai ales ţinînd seama de marile speranţe nutrite în timpul lunilor trecute.

Oricum, însă, campania electorală este în plină desfăşurare : în aparenţă într-un stil oarecum american, în realitate cu profunde legături cu tradiţia anilor '30. Pentru prima oară după ultimul război mondial intelectualii au coborît pe terenul de luptă în Germania federală.

Totul a început cu două luni în urmă, în iunie, cînd editura Rowohlt a editat o cărticică — „Plaidoyer für eine neue Regierung oder keine Alternative" („Pledoarie pentru un nou guvern sau nici o alternativă") — în care 25 de intelectuali indicau în tot atîtea studii necesitatea schimbării cîrmaciului : între alţii Guenther Grass, Peter Weiss, Rolf Hochhuth, autorul piesei „Vicarul", şi Rudolf Augstein, redactorul-şef al revistei *Der Spiegel*.

În realitate, iniţiativa nu era inedită, deoarece cu patru ani în urmă un grup de scriitori şi intelectuali editase, în ajunul alegerilor, o carte în favoarea opoziţiei. De data aceasta, deosebirea a constat în faptul că o parte dintre aceşti intelectuali au coborît direct pe teren cu două iniţiative diferite : creînd pe lîngă biroul lui Brandt din Berlinul occidental ceea ce a fost definit prin „Willys Wahlkontor" („Biroul electoral al lui Willy"), un grup de 13 scriitori care vor asista pe conducătorii P.S.D. în redactarea discursurilor lor şi vor sugera o metodă modernă de desfăşurare a campaniei electorale (acest trust al creierului a lansat deja diferite slogane : „Rămîi fidel soţiei, dar schimbă partidul : cu P.S.D. !" ; „Numai împotriva căderii părului nu ştim să vă dăm nici un sfat : altminteri, P.S.D.", „Automobilişti, pentru siguranţa voastră treceţi la stînga şi votaţi P.S.D.". A doua iniţiativă constă în organizarea în zeci de oraşe a unor conferinţe — cu intrare plătită — în care Grass îşi expune concepţiile literare, culturale şi politice : din fondurile încasate, după ce se scad cheltuielile, se vor putea oferi unor unităţi ale Bundeswehrului mici biblioteci.

Toate acestea, natural, nu au fost pe placul U.C.D. Şi nu i-au plăcut nici lui Ludwig Erhard care, totuşi, în discursul său de investitură în 1963, a ştiut să găsească accente kennedyste, invitînd pe producătorii de cultură ai Republicii federale „să colaboreze cu acest stat" şi anunţînd crearea în apropierea sa a unei echipe de intelectuali sub conducerea profesorului Müller-Armack (despre această echipă nu s-a mai ştiut apoi nimic). Fapt este că Erhard a reacţionat cu o severitate tipic adenaueristă, dedîndu-se în mai multe rînduri unei serii de atacuri foarte violente împotriva acestor intelectuali şi ajungînd pînă la a vorbi, în legătură cu opera unora dintre ei, despre : o „artă degenerată" şi a-i califica uneori drept „analfabeţi", „buni de nimic" şi „şarlatani". „Nu am nevoie, a spus altă dată referindu-se la Grass — de o tobă de tinichea".

Atacurile lui Erhard l-au determinat pe Grass, drept răspuns, să-şi înmulţească conferinţele pentru „Es-Pe-De" (P.S.D.). Chiar dacă nu întotdeauna, de fapt, luările sale de poziţie îi fac multă plăcere lui Brandt : Grass vorbeşte fără menajamente, spunea de pildă că a sosit momentul să fie recunoscută frontiera Oder-Neisse şi să se stea de vorbă cu ţările socialiste şi cu R.D.G., toate acestea fiind lucruri pe care prudenţii conducători social-democraţi nu le spun în mod explicit şi uneori nu le spun nici cu jumătate de voce. De două ori, în faţa protestelor provocate de aceste luări de atitudine, purtătorul de cuvînt oficial al partidului a precizat că linia P.S.D. este cea fixată de congresele şi de documentele sale şi că declaraţiile lui Grass angajează numai persoana acestuia, iar nu social-democraţia. Totuşi, Grass nu se dă învins : el merge înainte pe drumul său, căutînd în special să lărgească numărul aderenţilor la „Lillys Wahlkontor" şi nerenunţînd să dea impresia că vrea, împreună cu prietenii săi, să exercite o presiune asupra grupului conducător al P.S.D., pentru a-l determina la o radicalizare a luptei anti-Erhard şi anti-U.C.D.

Desigur, în această culegere de studii şi de poezie publicată de Rowohlt există păreri perspicace şi inteligente, analize libere, indicaţii preţioase. (Într-o anumită măsură aceasta este o caracteristică a întregii colecţii consacrate actualităţii. Este suficient să citäm între ultimele volumaşe ieşite de sub tipar titluri ca „Mai sîntem încă un popor de poeţi şi gînditori ?". Este de asemenea o caracteristică a tuturor colecţiilor analoge editate de cel puţin şase sau şapte edituri de importanţă mare şi mijlocie, cu un succes de vînzare inegalat). Dar nu se poate escamota o întrebare : în ce măsură influenţează toate acestea realitatea politică ? Este aici şi ceva dramatic şi disperat. De acest lucru îşi dau seama şi autorii bătăliei în curs, chiar dacă încearcă să ascundă aceasta cu temperamentul meridional al lui Grass sau cu moderaţia gîndită a lui Axel Eggebrecht : („o victorie a P.S.D. nu ar oferi desigur nici un motiv de entuziasm deosebit. Dar cel puţin am putea respira puţin mai liber după acest climat sufocant din ultimul timp"). De aceasta îşi dă seama Hochhuth, cînd scrie că adevărata problemă este aceea a concentrării monopoliste care devine tot mai impresionantă.

Şi totuşi, împreună cu cîteva sindicate şi cîteva alte forţe de opoziţie, aceşti bărbaţi şi femei reprezintă forţa cea mai vie care există în Germania occidentală, în această ţară care are acum 700 000 de locuri de muncă disponibile şi care nu reuşeşte să le acopere numai pentru că lipsesc locuinţele, o ţară în care rafturile marilor magazine par să se surpe sub greutatea mărfurilor tot mai îmbelşugate, mai perfecte, mai conforme „cu ultimul strigăt" şi în care principala revendicare a marelui partid de opoziţie este cea privitoare la o legislaţie sanitară care să evite R.F.G. ruşinea de a fi în fruntea statisticilor sub raportul numărului de femei ce mor din lipsă de asistenţă în timpul naşterilor. Cineva a spus că R.F.G. este o insulă americană în mijlocul Europei. A sosit timpul să se schimbe ceva, spun aceşti intelectuali. Şi cu un elan ca la 20 de ani pornesc propaganda în favoarea „Es-Pe-De". Dar în spatele lor nu se află nimeni. Este vidul. Nu este nici măcar „Es-Pe-De", pentru care au sfidat „puterea organizată".

Ar fi încurajator să putem gîndi că acest gol derivă din faptul că pînă la alegeri mai este o lună şi ceva şi că maşina de vot a lui Brandt nu s-a pus încă în mişcare. Dar, oricît de modernă ar fi, nu există o maşină electorală care să poată umple acest gol. Ar fi necesară o politică, o alternativă, o luptă. Din toate acestea, deocamdată, nici urmă. Este adevărat, legislaţia excepţională nu a fost votată în această legislatură, deoarece social-democraţii nu şi-au dat votul şi deoarece organizaţiile sindicale, în primul rînd I. G. Metall a lui Otto Brenner, au pus cu tărie piciorul în prag.

Dar la şedinţa hotărîtoare a Bundestagului s-a ridicat un singur deputat pentru a spune cu claritate că această legislaţie era un pas împotriva libertăţii şi în acelaşi timp un pas către război. Nu era un deputat „de stînga", un deputat social-democrat, ci un deputat al Partidului liberal (F.D.P.).

Aceste limite şi insuficienţe se simt apăsînd asupra conştiinţei intelectualilor care s-au aruncat în luptă cu un angajament de avangardă şi care mai ales caută să mişte apele stătătcare printr-o mare forţă de acţiune.

A mai rămas ceva mai mult de o lună pînă la 19 septembrie. Şi într-o lună nu se întîmplă minuni într-o ţară care plăteşte pentru istoria sa de un secol. Maşina electorală a P.S.D. este pe punctul de a se pune în mişcare : dar este o maşină electorală, nu una politică.

Sergio SEGRE

CHELTUIELILE MILITARE ALE MARII BRITANII

Healey a procedat bine dacă se poate întrevedea posibilitatea de a economisi 220 milioane de lire sterline din bugetul pentru apărare. Cînd va atinge obiectivul de a economisi pînă în 1969—1970 suma de 400 milioane lire sterline, el va proceda şi mai bine. Dar va fi oare suficient ? Şi economiile vor fi oare permanente ? Pînă în prezent, ne-a reamintit recent Healey, el a căutat mijloace pentru a îndeplini mai ieftin actualele noastre angajamente. El raţionalizează programul construcţiei de avioane, reduce cu o cincime programul construcţiei de submarine nucleare şi permite dispariţia armatei teritoriale. Healey a făcut un început bun şi, fără îndoială, va găsi alte sectoare ale forţelor armate în care pot fi operate reduceri care să nu afecteze utilitatea lor. Există, de pildă, cei 34 000 de germani care deservesc pe cei 56 000 de soldaţi şi ofiţeri din Armata britanică a Rinului.

Dar reducerile în sine nu pot fi niciodată suficiente. Adevărata problemă a apărării Marii Britanii nu poate fi rezolvată decît atunci cînd întreg guvernul se va hotărî să renunţe la unul sau altul din numeroasele noastre angajamente peste hotare. Încercăm deja să facem nu numai mai mult decît ne putem permite, dar mai mult decît putem realiza în mod efectiv. În prezent, Marea Britanie susţine o forţă nucleară de descurajare, o mare armată în R.F.G., o armată mobilă în ţară, un număr de garnizoane în Marea Mediterană, Golful Persic şi Aden, o bază cpstisitoare la Singapore şi un război de junglă în Borneo. Mai devreme sau mai tîrziu guvernul va trebui să facă faţă necesităţii de a se retranşa, de a renunţa la cel puţin un angajament de mari proporţii.

(După **The Guardian**, Manchester)

COMBAT
LE JOURNAL DE PARIS
PARIS

AMERICA LATINĂ ŞI DOCTRINA JOHNSON

RECRUDESCENŢA violenţelor din Venezuela, care va provoca inevitabil o reacţie în lanţ, nu constituie decît un aspect şi o manifestare a crizei adînci care zguduie întreaga Americă Latină, şi care nu a fost decît agravată de operaţiunile imaginate şi executate ca măsuri terapeutice.

Intervenţia brutală a S.U.A. la Santo Domingo, concretizare izbitoare a dezechilibrului dramatic al relaţiilor interamericane, nu a fost numai o violare a Cartei O.S.A., ci şi punctul culminant al unei schimbări a politicii Washingtonului faţă de celelalte state de pe continent. Această intervenţie a deschis ochii chiar şi celor mai buni prieteni ai Unchiului Sam, chiar şi optimiştilor inveteraţi ; ea a dovedit că concepţia lui J. F. Kennedy, cunoscută sub numele de „Alianţa pentru progres", a fost înmormîntată o dată cu autorul ei şi înlocuită cu o ofensivă de penetraţie, ale cărei condiţii au fost stabilite de „doctrina Johnson", urmaşa „doctrinei Monroe" şi a „marii bîte" a preşedintelui Theodore Roosevelt.

După părerea noului conducător al Casei Albe, hinterlandul reprezentat de subcontinentul american este indispensabil atît pe plan economic cît şi pe plan strategic şi politic, pentru consolidarea poziţiei S.U.A.

Casa Albă găseşte la Pentagon sprijinitori credincioşi, care se tem ca kennedysmul să nu ducă la „alunecarea" ţărilor ispano-americane spre nealiniere şi neutralism, periclitînd planurile statului major mixt care mizează pe ele. (Pentru a consolida legăturile strategice continentale, ofiţerii superiori din statele membre ale O.S.A. urmează cursuri speciale la Fort Bragg, în Carolina de Nord, şi la Colegiul interamerican de apărare de la Fort McNair ; ca să nu mai vorbim de şcolile asemănătoare din Guatemala, Columbia, Venezuela, Ecuador, Paraguay şi Peru.)

Datorită ajutorului Pentagonului în materie de specialişti şi mijloace tehnice, rezistenţa maselor populare latino-americane ar putea fi înfrîntă de forţele armate. Şi, pe măsură ce baza socială a luptei de eliberare naţională se lărgeşte în urma participării a noi mase de intelectuali, studenţi, mici burghezi, ţărani şi proletari de la oraşe, forţele armate se aliniază Pentagonului şi. barează calea revoluţiei, agitînd spectrul cuban şi spectrul comunismului.

Astfel, în ţările mici, doctrina Johnson a reuşit să se impună datorită vechilor structuri sociale bipolare. Dimpotrivă, în statele uriaşe ale continentului sarcina Washingtonului rămîne mai complicată. Fronturile reacţiunii se scindează şi se neutralizează încetul cu încetul, aşa cum o dovedeşte exemplul Braziliei, „ocupată din punct de vedere militar şi economic de o oligarhie legată de interesele marilor monopoluri din S.U.A."

Este semnificativ că, în ciuda propagandei teleghidate care atribuie toate relele din lume subversiunii comuniste, expediţia şi războiul S.U.A. în Vietnam sînt judecate foarte aspru de către masele populare sud-americane. În loc să atragă simpatii Statelor Unite, aceste acţiuni deşteaptă un sentiment de solidaritate cu popoarele asiatice care luptă pentru libertatea şi independenţa lor.

Georges ANDERSEN

Cu prilejul numirii noului ambasador american în Indonezia, mii de persoane au demonstrat pe străzile din Djakarta, cerînd pace în Vietnam

REFLECTOR

Vietnamul de sud trebuie să importe pînă şi orezul

Zece ani de război au adus economia Vietnamului de sud într-o situaţie din cele mai critice. Totuşi, această ţară prezenta particularitatea de a fi slab dezvoltată dar relativ bogată. Ea nu era nevoită, asemenea majorităţii celorlalte ţări din Asia de sud-est, să rezolve problema aprovizionării cu alimente. În vremuri normale, Vietnamul de sud exporta 1 500 000 tone de orez şi dispunea de un sortiment larg de culturi industriale. Cu exporturile lui, Vietnamul de sud ar fi putut finanţa uşor, chiar şi fără ajutor din afară, o dezvoltare industrială onorabilă. Dar lucrurile stau altfel.

Începînd din 1954, totalul ajutorului american s-a ridicat la peste 3 miliarde de dolari. La 26 aprilie McNamara, ministrul apărării al S.U.A., a declarat că în cursul anului fiscal 1965 ajutorul acordat Vietnamului de sud va atinge 300 milioane dolari pentru ajutorul economic, 330 milioane dolari pentru ajutorul militar şi 70 milioane dolari destinaţi livrărilor de produse alimentare : la aceste sume se adaugă 800 milioane dolari pentru întreţinerea trupelor americane şi sprijinul acordat guvernului de la Saigon. Dintre toate ţările asiatice, Vietnamul de sud se situează pe primul loc între beneficiarii ajutorului S.U.A., cu 34 dolari pe cap de locuitor.

S-ar fi putut crede că, încă de la crearea lui, Vietnamul de sud întrunea toate condiţiile de natură să înlesnească o dezvoltare armonioasă. Totuşi, fiind în esenţă militar, acest ajutor nu este direct productiv pe plan economic ; mai mult, el nu acoperă, de obicei, decît aproximativ jumătate din cheltuielile militare, restul rămînînd în sarcina bugetului intern. Cheltuielile militare absorb aproximativ 80 la sută din bugetul global, ceea ce ar reprezenta valoarea recoltei medii anuale de orez. În aceste cheltuieli trebuie incluse de asemenea creditele afectate forţelor denumite de securitate, precum şi cele consacrate căilor de comunicaţie. Creditele destinate construirii de drumuri strategice şi aerodromuri au fost totdeauna foarte mari. Totuşi, la nivelul economic actual al ţării, este greu să se pretindă că construirea a 100 de aerodromuri şi drumuri mari pentru camioane de peste 30 de tone corespunde unor imperative economice reale.

În domeniul comerţului exterior, ceea ce atrage atenţia în primul rînd este deficitul considerabil al balanţei comerciale. Eventual, importuri atît de masive ar putea fi justificate, dacă ar fi vorba de echipament destinat industrializării ţării. Dar peste 80 la sută din importuri sînt bunuri de consum şi produse de lux. Unele dintre ele fac o concurenţă periculoasă industriei şi artizanatului local.

Scăderea spectaculoasă a exporturilor de orez pune sub semnul întrebării veracitatea statisticilor oficiale care arată o creştere permanentă a producţiei. Este vorba în orice caz de cifre îndoielnice şi neverificabile, deoarece cea mai mare parte a culturilor se află în zone controlate de Frontul Naţional de Eliberare. De aceea, în 1965, importurile de orez se ridică deja la 100 000 tone, din care jumătate orez american.

În ce priveşte industria, pînă în 1960 nu fusese construită nici o uzină nouă, singurele întreprinderi moderne fiind franceze. Totuşi, investiţiile industriale efectuate din 1958 pînă în 1962 reprezintă 5 389 000 000 piaştri (un miliard pe an în medie). Ele au fost făcute în cea mai mare parte de firme străine : franceze, americane, taivaneze, japoneze, italiene şi vest-germane. În climatul de nesiguranţă din Vietnamul de sud, se caută investiţiile cele mai imediat rentabile.

Astfel, la 10 ani după acordurile de la Geneva, în ciuda ajutorului american, nu a fost construită în mod practic nici o industrie de bază. Intensificarea războiului nu poate decît să accentueze înrăutăţirea situaţiei economice.

R. DIDIER

(Din **Jeune Afrique**, Tunis)

THE CHRISTIAN SCIENCE MONITOR

BOSTON

DIFICULTĂȚI ÎN RELAȚIILE S.U.A.–JAPONIA

FIDELITATEA Japoniei nu mai poate fi considerată de Statele Unite un lucru de la sine înțeles. Relațiile dintre cele două țări intră într-o fază nouă și delicată. În timpul celor 20 de ani de după război, Statele Unite au dominat scena japoneză. Statele Unite și-au transformat fostul inamic în aliat și într-un stîlp al politicii sale anticomuniste în Asia.

Au existat și unele asperități, ca de pildă revolta de masă din 1960 împotriva tratatului de securitate dintre Statele Unite și Japonia și anularea, ca o consecință a acestor demonstrații, a vizitei pe care intenționa s-o facă președintele Eisenhower. Totuși, în principalele probleme internaționale, guvernele prooccidentale ale Japoniei au urmat în cea mai mare parte calea trasată de Statele Unite.

Acum însă se manifestă o renaștere a naționalismului în Japonia. Forțele stîngii atacă în mod masiv guvernul conservator pentru strînsa asociere a acestuia cu Statele Unite.

Guvernul știe prea bine că Japonia este dependentă de Statele Unite din punct de vedere militar și într-o mare măsură și din punct de vedere economic. Dar, dacă nu ar ține seama de curentele de opinie publică, ar însemna să dea dovadă de nerealism. Această nouă stare de spirit japoneză apare într-o perioadă cînd, în Asia, Statele Unite sînt preocupate de problema Vietnamului.

Unii observatori afirmă că la Washington se manifestă o periculoasă autoliniștire în privința Japoniei. Unul din acești observatori declară: „Cei de la Departamentul de Stat spun «Slavă domnului, Japonia este sigură. În această țară nu se întîmplă nimic de natură să ne îngrijoreze». Apoi, întorc spatele Japoniei și se ocupă mai departe de Vietnam".

Iar un înalt funcționar al serviciilor externe declară: „Toată lumea la Washington pare să fie preocupată de forța de șoc din Vietnam. Chiar cînd găsești persoane care se preocupă de Japonia, ele nu par totdeauna în măsură să-i intereseze pe cei din vîrful piramidei, deoarece aceștia se gîndesc numai la Vietnam".

Pe de altă parte, secretarul de stat Dean Rusk a condus el însuși echipa americană la recentele tratative comerciale și economice dintre Japonia și Statele Unite, care au avut loc la Washington. Conferința a analizat unele probleme pendinte între Statele Unite și Japonia și care cer o rezolvare.

Cea mai importantă problemă în ceea ce privește Japonia se referă la cererea acesteia ca liniile aeriene japoneze, mijlocul de transporturi național aeriene, să obțină permisiunea de a zbura dincolo de San Francisco, actualul punct terminus, pînă la New York. De aici, japonezii ar putea zbura mai departe spre Europa, realizînd astfel un serviciu în jurul lumii.

Între cele două țări există de asemenea neînțelegeri cu privire la drepturile de pescuire a somonului în largul coastelor Alaskăi.

Pescarii americani se împotrivesc ca japonezii să pescuiască în apele internaționale somon, care, afirmă americanii, provine din apele americane. Există unele perspective de negociere în această problemă, în special după o uriașă cantitate de somon prinsă în acest sezon.

Mai puțin aproape de soluționare se află conflictul cu privire la exporturile de textile japoneze — și în special de lînă în Statele Unite. Firmele de textile americane încearcă să reducă transporturile de textile de lînă ieftine japoneze. Japonezii manifestă însă prea puține tendințe de a colabora în această privință.

Toate acestea sînt probleme mai puțin importante în care, prin negocieri și compromisuri, s-ar putea ajunge la soluții. Există însă două mari probleme politice, potențial mai periculoase pentru relațiile dintre Japonia și Statele Unite. Or, în privința acestora, există o prea mică marjă de compromis.

Prima problemă este Vietnamul. Deși guvernul japonez a sprijinit amestecul Statelor Unite în Vietnamul de sud, opinia publică japoneză se manifestă cu putere împotriva poziției Washingtonului.

A doua problemă este aceea a Okinawei care, deși teritoriu japonez, este folosită drept bază militară americană. În special în timpul crizei din Vietnam, Statele Unite refuză să cedeze privilegiile militare pe care le dețin în acest teritoriu. Desigur, aceasta reprezintă încă o problemă în privința căreia opoziția de stînga poate hărțui guvernul și poate provoca dificultăți relațiilor dintre Japonia și S.U.A.

John HUGHES

Le Monde

PARIS

MAREA BRITANIE LIMITEAZĂ IMIGRAȚIA

AȘTEPTATĂ de mai multe luni, Cartea Albă cu privire la controlul imigrației provenite din Commonwealth, publicată de guvernul laburist, a uimit prin asprimea și energia ei. Numărul cetățenilor Commonwealthului (în special din Jamaica, Pakistan și India) admiși în Marea Britanie va fi redus la 7 500 pe an; vor fi admiși în plus 1 000 de maltezi.

Pentru a înțelege importanța noii hotărîri trebuie reamintit că, în cursul ultimilor ani, Marea Britanie a permis anual, în medie, 25 000 de imigranți de culoare, că așteaptă să fie rezolvate peste 3 000 de cereri de vizite ale imigranților din Commonwealth; că, în sfîrșit, partidul laburist se opusese în 1962, dovedind un oarecare idealism, măsurilor preconizate în această privință de guvernul Macmillan. Astfel, după ce a renunțat în urmă cu trei ani la tradiționala „intrare liberă" pe care o acorda cetățenilor Commonwealthului, Marea Britanie devine, pentru emigranții de culoare din fostul ei imperiu, o țară mult mai puțin liberală decît altele.

În ciuda declarației lui Herbert Bowden, liderul Camerei Comunelor și președintele comisiei guvernamentale însărcinate cu această problemă, care a spus că se va crea un fond pentru a înlesni integrarea neo-britanicilor de culoare (aproximativ 1 000 000 de persoane) și că, pe de altă parte, funcționarii autorităților care se ocupă de imigrație vor da dovadă de toată înțelegerea și toată omenia necesară în „cazurile speciale", după părerea generală hotărîrea luată recent este rezultatul presiunii rasiste înregistrate în Anglia de cîțiva ani. În fața acestui fenomen, exploatat în detrimentul partidului laburist de un grup de conservatori și care l-a costat pe Patrick Gordon-Walker circumscripția sa electorală Smethwick, iar pe alți candidați laburiști în alegerile din 1964 înfrîngeri neprevăzute, pragmaticul Wilson a cedat.

Primită cu ironie dar cu satisfacție de partidul conservator, noua politică de imigrație nu va fi, potrivit ziarului *Times*, de natură să îmbunătățească relațiile cu Commonwealthul, a cărui coeziune a suferit de cîțiva ani lovituri destul de grele. Criticii ei se referă în special la faptul că, deși vor fi acceptați un mare număr de oameni calificați din Commonwealth, o discriminare severă va interzice intrarea în Marea Britanie a imigranților cu mai puțină pregătire. „Cine poate aprecia capacitățile și criteriile de folosire a brațelor de muncă în Marea Britanie?", întreabă ziarul liberal *Guardian*, reamintind dezbaterea din Camera Comunelor din 1961, în cursul căreia Gaitskell pusese politica de control a imigrației pe seama temerii de dezordini rasiale. Aceiași critici se îndoiesc de valoarea argumentelor economice prezentate de guvern, de vreme ce nici un program de modernizare a industriei nu va implica o reducere a folosirii brațelor de muncă în cursul viitorului deceniu. Callaghan, ministrul finanțelor, nu a afirmat oare recent că principalul obstacol în calea expansiunii economice a Marii Britanii este tocmai lipsa de mînă de lucru?

În orice caz, noua Carte Albă a fost foarte criticată de aripa stîngă laburistă, a cărei răbdare este pusă la grea încercare, după renunțarea de către guvern, săptămîna trecută, la mai multe din promisiunile lui în domeniul social, și de alinierea Londrei la Washington în criza vietnameză. La rîndul său, liderul partidului liberal, Jo Grimond, și-a exprimat mirarea față de „marea schimbare din politica laburistă", potrivit expresiei folosite de el; dar deputații laburiști au păstrat tăcerea, iar conservatorii s-au ferit să-și sublinieze victoria. Wilson se poate aștepta la un congres laburist furtunos în octombrie.

AHMED SEKU TURE

Președintele Republicii Guineea, Ahmed Seku Ture, s-a născut la Faranah în 1922, într-o familie de țărani săraci. Bunicul său, Almamy Samoury, fusese un erou aproape legendar al rezistenței populare împotriva dominației coloniale, încă mult timp după ocuparea Guineei de către Franța.

După absolvirea școlii primare coranice, Seku Ture s-a înscris, în 1936, la școala tehnică Georges Poiret din Conakry. Părăsind în anul următor școala, el a continuat să se instruiască singur, completîndu-și studiile secundare prin corespondență.

În 1940, Seku Ture a intrat ca funcționar la firma „Niger Français" iar peste un an a trecut în serviciile de poștă și telecomunicații ale statului. Aici s-a făcut curînd remarcat datorită calităților sale de organizator al mișcării sindicale. Ca urmare, în anul 1945 a devenit secretar general al Uniunii muncitorilor din P.T.T. și a fost însărcinat cu formarea Federației Uniunilor Muncitorilor din Guineea, organizație asociată la C.G.T. din Franța.

Cînd au fost puse la Bamako bazele Adunării Democratice Africane (R.D.A.), în anul 1946, Seku Ture se număra printre membrii săi fondatori.

Intrînd ca funcționar în departamentul finanțelor, el a devenit după puțin timp secretar general al Sindicatului lucrătorilor din finanțe, dar a fost concediat pentru activitatea sa politică și sindicală. Consacrîndu-se în întregime luptei sindicale, Seku Ture a fost ales în 1948 secretar general al C.G.T. din Guineea. Peste un an el a devenit și secretar general al Comitetului coordonator al C.G.T. din Africa occidentală franceză.

În anul 1952, Seku Ture a fost ales secretar general al Partidului Democratic din Guineea, iar în 1953 a fost ales membru al Adunării Teritoriale din partea circumscripției Beyla.

Prin contopirea celor două principale organizații sindicale din Africa — C.G.T. și W.F.T.U. — a luat naștere Confederația Generală a Muncii din Africa. Secretar general a fost desemnat Seku Ture. În ianuarie 1957 el a fondat și Uniunea generală a muncitorilor din Africa Neagră (U.G.T.A.N.) — organizație menită să coordoneze activitatea mișcării sindicale din această regiune în lupta împotriva colonialismului și a exploatării. La noua mișcare a aderat în curînd cea mai mare parte a organizațiilor muncitorești din Africa franceză de vest.

În urma alegerilor municipale din noiembrie 1956, Seku Ture a devenit primar al orașului Conakry. În același an, el a fost ales deputat în Adunarea Națională Franceză din partea teritoriilor de peste mări.

Devenit vicepreședinte al teritoriului semiautonom Guineea, în urma alegerilor din martie 1957, el a uzat de prerogativele sale pentru a îngrădi puterea șefilor locali, încurajînd înființarea cooperativelor țărănești și a consiliilor sătești.

În septembrie 1958 în Guineea a avut loc un referendum care trebuia să decidă asupra viitorului politic al țării între autonomia limitată din cadrul Comunității Franceze de națiuni și independența deplină. Cele 1 136 000 de voturi exprimate în favoarea independenței complete (față de 57 000 contra) au dus la proclamarea, în ziua de 2 octombrie a aceluiași an, a Republicii Guineea. Primul președinte al țării a devenit Seku Ture.

În urma vizitei făcute în Ghana în noiembrie 1958, Seku Ture și Kwame Nkrumah au semnat un acord referitor la crearea Uniunii Statelor Africii de Vest. Întîlnirea din iulie 1959 a președinților Guineei — Seku Ture, Ghanei — Kwame Nkrumah, și Liberiei — William Tubman — a stat la baza Organizației Statelor Africane.

Seku Ture a subliniat în repetate rînduri necesitatea consolidării independenței politice a tinerelor state africane prin dezvoltarea lor economică. „Dușmanul Africii este colonialismul. Independența nu înseamnă numai un steag și un imn. Adevărata independență înseamnă libertatea de acțiune în toate domeniile vieții economice și politice".

Ca șef al statului guinez, Seku Ture a făcut vizite în numeroase țări. Recent, el a vizitat U.R.S.S., R.P. Ungară și R.S.F. Iugoslavia.

C. V.

Succesiunea statelor

Instituția succesiunii statelor este destul de complexă. În cadrul ei se ridică numeroase probleme cum ar fi aceea de a ști dacă toate drepturile și obligațiile vechiului stat sînt transmise statului nou, sau numai o parte din ele, și care anume ? Care este regimul tratatelor internaționale încheiate de statul precedent, care este situația bunurilor — contracte, creanțe — a datoriilor publice ale statului anterior ?

Desigur, nu toate cazurile de succesiune își găsesc rezolvarea prin norme generale de drept internațional, însă atît din practica statelor, cît și din tratatele încheiate (atunci cînd a fost posibil) pentru reglementarea fiecărei situații în parte, se desprind o serie de reguli aplicabile acestei materii. De menționat că aceste reguli au aplicabilitate numai în raporturile internaționale ale statelor ; reglementarea raporturilor juridice interne este un atribut suveran al fiecărui stat în parte. De altfel, începînd din 1962, problema succesiunii statelor a făcut obiectul Comisiei de drept internațional a O.N.U.

Regula generală care guvernează relațiile statelor în materia succesiunii este aceea că, deși între statul vechi și cel nou există o continuitate sub raportul calității de subiect de drept internațional, drepturile și obligațiunile primului nu se transmit automat și integral celui de-al doilea ; măsura în care are loc această transmitere este în funcție, pe de o parte, de natura acestor drepturi și obligațiuni, iar pe de altă parte de modul de formare a statelor — state de un tip istoric nou, state care au luat naștere ca urmare a luptei de eliberare națională și state create prin fuziune sau dezmembrare.

În ce privește prima grupă de state — de un tip istoric nou — acestea devin succesoarele atît ale bunurilor statelor precedente aflate pe teritoriul țării respective, cît și ale celor aflate în străinătate. În ce privește obligațiile decurgînd din tratatele internaționale, noul stat poate, în mod suveran, să le accepte (expres sau tacit) dacă acestea corespund principiilor fundamentale ale dreptului internațional, sau să le respingă. Această regulă se aplică și în ce privește împrumuturile contractate de statul anterior.

Probleme cu totul speciale de succesiune se pun în cazul tinerelor state afro-asiatice. Atunci cînd noile state au accedat la independență, una din problemele fundamentale pe care le-au avut de rezolvat a fost aceea de a-și moderniza ordinea socială, de a determina o formă de societate în măsură să asigure menținerea tradițiilor lor conciliabile cu imperativele timpurilor contemporane. Ca atare, în ce privește principala problemă în materie de succesiune, aceea referitoare la obligațiile decurgînd din tratatele internaționale încheiate de fosta metropolă, noul stat va trebui să respecte — după aprecierea sa — numai pe acele obligațiuni care sînt compatibile cu suveranitatea sa de stat, cu dreptul său la autodeterminare, cu principiile dreptului internațional contemporan. Trebuie menționat că, în cele mai multe cazuri, problema succesiunii în materia tratatelor a fost reglementată expres prin acordurile dintre noul stat și metropolă sau prin declarațiile oficiale ale șefilor de state și de guverne.

În cazul formării unor state noi prin fuziune sau dezmembrare, autorii de drept internațional sînt unanimi în aprecierea că angajamentele contrare principiilor politice ale noului stat dispar o dată cu personalitatea statului contractant. Acest principiu se aplică în special la raporturile izvorîte din tratatele cu caracter politic (ex. tratate de alianță, de garanții etc.).

Din contră, se admite, de regulă, că obligațiile izvorîte din tratatele multilaterale generale sînt transmisibile noilor state. Aceasta pentru că tratatele multilaterale contribuie la dezvoltarea dreptului internațional. Același regim îl au și tratatele de comerț, de extrădare etc., cunoscute sub denumirea de tratate reale.

În practica internațională s-a încetățenit și principiul transmiterii către statul succesor a obligațiunilor care rezultau, pentru statul dispărut, din delimitarea sa teritorială cum ar fi acordurile privind navigația pe un anumit fluviu, comunicații feroviare, utilizarea energiei hidroenergetice, convențiile de frontieră etc.

În ce privește bunurile statului anterior, la fel ca și în situația statelor foste colonii, se transmit automat noului stat. În schimb, în problema datoriilor statului anterior nu există reguli de drept sau o practică unanim acceptate.

În practica internațională au existat numeroase situații cînd o parte din teritoriul unui stat trece în suveranitatea altuia. În această situație, pe acel teritoriu tratatele încheiate de statul cedant își pierd efectele, iar bunurile aflate pe teritoriul cedat trec în proprietatea statului succesor.

I. CLOȘCA

Presa acum 50 de ani

La 8 august ambasadorul Italiei, din însărcinarea guvernului său, a notificat Porții ruperea relațiilor dintre Turcia și Italia. Ambasadorul și-a cerut pașapoartele și a părăsit Constantinopolul în aceeași zi, împreună cu personalul ambasadei (în afara unui secretar și a doi funcționari). Drept răspuns, Poarta și-a rechemat ambasadorul de la Roma. Cu cîteva zile înainte de declararea războiului, Corriere d'Italia scria că ambasadorul Turciei la Roma și-ar fi închiriat o vilă în Elveția. „După cît se pare — aprecia ziarul — nu trebuie să ne mai facem nici o iluzie despre posibilitatea unei soluționări pașnice a diferendului italo-turc".

■

Ziarele românești recapitulează declarațiile de război făcute în urmă cu un an :

28 iulie — Austria declară război Serbiei ;
1 august — Germania declară război Rusiei ;
2 august — Germania declară război Franței ;
4 august — Anglia declară război Germaniei ;
5 august — Austria declară război Rusiei ; Serbia rupe relațiile cu Germania ;
7 august — Muntenegrul declară război Austriei ;
12 august — Franța și Anglia declară război Austriei ;
23 august — Japonia declară război Germaniei.

■

Agenția telegrafică italiană transmite : „Se anunță din Atena că niciodată încă situația politică din Regatul Elen n-a fost atît de încurcată ca în aceste zile. După părerea unor cercuri politice, cabinetul Gunaris ar avea intenția să demisioneze în ziua de 3 august. După alții, ar fi probabilă dizolvarea Camerei. În orice caz, în cercurile parlamentare se crede că reîntoarcerea la putere a lui Venizelos n-ar fi atît de iminentă pe cît se crede. Se mai apreciază că în cazul cînd regele Constantin l-ar chema pe Venizelos la putere, el i-ar cere mai întîi să facă o expunere amănunțită asupra politicii externe pe care șeiul liberalilor este dispus s-o urmeze. Corespondenții din Atena ai ziarelor italiene au căutat în zadar să obțină declarații din partea lui Venizelos, care păstrează cea mai mare tăcere asupra liniei de conduită pe care ar adopta-o în cazul desemnării sale ca prim-ministru. Guvernul Gunaris pune mare preț pe redeschiderea lucrărilor Camerei. Toți deputații au fost telegrafic înștiințați de importanța acestui eveniment și au fost rugați insistent să nu lipsească de la această ședință".

■

La Berlin a sosit confirmarea oficială a capitulării trupelor germane din Africa de sud-vest. Prin mijlocirea ambasadei Statelor Unite, Kaiserul a primit știrea telegrafică din partea guvernatorului, dr. Seitz, și a comandantului trupelor germane din Africa, locot, colonel Francke, că au fost siliți să se predea cu toate trupele în fața forțelor de sub comanda generalului Botha. Agenția Wolffbureau scrie : „Era exclusă orice perspectivă de rezistență eficace, fiind imposibilă străpungerea liniilor dușmane. Baza aprovizionării era tăiată, iar caii, care de luni de zile nu mai aveau hrană suficientă, erau într-o stare proastă".

BREVIAR

4 august

Primul vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri al Republicii Populare Române, Gheorghe Apostol, a primit în audienţă de rămas bun pe ambasadorul extraordinar şi plenipotenţiar al Elveţiei la Bucureşti, Emile Bisang, în legătură cu plecarea sa definitivă din R. P. Română.

Vicepreşedintele Consiliului de Miniştri al Republicii Populare Române, Emil Bodnaraş, a primit în audienţă de rămas bun pe ambasadorul extraordinar şi plenipotenţiar al Elveţiei la Bucureşti, Emile Bisang, în legătură cu plecarea sa definitivă din R. P. Română.

A sosit la Pekin delegaţia guvernamentală a R. P. Române condusă de Bujor Almăşan, ministrul minelor şi energiei electrice, care participă la inaugurarea expoziţiei economice a R. P. Române, organizată în capitala R. P. Chineze. În aceeaşi zi delegaţia guvernamentală a R. P. Române a fost primită, la Palatul Adunării reprezentanţilor populari din întreaga Chină, de Pîn Cijen, membru al Biroului Politic şi secretar al C.C. al P. C. Chinez, vicepreşedinte al Comitetului permanent al adunării reprezentanţilor populari din întreaga Chină, şi de Li Sien-nien, membru al Biroului Politic al C.C. al P. C. Chinez, vicepremier al Consiliului de Stat.

5 august

Tovarăşul Mihai Dalea, secretar al C.C. al P.C.R., l-a primit pe tovarăşul Haled Bagdaş, secretar general al P. C. Sirian.

S-a deschis în capitala R. P. Chineze Expoziţia economică a R. P. Române. La deschiderea expoziţiei au fost de faţă Ciu En-lai, premierul Consiliului de Stat al R. P. Chineze, Li Sien-nien, vicepremier al Consiliului de Stat, şi alte persoane oficiale. A luat cuvîntul conducătorul delegaţiei guvernamentale române, Bujor Almăşan.

Premierul Consiliului de Stat al R. P. Chineze, Ciu En-lai, a primit delegaţia guvernamentală română condusă de Bujor Almăşan, ministrul minelor şi energiei electrice.

6 august

A părăsit Capitala delegaţia Partidului Socialist Italian condusă de Giaccomo Brodolini, secretar naţional adjunct al P.S.I.

Li Sien-nien, vicepremier al Consiliului de Stat al R.P. Chineze, a oferit o recepţie în cinstea delegaţiei guvernamentale române.

7 august

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, a primit în audienţă pe I. K. Jegalin, ambasador extraordinar şi plenipotenţiar al U.R.S.S. la Bucureşti. A fost de faţă tovarăşul Emil Bodnaraş, membru în Prezidiul Permanent al C.C. al P.C.R., vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri al Republicii Populare Române.

A sosit în Capitală prof. dr. Ruslan Abdulgani, ministru coordonator al relaţiilor publice din Indonezia, pentru a participa la lucrările celui de-al III-lea Seminar privind dezvoltarea naţională a Indoneziei şi la lucrările celei de-a VI-a Conferinţe a studenţilor indonezieni din Europa, care are loc la Bucureşti.

A părăsit Capitala primarul oraşului Surabaya din Indonezia, Murachman, care a făcut o vizită de zece zile în ţara noastră, la invitaţia Institutului român pentru relaţiile culturale cu străinătatea.

La cel de-al XI-lea Concurs internaţional de vinuri de la Ljubljana, România a obţinut 35 medalii de aur şi 15 de argint.

9 august

Emil Bodnaraş, vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri, a primit la Consiliul de Miniştri pe prof. dr. Ruslan Abdulgani, ministru coordonator al relaţiilor publice din Indonezia.

În cadrul primului Festival balcanic al filmului de la Varna, a avut loc Ziua filmului românesc.

10 august

A sosit în Capitală Saeed Jacoob Shammas, ambasadorul extraordinar şi plenipotenţiar al Kuweitului în Republica Populară Română.

Ca urmare a ridicării Legaţiei Republicii Populare Române din Republica Orientală a Uruguayului la rangul de Ambasadă, prin Decret al Consiliului de Stat al Republicii Populare Române, tovarăşul Dumitru Fara, ambasador extraordinar şi plenipotenţiar al Republicii Populare Române în Argentina şi Chile, a fost numit în calitate de ambasador extraordinar şi plenipotenţiar al Republicii Populare Române şi în Republica Orientală a Uruguayului, cu reşedinţa la Buenos Aires.

La Ministerul Afacerilor Externe a avut loc schimbul instrumentelor de ratificare a Acordului de colaborare culturală şi ştiinţifică între guvernul R.P. Române şi guvernul R. P. Polone, semnat la Varşovia la 26 noiembrie 1964.

POŞTA REDACŢIEI

Al. Cîmpeanu şi Ion Sofran, uzina Electronica, Bucureşti. **Sugestiile dv. (un articol despre crearea comisiei unice a celor trei comunităţi din Europa occidentală, un articol despre Internaţionala Socialistă, prezentarea personalităţii filozofului J. Bernal) sînt interesante şi binevenite. Vă mulţumim pentru invitaţia de a vizita din nou uzina dv. şi vă asigurăm că îi vom da curs.**

Constantin Paraschiv, Bucureşti. **Sperăm că sînteţi totuşi de acord cu noi că, în ultimul timp, a scăzut numărul cititorilor care ne cer „date din domeniul geografiei, astronomiei, mineralogiei etc." pe care le-ar putea găsi în lucrările de specialitate. Marea majoritate a scrisorilor veniie la redacţie abordează probleme de resortul revistei noastre şi pentru noi nu este, cum presupuneţi, o corvoadă, ci dimpotrivă o plăcere, să le răspundem, întrucît ele reflectă interesul stîrnit de problematica revistei în cercuri largi.**

În legătură cu împrejurările asasinării preşedintelui Kennedy nu este de presupus că vor ieşi la iveală, în viitorul apropiat, date noi. Raportul comisiei Warren reprezintă concluzia anchetei oficiale în această privinţă.

John Okidi, student, Bucureşti. **Observaţia dv. este îndreptăţită. Publicăm la pag. 27 o fotografie în care sînt înfăţişaţi împreună primul ministru al Ugandei, Milton Obote, şi preşedintele Tanzaniei, Julius Nyerere.**

Gheorghe Lascu, Zalău. **Activitatea diplomatică a lui N. Titulescu a fost evocată în numerele 1/1963 şi 41/1964. Vom mai reveni. Despre motivele înlăturării lui Ben Bella, recitiţi articolele publicate în revista noastră în perioada corespunzătoare.**

Eugen Zorlinţan — Arad. **Vă mulţumim pentru bunele aprecieri.**

Aurelian Brăileanu — Brăila. **Datele despre Dag Hammarskjoeld trimise de dv. sînt cunoscute în general cititorilor noştri.**

Ing. Sergiu Negoescu, Bucureşti, Eugen Şuta, Bistriţa, dr. Elena Takó, Braşov. **V-am expediat numerele din revistă care vă lipsesc din colecţie.**

I. Popescu-Militari, Bucureşti. **O hartă detaliată a Vietnamului de sud, pe care poate fi urmărită desfăşurarea operaţiunilor militare, a fost publicată în numărul 30, pag. 25 (reproducere după Cartea Albă a guvernului R. D. Vietnam).**

Viorel Dumitrache, com. Grabicina, raionul Buzău. **Pe lista trimisă de dv. sînt incluse următoarele ţări care nu sînt membre ale O.N.U. : Elveţia, R. D. Germană, R. F. Germană, San Marino.**

Manole Zargiu, Piatra Neamţ. **Clarificarea primei probleme ridicate de dv. nu este de competenţa revistei noastre. În privinţa hărţilor sîntem pe deplin de acord cu dv. şi vom căuta să vă satisfacem dorinţa, aşa cum am făcut şi în cazul Vietnamului de sud.**

Pavel Biţă, com. Cuştelnic, raionul Tîrnăveni. **Într-adevăr, dv. ne-aţi cerut încă din luna februarie un articol despre Hiroshima, dar după cum aţi văzut noi am aşteptat, pentru a-l publica, prilejul celei de a 20-a comemorări a masacrului atomic. Ne bucură că articolul nostru v-a satisfăcut.**

Averell Harriman, care îndeplineşte în prezent însărcinări speciale în numele preşedintelui Statelor Unite, este bine cunoscutul diplomat şi om politic care a îndeplinit în trecut misiunile şi funcţiile enumerate de dv.

În volumul „20 de ani de tensiune diplomatică" de Geneviève Tabouis s-a strecurat cred o eroare. Astfel, la începutul cap. XII (pagina 133) se menţionează că N. Politis, delegatul Greciei, a fost preşedintele celei de a XIII-a adunări a Societăţii Naţiunilor. Preşedinte al sesiunilor a XII-a şi a XIII-a ale adunării generale a Societăţii Naţiunilor a fost strălucitul om de stat şi diplomat Nicolae Titulescu. Fapt unic în analele Societăţii Naţiunilor, i s-a încredinţat conducerea dezbaterilor în acest înalt for internaţional doi ani consecutiv, adică în 1931 şi 1932, datorită calităţilor sale excepţionale, precum şi înaltei preţuiri şi respectului cu care era înconjurat de toate delegaţiile membre ale Societăţii Naţiunilor.

Traian Bîrsescu,
Turnu Severin

A. I. Isbaşa, Lugoj. **Despre Organizaţia Naţiunilor Unite vom scrie din nou la reluarea lucrărilor celei de-a XIX-a sesiuni a Adunării Generale.**

Marin Pedolu, Medgidia. **În scrisoarea sa publicată în numărul precedent al revistei, cititorul nostru Ştefan S. Gorovei din Fălticeni furniza unele date mai puţin cunoscute în legătură cu adoptarea tricolorului ca steag românesc, arătînd că ea a fost iniţiată nu în 1848 ci încă din 1834. Aceasta nu infirmă ci completează relatarea revistei Flacăra citată de dv. în legătură cu drapelul roşu-galben-albastru dăruit de Costache Negri în februarie 1848 guvernului revoluţionar francez, şi păstrat pînă în 1870, cînd s-a pierdut.**

Vasile Roman — Brăila : **Preşedintele de Gaulle nu a anunţat încă dacă va mai candida sau nu în viitoarele alegeri. În cazul în care el se va retrage, se consideră sigură candidatura premierului Georges Pompidou din partea partidului U.N.R. Institutul francez pentru opinia publică a publicat la 6 august un sondaj în legătură cu candidaţii opoziţiei cu cele mai mari şanse. Spre surprinderea generală, pe primul loc s-a situat Antoine Pinay, actualul primar al localităţii Saint-Chamond, în vîrstă de 74 de ani. Pinay s-a retras din viaţa publică de cinci ani. Totuşi, 34 la sută dintre francezii întrebaţi au răspuns că, în ipoteza că ar candida, vechiul lider al independenţilor de dreapta ar avea cele mai multe şanse. El este urmat îndeaproape (30 la sută dintre cei întrebaţi) de Gaston Defferre, primarul Marsiliei, care, după cum se ştie, a anunţat că nu va mai candida. Apoi în ordine descrescîndă, Guy Mollet, Tixier-Vignancour, Pierre Mendès-France, Maurice Faure, Pierre Marcilhacy şi Joseph Fontanet. Sondajul s-a referit numai la persoanele care au anunţat oficial că-şi vor depune candidatura sau despre a căror eventuală intenţie în acest sens s-a vorbit insistent.**

M. Călinoiu — Suceava : **Colonelul american Paul Tibbets, care a aruncat bomba atomică asupra Hiroşimei, este în prezent general şi conduce o misiune militară americană aflată în India. Maiorul Charles Sweeney, pilotul avionului care a aruncat bomba atomică asupra oraşului Nagasaki, a întreprins mai multe turnee de conferinţe despre efectele înspăimîntătoare ale bombardamentelor atomice. Beneficiile realizate în urma acestor conferinţe au fost consacrate unui orfelinat de la Hiroşima.**

Anca Miroiu — Bucureşti : **Nu este prima oară cînd se vorbeşte despre posibilitatea unui guvern de coaliţie vest-german la care să participe Partidul creştin-democrat şi Partidul social-democrat. Presupunerile în acest sens — emise şi înainte de alegerile precedente, şi în momentul de faţă — se întemeiau mai cu seamă pe dorinţa evidentă a liderilor social-democraţi de a participa la conducerea ţării şi pe lipsa unor deosebiri de fond între programele celor două partide. Citiţi în legătură cu aceasta articolul despre începerea campaniei electorale în R.F.G. publicat la rubrica „Lumea într-o săptămînă", precum şi articolul din revista italiană Rinascita reprodus la rubrica „Puncte de vedere".**

lumea

Săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariştilor din Republica Populară Română

Redactor şef GEORGE IVAŞCU

Redacţia şi administraţia : Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, Tel. 17.60.10

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

LUMEA — PUBLICITATE

producție
a
studioului
MOSFILM

Scenariul : I. Metter
Regia : S. Tumanov
Imaginea : A. Haritonov
Muzica : V. Rubin

Aport, Muhtar!

cu:

I. Nikulin
V. Emelianov
I. Belev
A. Larionova
N. Kriucikov
A. Parhomenko
D. Masanov
A. Gribov

uzina oțelul roșu

orașul Oțelul Roșu, raionul Caransebeș (Banat)
str. M. Eminescu nr. 10

produce

platine de oțel de 12,7–72 kg/m ; tablă neagră de 0,5–1 mm grosime ; tablă decapată de 0,5–4 mm grosime ; table pentru construcții mecanice de 0,5–4 mm grosime ; tablă zincată de 0,5–4 mm grosime ; tablă zincată ondulată de 0,5–1,5 mm grosime ; tablă neagră de 0,5–1,5 mm grosime ; oțel beton de 30–40 mm diametru ; oțel pătrat de 8×8,10×10 și 12×12 mm ; oțel semirotund de 12×12×12,5 și 38×19 mm ; oțel lat de 20–40 mm lățime și 5–14 mm grosime ; oțel lat pentru piulițe OLF–OL38 de 17,5×9,5 și 38×20 mm ; oțel H pentru butoaie metalice de 32×23×5 mm ; oțel T ; oțel trapezoidal de 28×2,5×1,5 mm benzi laminate la rece în grosime de la 0,13–2,5 mm ; benzi plumbuite pentru tuburi Bergman ; benzi de oțel zincat pentru obținerea tuburilor flexibile ; cilindri turnați din fontă ; cu crusta dură și semidură ; piese turnate din oțel și alte metale ; tuburi flexibile pentru semănători.

2 lei